WYŻSZA SZKOŁA
INFORMATYKI i ZARZĄDZANIA
z siedzibą w Rzeszowie

IBAF
INSTYTUT BADAŃ
I ANALIZ FINANSOWYCH

PROGRAM ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA TERENIE GMINY MIEJSKIEJ PRZEWORSK NA LATA 2016 – 2020

Rzeszów 2016

Autorzy:
Dr Tomasz Skica
Dr Jacek Rodzinka
Dr Robert Góra
Lic. Karolina Palimąka

Rzeszów 2016

Program opracowany na zlecenie
Gminy Miejskiej Przeworsk

Instytut Badań i Analiz Finansowych
Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie
ul. Sucharskiego 2, 35-225 Rzeszów, pok. RA50
e-mail: kontakt@ibaf.edu.pl
tel. 17 866 11 85
www.ibaf.edu.pl
www.laboratorium-finansowe.pl

Spis treści

Wprowadzenie ... **6**
Część 1. Diagnoza potencjału przedsiębiorczości w Gminie Miejskiej Przeworsk ... **10**
1.1 Potencjał infrastrukturalny ... 10
1.2. Rynek pracy, kadry i struktura demograficzna ... 16
1.3. Kondycja oświaty i potencjał oświatowy w mieście ... 22
1.4. Instytucje otoczenia biznesu ... 26
1.5. Przedsiębiorczość lokalna ... 26
1.6. Otoczenie miasta i współpraca zagraniczna ... 31
1.7. Wnioski płynące z diagnozy potencjału przedsiębiorczości w Gminie Miejskiej Przeworsk ... 33
Część 2. Zakres instrumentów wsparcia przedsiębiorczości dostępnych JST a ich stosowanie w Gminie Miejskiej Przeworsk ... **39**
2.1. Katalog instrumentów wsparcia przedsiębiorczości dostępnych JST ... 39
2.2. Zakres stosowania instrumentów wsparcia przedsiębiorczości przez Gminę Miejską Przeworsk w latach 2011-2014 ... 41
2.3. Benchmarking rozwiązań w zakresie form wsparcia przedsiębiorczości stosowanych przez gminy o zbliżonym do Przeworska potencjale społeczno-ekonomicznym ... 44
2.4. Stosowanie preferencji podatkowych a ich wpływ na rozwój przedsiębiorczości – wnioski z przeprowadzonej analizy ... 48
Część 3. Założenia programu wsparcia przedsiębiorczości ... **49**
3.1 Analiza SWOT ... 49
3.2. Cel ogólny i cele operacyjne w obszarze przedsiębiorczości ... 50
3.3. Kierunki działań związane z realizacją celów operacyjnych ... 51
3.4. Instrumenty realizujące cele operacyjne ... 52
Część 4. Wdrożenie i promocja programu wspierania przedsiębiorczości ... **58**
4.1. Wykaz działań na rzecz wdrożenia programu ... 58
4.2. Promocja i upowszechnienie informacji o programie wsparcia przedsiębiorczości ... 58
***4.3.* Harmonogram realizacji programu** ... 60
Część 5. Monitoring i ewaluacja programu wspierania przedsiębiorczości ... **64**
5.1. Strategiczna karta wyników dla potrzeb monitorowania i ewaluacji programu wsparcia przedsiębiorczości ... 64
5.2. Założenia systemu monitorowania i ewaluacji programu ... 75
Załączniki ... **78**
Załącznik 1. Wykaz materiałów i dokumentów wykorzystanych w pracach nad przygotowaniem programu rozwoju przedsiębiorczości Gminy Miejskiej Przeworsk ... 78
Załącznik 2. Ludność ogółem, podmioty gospodarki narodowej, osoby bezrobotne oraz powierzchnia objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powiecie przeworskim – analiza tabelaryczna ... 80
Załącznik 3. Formularz oferty inwestycyjnej w lokalizacji „Przeworsk - ul. Głęboka" ... 92
Załącznik 4. Formularz oferty inwestycyjnej w lokalizacji Przeworsk - teren przy ul. Gorliczyńskiej ... 94

Załącznik 5. Formularz oferty inwestycyjnej w lokalizacji „Przeworsk - ul. Janusza Korczaka" Działka nr 73 96
Załącznik 6. Formularz oferty inwestycyjnej w lokalizacji „Przeworsk - ul. Lwowska" 98
Załącznik 7. Formularz oferty inwestycyjnej w lokalizacji „Przeworsk - przy ul. Solarza" 100

Skróty wykorzystywane w tekście

GUS –	Główny Urząd Statystyczny
BDL –	Bank Danych Lokalnych
IBAF –	Instytut Badań i Analiz Finansowych
RIO –	Regionalna Izba Obrachunkowa
UE –	Unia Europejska
IWZ –	Indywidualny Wskaźnik Zadłużenia
WPF –	Wieloletnia Prognoza Finansowa
WSIiZ –	Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie
ZIT -	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
MOF -	Miejski Obszar Funkcjonalny
MPZP -	Miejski Plan Zagospodarowania Przestrzennego

Wprowadzenie

Niniejszy program został sporządzony na podstawie umowy numer 97/RRM/2015 zawartej w dniu 1 października 2015 roku pomiędzy Gminą Miejską Przeworsk, a Wyższą Szkołą Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie (WSIiZ). Program został opracowany w Instytucie Badań i Analiz Finansowych (IBAF) w Rzeszowie.

Przedmiot i układ opracowania

Ustalony w umowie z dnia 1 października 2015 roku zakres przedmiotowy opracowania obejmuje opracowanie kompleksowego programu rozwoju przedsiębiorczości dla Gminy Miejskiej Przeworsk. Struktura i układ treści programu rozwoju przedsiębiorczości Gminy Miejskiej Przeworsk obejmuje pięć komplementarnych względem siebie części.

Pierwszą część programu stanowi wielowymiarowa diagnoza potencjału przedsiębiorczości w Gminie Miejskiej Przeworsk uwzględniająca badanie potencjału infrastrukturalnego, lokalnego rynku pracy, kadr oraz struktury demograficznej, ocenę kondycji oświaty i potencjału oświatowego w Mieście, weryfikację potencjału instytucji otoczenia biznesu i poziomu przedsiębiorczości lokalnej, a także otoczenia Miasta i zakresu dotychczasowej współpracy zagranicznej.

Część druga, uwzględnia analizę dokumentacji źródłowej w obszarze dostępnych JST szczebla gminnego narzędzi i rozwiązań służących wspieraniu przedsiębiorczości oraz badanie stosowanych dotychczas form wspierania przedsiębiorczości przez Władze Gminy Miejskiej Przeworsk. Część druga obejmie również analizę dostępnego Władzom potencjału wsparcia, jak również porównanie *benchmarkingowe* rozwiązań w zakresie form wsparcia przedsiębiorczości stosowanych przez gminy o zbliżonym potencjale społeczno-ekonomicznym.

Trzecia część niniejszego opracowania uwzględnia konstrukcję założeń programu wsparcia przedsiębiorczości. W ramach tej części zaplanowano przeprowadzenie badań *focusowych* z udziałem przedsiębiorców, instytucji wsparcia przedsiębiorczości, osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz urzędników Gminy Miejskiej Przeworsk, a powstały w ten sposób dokument poddano konsultacjom społecznym. Na podstawie efektów realizacji pierwszej oraz drugiej części opracowania wytyczone zostały podstawowe cele programu, dobrany został zestaw instrumentów możliwych do zastosowania przez Władze Miasta w celu wspierania przedsiębiorczości, a także zapewniona zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi miasta.

Część czwarta programu, obejmuje założenia jego wdrożenia i promocji. W ramach tego etapu prac nad programem przygotowany został wykaz działań na rzecz jego implementacji oraz upowszechnienia informacji o programie wśród jego bezpośrednich i pośrednich adresatów. Uzupełnieniem tej części dokumentu było opracowanie harmonogramu realizacji programu.

Finalnie, część piąta programu wspierania inicjatyw gospodarczych, uwzględnia zbudowane założenia jego monitoringu oraz ewaluacji, a także obejmuje konstrukcję strategicznej karty wyników dla potrzeb monitorowania i ewaluacji programu przedsiębiorczości.

W treści opracowanego programu uwzględniono wszystkie zagadnienia wskazane w umowie numer 97/RRM/2015 zawartej w dniu 1 października 2015 roku pomiędzy Gminą Miejską Przeworsk a WSIiZ w Rzeszowie.

Ramy czasowe programu

W opracowaniu niniejszego programu uwzględnione zostały dwie perspektywy czasowe. Pierwsza z nich to perspektywa diagnostyczna. Z uwagi na zakres danych statystycznych dostępnych w momencie opracowywania programu objęła ona lata 2011 – 2014 (włącznie). Druga perspektywa odpowiada natomiast okresowi obowiązywania projektowanego programu i obejmuje lata 2016 - 2020 (włącznie).

Z uwagi na to, iż opracowanie programu rozwoju przedsiębiorczości rozpoczęto w ostatnim kwartalne 2015 roku nie został on uwzględniony w części diagnostycznej programu. Jednocześnie zważywszy na jego zaawansowanie (zakończony czwarty kwartał roku 2015), nie został on uwzględniony w konstrukcji założeń programu, a za rocznik wyjściowy dla rozpoczęcia obowiązywania programu przyjęto rok 2016.

Organizacja prac i metodologia

Niniejsze opracowanie zakłada przygotowanie kompleksowego programu rozwoju przedsiębiorczości dla Gminy Miejskiej Przeworsk. Rozpoczęcie prac nad opracowaniem programu poprzedzone zostało przygotowaniem harmonogramu działań wraz z rozpisaniem kolejności poszczególnych etapów prac nad programem, ich umiejscowieniem w czasie i synchronizacją procesu tworzenia poszczególnych komponentów dokumentu.

Konstrukcja programu wsparcia przedsiębiorczości, przygotowana została zgodnie z metodologią budowy dokumentów strategicznych. Treść opracowania została poprzedzona diagnozą potencjału społeczno-ekonomicznego Gminy Miejskiej Przeworsk oraz jej otoczenia. Diagnoza stanowi punkt wyjścia dla działań dedykowanych rozwiązywaniu indywidualnych problemów miasta w obszarze przedsiębiorczości.

Prezentowany dokument został skonfigurowany adekwatnie do potrzeb i potencjału miasta. Całość programu oparta została na konstrukcji uwzględniającej harmonogram wdrożenia programu wraz z uwzględnieniem narzędzi jego ewaluacji, a także monitoringu realizacji poszczególnych jego części i towarzyszących im założeń. Program został przygotowany z zachowaniem zgodności z dokumentami strategicznymi miasta, a także dokumentami o znaczeniu ponadlokalnym. Tym samym zaprojektowane w programie rozwiązania, wspierając oddolnie przedsiębiorczość wpisywać będą się nie tylko w projekty rozwojowe miasta, ale i w założenia programów oraz strategii o terytorialnie szerszym wymiarze oddziaływania.

Integralną część dokumentu stanowi zmodyfikowana strategiczna karta wyników, która umożliwia ukierunkowanie działań Władz Miasta na realizację i bieżącą aktualizację określonych zamierzeń

strategicznych. Strategiczna karta wyników posłuży przekształceniu wizji i założeń programu w zestaw indywidualnych celów i mierników ich realizacji, dzięki czemu zaproponowane rozwiązanie w sposób realny przyczyni się do skutecznego wsparcia procesu wdrażania programu.

W toku prac nad programem zaplanowano wykorzystanie szeregu rozwiązań metodologicznych. Wśród planowanych do zastosowania narzędzi znajdują się m.in. ankiety diagnostyczne, kwestionariusze wywiadu, *benchmarking*, badania *focusowe*, a także analiza źródeł oraz materiałów wtórnych.

Analiza diagnostyczna zainicjowana została badaniem dokumentacji źródłowej dostępnej z poziomu badanej jednostki. Ocenie podane zostały dokumenty finansowe (w tym m.in. budżety i sprawdzania z ich wykonania, wieloletnie prognozy finansowe (WPF)), dokumenty strategiczne, plany i związane z nimi przedsięwzięcia rozwojowe, dotychczasowe ramy współpracy zewnętrznej, a przy tym także stopień zsynchronizowania podejmowanych działań oraz ich komplementarność.

Rolą formularzy diagnostycznych i kwestionariuszy wywiadu było uzupełnienie pierwotnego materiału źródłowego, a przy tym zgromadzenie informacji wykraczających poza oficjalną statystykę publiczną, prezentujących indywidualną specyfikę Gminy Miejskiej Przeworsk postrzeganą przez pryzmat tak uwarunkowań i potencjalnych możliwości wsparcia inicjatyw gospodarczych jak i podejmowanych dotychczas działań noszących znamiona rozwiązań służących stymulowaniu przedsiębiorczości.

Wykorzystanie w pracach nad niniejszym programem *benchmarkingu* pozwoliło na przeprowadzenie pozycjonowania Gminy Miejskiej Przeworsk na tle innych jednostek o zbliżonym potencjale społeczno-ekonomicznym, w oparciu o kryterium rozwiązań w zakresie stosowanych przez nie form wsparcia przedsiębiorczości. Natomiast celem badań *focusowych* (za sprawą włączenia w nie przedsiębiorców, instytucji wsparcia przedsiębiorczości, osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz przedstawicieli administracji samorządowej), było określenie listy przedsięwzięć służących rozwojowi lokalnej gospodarki, wypracowanie założeń programu, analiza mocnych oraz słabych stron lokalnej przedsiębiorczości, a finalnie opracowanie listy priorytetów, ich adresatów oraz zadań, które zostały zawarte w programie.

Adresaci programu

Projektowany dokument koncentruje wiedzę i umiejętności, a przy tym potencjał oddziaływania na stymulowanie inicjatyw gospodarczych – szeregu aktorów lokalnych. Wśród adresatów programu wymienić należy m.in.:

1) przedsiębiorców (tj. osoby prowadzące działalność gospodarczą);
2) osoby planujące rozpoczęcie działalności gospodarczej (tzw. potencjalnych przedsiębiorców);
3) inwestorów rozważających wybór lokalizacji działalności na terenie Gminy Miejskiej Przeworsk;
4) urzędników administracji publicznej szczebla samorządowego (zarówno Gminy Miejskiej Przeworsk jak i gmin ościennych, a także administracji publicznej szczebla ponadgminnego);
5) pracowników jednostek organizacyjnych Gminy Miejskiej Przeworsk;
6) radnych Gminy Miejskiej Przeworsk oraz radnych samorządów ościennych;
7) organizacje pozarządowe (w tym instytucje wspierające oddolnie inicjatywy gospodarcze), działające na terenie Gminy Miejskiej Przeworsk oraz gmin przyległych.

Dzięki szerokiemu gronu adresatów, tożsamemu z gronem reprezentantów ww. grup uczestniczących w badaniach *focusowych*, program zachowuje przekrojowość poglądów, podejść i ocen postulowanych rozwiązań, a przez to ma on szansę skutecznie przełożyć się na stymulowanie inicjatyw gospodarczych w mieście i jego najbliższym otoczeniu.

Wykorzystane materiały źródłowe

Podstawą sporządzenia programu były materiały źródłowe udostępnione przez Urząd Miasta Przeworska, w tym sprawozdania budżetowe oraz inne dokumenty związane z gospodarką finansową (m.in. arkusze wieloletnich prognoz finansowych oraz indywidualnych wskaźników zadłużenia (IWZ), opinie regionalnej izby obrachunkowej w Rzeszowie (RIO) na temat budżetów i sprawozdań z ich wykonania), dokumenty prezentujące zasób infrastrukturalny miasta, a także opracowania służące programowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Miejskiej Przeworsk wraz z analizą wyników ich realizacji. W pracach nad przygotowaniem programu wykorzystano również takie źródła danych jak:

- Główny Urząd Statystyczny (GUS);
- Bank Danych Lokalnych (BDL);
- Powiatowy Urząd Pracy (PUP) w Przeworsku;
- Serwis internetowy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego, www.monitoruj.podkarpackie.pl;
- Serwis internetowy Ministerstwa Finansów RP;
- Serwis internetowy www.mojapolis.pl.

Pełny wykaz materiałów i dokumentów wykorzystanych w pracach nad przygotowaniem programu rozwoju przedsiębiorczości Gminy Miejskiej Przeworsk zamieszczony został w załączniku nr 1.

Przeworsk na tle podobnych gmin miejskich

Zgodnie z warunkami umowy, część ekspertyzy stanowi porównanie Przeworska – pod względem stosowanych rozwiązań służących wspieraniu przedsiębiorczości z innymi gminami miejskimi o podobnym charakterze i porównywalnym potencjale. Jako podstawę dokonania takiego porównania wybrano gminy o zbliżonej do Przeworska liczbie mieszkańców i porównywalnym poziomie dochodów:

- Boguszów-Gorce w województwie dolnośląskim,
- Bukowno w województwie małopolskim,
- Czarnków w województwie wielkopolskim,
- Hrubieszów w województwie lubelskim,
- Krasnystaw w województwie lubelskim,
- Lędziny w województwie śląskim,
- Lubaczów w województwie podkarpackim,
- Nowe Miasto Lubawskie w województwie warmińsko – mazurskim,
- Puck w województwie pomorskim,
- Rypin w województwie kujawsko - pomorskim,
- Sławno w województwie zachodniopomorskim,
- Zielonka w województwie mazowieckim,

Wszystkie wyżej wymienione gminy mają trzy łączące je cechy: są gminami miejskimi, charakteryzują się one podobną dla Przeworska liczbą mieszkańców, a także porównywalnym poziomem dochodów.

Część 1. Diagnoza potencjału przedsiębiorczości w Gminie Miejskiej Przeworsk

1.1 Potencjał infrastrukturalny

W Gminie Miejskiej Przeworsk występują wszystkie główne kategorie dróg publicznych tj. droga krajowa, wojewódzka, powiatowa oraz drogi gminne (por. Tabela 1).

Tabela 1. Infrastruktura drogowa - sieci dróg wg kategorii na terenie Gminy Miejskiej Przeworsk (w km)

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
droga krajowa	4,7	4,7	4,7	4,7
droga wojewódzka	6,1	6,1	6,1	6,1
drogi powiatowe	18,5	18,5	18,5	18,5
drogi gminne publiczne	29,9	29,9	29,9	29,9
drogi gminne wewnętrzne główne	11,0	11,0	11,0	11,0

Źródło: Urząd Miasta Przeworsk.

Łącznie sieć dróg przecinających Przeworsk liczy ponad 70 km, z czego około 60% stanowią publiczne oraz wewnętrzne drogi gminne. Średnie zagęszczenie dróg w Przeworsku wynosi 3km/km^2 powierzchni miasta. Na przestrzeni badanego okresu nie zanotowano zmian w długości infrastruktury drogowej.

Tabela 2. Sieć kanalizacyjna w Gminie Miejskiej Przeworsk w latach 2011-2014

Zakres przedmiotowy	jedn.	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	92,6	92,7	94,1	94,5
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie, bądź administracji Gminy	km	0,0	0,0	0,0	0,0
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie, bądź administracji Gminy eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	0,0	0,0	0,0	0,0
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2 757	2 597	2 847	2 748
ścieki odprowadzone	dam^3 *	721	553	558	569
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	14 654	14 560	14 543	14 520

* 1 dam^3 równa się 1 000 m^3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie Przeworska w roku 2014 wynosiła 94,5 km. W okresie od 2011 – 2014 roku oddano do użytku niecałe 2 km sieci, zaś w ciągu ostatnich 10 lat (tj. w stosunku do roku 2005), długość ta zwiększyła się o ponad 11 km (w roku 2005 było to 82,9 km). Żadna część tejże sieci nie jest zarządzana ani administrowana przez miasto. Obecnie 2 748 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania posiada przyłącze wodociągowe, to jest o ponad ½ więcej niż w roku 2010 (wtedy przyłącze to posiadało 1 722 budynków), ale również o ok. 30 mniej niż w przypadku przyłącza sieci wodociągowej. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej stanowi ok. 93% ogółu zamieszkałych w Gminie Miejskiej Przeworsk. W roku 2014 odprowadzono ok. 570 mln litrów ścieków. Wielkość ta zmniejszyła się w stosunku do roku 2011 o ok. 150 mln litrów.

Tabela 3. Sieć gazowa w Gminie Miejskiej Przeworsk w latach 2011-2014

Zakres przedmiotowy	jedn.	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci ogółem	km	67,52	70,29	70,83	bd
długość czynnej sieci przesyłowej	km	8,40	8,40	8,40	bd
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	59,12	61,88	62,43	bd
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	2 128	2 149	2 162	2 192
odbiorcy gazu	gosp.	4 348	4 361	4 378	4 388
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	1 548	1 567	1 594	1 610
zużycie gazu	tys.m^3	3 599,4	3 632,0	3 622,7	3 306,3
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	tys.m^3	2 828,4	2 933,5	2 939,8	2672,1
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	13 973	14 113	13 942	13 857

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

W przypadku sieci gazowej na terenie Gminy Miejskiej Przeworsk, długość czynnej sieci kształtuje się na poziomie ok. 71 km, z czego około 90% to sieć rozdzielcza, zaś niecałe 9 km stanowi sieć przesyłowa. W okresie od 2011 do 2014 roku oddano do użytku blisko 4 km sieci. Obecnie istnieje 2 192 czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Ludność korzystająca z sieci gazowej stanowi 88% ogółu zamieszkałych w Gminie Miejskiej Przeworsk. Odbiorcy gazu to blisko 4,4 tys. gospodarstw, wśród których ponad 1/3 ogrzewana jest właśnie tym surowcem. W mieście zużywa się ponad 3,5 mln m^3 gazu, a na samo ogrzewanie mieszkań przeznacza się znacznie ponad 2/3 tej wielkości (nawet ok. 80%).

Tabela 4. Sieć wodociągowa w Gminie Miejskiej Przeworsk w latach 2011-2014

Zakres przedmiotowy	jedn.	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	89,8	90,9	92,3	93,7
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie, bądź administracji Gminy	km	0,0	0,0	0,0	0,0
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie, bądź administracji Gminy, eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	0,0	0,0	0,0	0,0
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2 836	2 645	2 917	2 776
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam^3	428,2	416,5	418,2	459,5
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	15 267	15 204	15 137	15 043
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m^3	26,8	26,2	26,4	29,2

* 1 dam^3 równa się 1 000 m^3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Długość sieci wodociągowej na terenie Przeworska w roku 2014 wynosiła 93,7 km. W okresie od 2011 do 2014 roku podobnie, jak w przypadku sieci gazociągowych, oddano do użytku blisko 4 km sieci, a w stosunku do roku 2005 długość ta zwiększyła się o ok. 22 km (w roku 2005 było to 72 km). Obecnie 2 776 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania posiada przyłącze wodociągowe. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej stanowi 96% ogółu zamieszkałych w Gminie Miejskiej Przeworsk. Na przełomie omawianych lat średnie zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności kształtowało się na poziomie 660 mln litrów rocznie, z czego niewielka część, bo średnio 5% została zużyta w przemyśle, zaś pozostała na potrzeby eksploatacji sieci wodociągowej (ok. 95%) w tym m.in. w gospodarstwach domowych (ok. 67% ogólnego zużycia). Średnie roczne zużycie wody na jednego mieszkańca w okresie ostatnich 4 lat kształtowało się na poziomie 27,15 m3 / osobę.

Tabela 5. Korzystający z instalacji (wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej) jako % ogółu ludności

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
instalacja wodociągowa	95,9	95,5	95,9	95,9
instalacja kanalizacyjna	92,0	91,5	92,2	92,6
instalacja gazowa	87,7	88,7	88,4	88,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Zaopatrzenie w ciepło – sieci cieplne, zapotrzebowanie mocy cieplnej odbiorców, odbiorcy ciepła w podziale na klientów indywidualnych i instytucjonalnych

Obecnie Miasto Przeworsk nie posiada sieci cieplnej, a każdy podmiot funkcjonujący w obrębie miasta zaopatruje się w ciepło we własnym zakresie, i tak:

1) Spółdzielnia Mieszkaniowa Konopnickiej – liczba mieszkań 1 350 – posiada 1,3 km sieci cieplnej (moc zainstalowana 9,33 MW, zużycie ciepła rocznie 31.132 Gj.);
2) Spółdzielnia Mieszkaniowa Misiągiewicza – liczba mieszkań 295 – posiada 0,2 km sieci cieplnej (moc zainstalowana 1,75 MW, zużycie ciepła rocznie 7 300 Gj.);
3) Spółdzielnia Mieszkaniowa Cukrowniana – liczba mieszkań 200 – posiada 0,3 km sieci cieplnej (moc zainstalowana 1,1 MW, zużycie ciepła rocznie 4 000 Gj.);
4) TBS – liczba mieszkań 299 – posiada 0,06 km sieci cieplnej (moc zainstalowana 67 MW, zużycie ciepła roczne 4 634 Gj.);
5) Szpital Rejonowy im. dr Henryka Jankowskiego – posiada 0,614 km sieci cieplnej (moc zainstalowana 4,36 MW, zużycie ciepła 16 447 Gj.);
6) Trax BRW – zakład posiadający sieć cieplną o długości 0,48 km (moc zainstalowana 7,1 MW, zużycie ciepła rocznie 12 800 G.J.);
7) O.K. Owocowe Koncentraty Sp. z o. o. – zakład posiadający sieć cieplną o długości 0,494 km (moc zainstalowana – 11,15 MW, zużycie ciepła 111 073 Gj.);
8) Geyer & Hosaja – zakład posiadający sieć cieplną o długości 0,3 km (moc zainstalowana 1,8 MW, zużycie ciepła 13 000 Gj.)[1].

Na terenie Przeworska działało jedno wysypisko śmieci, zlokalizowane przy ul. Czarnieckiego, które zostało zamknięte w roku 2010. Aktualnie miasto nie posiada własnego wysypiska śmieci. W latach 2011 – 2013 odbiorem odpadów komunalnych zajmowały się firmy na podstawie odrębnych umów z właścicielami nieruchomości mieszkalnych, przedsiębiorcami oraz instytucjami i były to:

1) Przeworska Gospodarka Komunalna Sp. z o. o., Plac Mickiewicza 8, 37-200 Przeworsk;
2) TRANS- FORMES KARPATIA Sp. z o.o. Tarnów, Zakład w Przemyślu, ul. Wernyhory 23, 37-700 Przemyśl;
3) Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Leżajsku, ul. Żwirki i Wigury 3, 37-300 Leżajsk;
4) Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Jarosławiu, ul. Przemyska 15, 37-500 Jarosław;
5) „Stare Miasto-Park" Sp. z o.o. Wierzawice 874, 37-300 Leżajsk.

[1] Poza powyższymi podmiotami, można wymienić także innych odbiorców ciepła, jednakże w stosunku do tych podmiotów nie zostały przekazane z Urzędu szczegółowe informacje odnośnie długości posiadanych przez nich sieci cieplnych. Tymi podmiotami są: 1) szkoły i przedszkola – moc zainstalowana 1,2 MW, zużycie ciepła – 3 600 Gj.; 2) pozostałe budynki na terenie miasta – moc zainstalowana 40 MW, zużycie ciepła – 120 000 Gj.; 3) Zakład B & P Enginiering – brak odpowiedzi.

W związku z wprowadzonymi zmianami w prawie – od 1 lipca 2013 roku obowiązuje nowy system gospodarki odpadami komunalnymi, i od tego dnia w wyniku przeprowadzonych postępowań przetargowych odbiorem odpadów komunalnych zajmują się konsorcja następujących firm:

1) Przeworska Gospodarka Komunalna Sp. z o.o., Plac Mickiewicza 8, 37-200 Przeworsk;
2) TRANS – FORMES KARPATIA Sp. z o.o. Tarnów, Zakład w Przemyślu ul. Bakończycka 7, 37-700 Przemyśl;
3) Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „EMPOL" sp. z o.o., os. Rzeka 133, 34-451 Tylmanowa.

Na terenie miasta nie funkcjonują ani Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) ani Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych (ZUOP). Odpady komunalne zmieszane – zagospodarowywane są zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami przyjętym uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego XXIV/409/12 w dniu 27.08.2012 roku wraz z późniejszymi zmianami. Odpady komunalne zmieszane – zagospodarowane są od 1 lipca 2013 roku w RIPOK należącej do Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych „EMPOL" Sp. z o.o. Młyny 111, 37-550 Radymno. Szczegółowe informacje dotyczące systemu gospodarki odpadami na terenie Gminy Miejskiej Przeworsk zawarte są w Analizie Stanu Gospodarki Odpadami na terenie miasta Przeworska za rok 2013 oraz rok 2014.

Tabela 6. Przemysłowe i komunalne oczyszczalnie ścieków w Gminie Miejskiej Przeworsk w latach 2011 - 2014

Oczyszczalnie					
		2011	**2012**	**2013**	**2014**
Ogółem	szt.	2	2	2	2
chemiczne, biologiczne i z podwyższonym usuwaniem biogenów	szt.	-	-	-	-
biologiczna - przemysłowa	szt.	1	1	1	1
z podwyższonym usuwaniem biogenów	szt.	1	1	1	1
Przepustowość					
		2011	**2012**	**2013**	**2014**
Ogółem	m^3/dobę	6 150	6 150	6 150	6 150
chemiczne, biologiczne i z podwyższonym usuwaniem biogenów	m^3/dobę	-	-	-	-
biologiczna - przemysłowa	m^3/dobę	150	150	150	150
z podwyższonym usuwaniem biogenów	m^3/dobę	6 000	6 000	6 000	6 000

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 7. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w Gminie Miejskiej Przeworsk w latach 2011 - 2014

Wyszczególnienie	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
Ogółem	15 427	15 369	15 369	15 178
biologiczne	270	270	270	270
z podwyższonym usuwaniem biogenów	15 157	15 099	15 099	14 908

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Na terenie Gminy Miejskiej Przeworsk umiejscowione są dwie oczyszczalnie ścieków. Miasto posiada jedną oczyszczalnię komunalną. Jest to oczyszczalnia z podwyższonym usuwaniem biogenów o przepustowości 6000m^3/dobę (w przeliczeniu na jednego mieszkańca - średnio 0,38m^3/dobę), oraz

jedną biologiczną oczyszczalnię przemysłową o przepustowości 150m^3/ dobę. Stan ten nie zmienił się przez ostatnie 4 lata. Z oczyszczalni komunalnej korzysta średnio 95% ludności miasta.

Tereny wydzielone pod inwestycje oraz aktualny plan zagospodarowania przestrzennego

Gmina Miejska Przeworsk wg stanu na 31 grudnia 2014 roku posiadała blisko 200 ha gruntów komunalnych, z których największą część stanowiły grunty będące przedmiotem własności miasta, ale nieoddane w wieczyste użytkowanie tzw. gminne zasoby nieruchomości. Obecnie zajmują one ¾ ogólnej powierzchni gruntów a ich powierzchnia w latach 2011- 2013 zwiększyła się o ok. 25 ha. Ostatni rok to również wzrost o 15 ha powierzchni gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym. W okresie 2011-2014 niezmienna pozostawała natomiast powierzchnia będąca w trwałym zarządzaniu przez gminne jednostki organizacyjne.

Tabela 8. Powierzchnia gruntów komunalnych wg prawnych form użytkowania (w ha) w Gminie Miejskiej Przeworsk w latach 2011-2014

Zakres przedmiotowy	2011	2012	2013	2014
Ogółem stan na 31 grudnia	188,0	188,0	188,0	197,5
tworzące gminny zasób nieruchomości	127,0	127,0	127,0	152,4
przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym	6,0	6,0	6,0	6,0
przekazane w użytkowanie wieczyste	46,0	55,0	55,0	39,1
przekazane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym	9,0	9,0	9,0	23,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Wskazaniem do wyznaczania na terenie miasta obszarów pod aktywność inwestycyjną (w aspekcie ich planowania), są analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta, dokonywane co 4 lata, na podstawie ustawy z dnia 27.03.2003 r., *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*[2]. Analizy takie wykonywane są w oparciu o wydawane decyzje o warunkach zabudowy, pozwolenia na budowę oraz indywidualne potrzeby przedsiębiorców zgłaszane władzom miasta. Podczas wyznaczania terenów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego przeznaczonych pod aktywność inwestycyjną brane są pod uwagę: własność nieruchomości, rozmiar terenu, dostępność komunikacyjna, dostęp do infrastruktury technicznej, a także odległość od istniejącej zabudowy mieszkaniowej.

Wykonana w 2010 roku na potrzeby własne analiza wykazała niedobór na terenie miasta Przeworska terenów pod aktywność inwestycyjną. Uzyskane wyniki analizy stanowiły podstawę podjęcia działań zmierzających do wyznaczenia takich obszarów, w oparciu o ustalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Przeworska. Wskutek powyższego uchwalono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Lwowska" w Przeworsku – Etap I, który przeznacza tereny pod wielofunkcyjną aktywność inwestycyjną. Jest to tym samym obecnie najważniejszy dokument planistyczny miasta, nawiązujący do tworzenia uwarunkowań rozwoju przedsiębiorczości.

[2] Dz.U. 2015 nr 0 poz. 199.

Tabela 9. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku oraz ustawy z dnia 27 marca 2003 roku w Gminie Miejskiej Przeworsk w latach 2011-2014

Zakres przedmiotowy	jedn.	2011	2012	2013	2014
Plany zagospodarowania przestrzennego ogółem	szt.	34	37	39	40
plany sporządzone na podstawie ustawy z 2003 roku	szt.	3	6	8	9
powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami ogółem	ha	78	80	118	118
powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami na podstawie ustawy z 2003 roku	ha	5	7	45	45
łączna powierzchnia gruntów rolnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nierolnicze	ha	21	22	59	59
łączna powierzchnia gruntów leśnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nieleśne	ha	0	0	0	0
udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni Gminy ogółem	%	3,5	3,6	5,3	5,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Według stanu na 31 grudnia 2014 roku w Gminie Miejskiej Przeworsk obowiązywało 40 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z czego jeden uchwalono w roku 2014. Powierzchnia miasta objęta tymi planami stanowiła 5,4% ogólnej powierzchni Przeworska. Rok 2013 okazał się być rokiem przełomowym, gdyż poprzez uchwalenie dwóch kolejnych planów przeznaczono do zagospodarowania ok. 38 ha powierzchni, z czego 8 ha z przeznaczeniem pod inwestycje. W okresie 2011 – 2014, łącznie pod inwestycje wydzielono blisko 10 ha.

Tabela 10. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w Gminie Miejskiej Przeworsk w latach 2011-2014

Wyszczególnienie	Jedn.	2011	2012	2013	2014
Liczba miejscowych planów uchwalonych w danym roku	szt.	0	3	2	1
Liczba miejscowych planów obowiązujących na terenie Przeworska (wszystkie)	szt.	34	37	39	40
Powierzchnia mpzp uchwalonych w danym roku	ha	0,00	2,03	38,17	0,70
Procentowy udział powierzchni miasta objęty mpzp	%	3,50	3,60	5,30	5,30
Sumaryczna powierzchnia terenów przeznaczonych w obowiązujących mpzp pod inwestycje	ha	31,09	32,34	40,67	40,79
Sumaryczna powierzchnia terenów przeznaczonych w mpzp pod inwestycje, uchwalonych w danym roku	ha	0,00	1,25	8,33	0,12
Procentowy udział powierzchni miasta objętych mpzp z przeznaczeniem pod inwestycje	%	1,40	1,46	1,84	1,84
Powierzchnia budynków z przeznaczeniem do zagospodarowania przez inwestorów	m^2	4125	9833	7087	3785
Procent wykorzystania budynków wydzielonych do zagospodarowania przez inwestorów	%	25,17	82,68	51,94	32,90
Powierzchnia sprzedanych gruntów inwestycyjnych	ha	0	0	0	0
Powierzchnia sprzedanych gruntów na cele handlowo-usługowe	m^2	6 479	2 645	1 236	0

Źródło: Urząd Miasta Przeworsk, Referat Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa.

Gmina Miejska Przeworsk w 2014 roku przeznaczyła pod działalność inwestycyjną łącznie ponad 3,5 tys. m^2 powierzchni budynków, z której wykorzystano jedynie ok. $^1/_3$. Przełomowy pod tym względem okazał się być rok 2012, w którym wykorzystano ponad 80% przeznaczonej dla inwestorów

powierzchni budynków (łączna oferowana przez Gminę Miejską Przeworsk powierzchnia budynków wynosiła blisko 10 tys. m^2). Na przełomie lat 2011 – 2014 nie sprzedano natomiast żadnych gruntów inwestycyjnych, a na cale handlowo- usługowe sprzedano niewiele ponad 1 ha gruntów.

1.2. Rynek pracy, kadry i struktura demograficzna

Miasto Przeworsk liczy 15 681 mieszkańców, z czego 52% (tj. 8 190 osób), stanowią kobiety. Przewaga ta widoczna jest szczególnie w przedziale ludności w wieku poprodukcyjnym, gdzie liczba mężczyzn jest prawie o połowę mniejsza. W skali miasta na 100 mężczyzn w roku 2014 przypadało 109 kobiet. Jest to sytuacja analogiczna do obecnej sytuacji w kraju, gdzie współczynnik feminizacji również wynosi 109. Na przestrzeni 4 ostatnich lat zauważalny był spadek liczby ludności, na co wpływ miała m.in. gwałtownie zmniejszająca się liczba urodzeń przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku produkcyjnym.

Tabela 11. Ludność faktycznie zamieszkała w Gminie Miejskiej Przeworsk (w osobach, stan na 31 grudnia)

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Ogółem	15 928	15 915	15 779	15 681
Kobiety	8 337	8 329	8 262	8 190
Mężczyźni	7 591	7 586	7 517	7 491

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Jeszcze w roku 2011 najliczniej reprezentowaną grupą wiekową wśród mieszkańców miasta Przeworsk były osoby w przedziale 25- 29 lat (w 2011 – 1412 osób). Obecnie najliczniejszą grupą są osoby w wieku powyżej 70 lat. Ich liczebność w roku 2014 wynosiła 1 448 osób, co stanowiło ok. 11% ogółu ludności miasta. Fakt ten dowodzi starzenia się społeczności miejskiej Przeworska. Zaraz po wspomnianej grupie wiekowej pod względem udziału w strukturze wiekowej mieszkańców Przeworska zajmują grupy w wieku 30-34 lat (8,5% ludności miasta) oraz mieszkańcy w przedziale wiekowym od 25-29 lat stanowiący 8% ogółu ludności miasta.

Tabela 12. Ludność według grup wieku w Gminie Miejskiej Przeworsk (w osobach)

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
0-4 lat	882	840	779	716
5-9 lat	772	803	819	857
10-14 lat	802	791	771	736
15-19 lat	941	857	805	767
20-24 lat	1136	1114	1080	1032
25-29 lat	1412	1399	1313	1276
30-34 lat	1361	1370	1344	1331
35-39 lat	1183	1200	1237	1252
40-44 lat	933	976	1013	1060
45-49 lat	973	924	891	890
50-54 lat	1145	1115	1079	1021
55-59 lat	1260	1278	1250	1212
60-64 lat	1114	1149	1191	1195
65-69 lat	616	676	763	888
70 lat i więcej	1398	1423	1444	1448

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 13. Wskaźniki obciążenia demograficznego w Gminie Miejskiej Przeworsk w latach 2011-2014

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	54,1	54,7	56,1	58,2
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	87,4	94,4	102,4	108,5
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	25,2	26,5	28,4	30,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 14. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Miejskiej Przeworsk (w osobach)

Ludność w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej				
Wyszczególnienie	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
Ogółem	2 456	2 434	2 369	2 309
Mężczyźni	1 217	1 203	1 175	1 145
Kobiety	1 239	1 231	1 194	1 164
Ludność w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni				
Wyszczególnienie	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
Ogółem	10 864	10 750	10 541	10 371
Mężczyźni	5 587	5 554	5 447	5 383
Kobiety	5 277	5 196	5 094	4 988
Ludność w wieku poprodukcyjnym				
Wyszczególnienie	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
Ogółem	2 608	2 731	2 869	3 001
Mężczyźni	787	829	895	963
Kobiety	1 821	1 902	1 974	2 038

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Zaprezentowane w powyższych tabelach wielkości dotyczące obciążenia demograficznego oraz ludności w podziale na ekonomiczne grupy wiekowe potwierdzają obecne w Polsce problemy demograficzne. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada około 58 osób w wieku nieprodukcyjnym (tj. przed - lub poprodukcyjnym), zaś osób należących jedynie do grupy w wieku poprodukcyjnym przypada aż 30 osób. Oznacza to, że wśród mieszkańców Przeworska w minimalnym stopniu przewagę stanowią osoby należące do grupy ludności w wieku produkcyjnym. Osoby z tego przedziału wiekowego stanowią około 66% ogółu mieszkańców miasta, co potwierdza, iż są one najmniej obciążoną grupą wiekową w mieście.

Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym przewyższa o około $^1/_4$ liczbę ludności w wieku przedprodukcyjnym. Grupę ludności w wieku poprodukcyjnym wyróżnia bardzo wysoki wskaźnik feminizacji – kobiety stanowią ponad $^2/_3$ tej grupy.

Tabela 15. Wskaźniki dotyczące gęstości zaludnienia w Gminie Miejskiej Przeworsk

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Ludność na 1 km² (gęstość zaludnienia)	720	719	713	709
Kobiety na 100 mężczyzn	110	110	110	109
Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców (w osobach)	-2,7	-0,8	-8,6	-6,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 16. Saldo migracji na pobyt stały (w osobach) w Gminie Miejskiej Przeworsk

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Saldo migracji gminnych wewnętrznych	-70	-65	-128	-67
Saldo migracji na pobyt stały (tj. różnica między liczbą zameldowań i wymeldowań)	-66	-62	-124	-67
Saldo migracji zagranicznych	4	3	4	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Gęstość zaludnienia w Przeworsku kształtowała się w roku 2014 na poziomie 709 osób na km^2, tj. o 11 osób mniej niż przed trzema latami. Średnia dla Polski to 123 osoby/km^2, zaś na terenie powiatu przeworskiego średnia ta na przełomie analizowanego okresu wynosiła 187osób/km^2. Wśród ww. miejscowości Miasto Przeworsk jest najbardziej zaludnionym obszarem w powiecie przeworskim, następnymi miejscowościami pod względem gęstości zaludnienia są miasto Kańczuga (426 osób/km^2 w roku 2014) oraz miasto Sieniawa (320 osób/km^2 w roku 2014). Jest to spowodowane niewielką powierzchnią tychże miast w porównaniu do pozostałych miejscowości powiatu.

Według stanu na 31 grudnia 2014 roku w Przeworsku zarejestrowanych było 1 115 osób bezrobotnych, spośród których 53% stanowiły kobiety, a 47% mężczyźni. Tym samym wśród kobiet występuje niewiele wyższe bezrobocie niż wśród mężczyzn. Bezrobotne kobiety stanowią 12,4% ogólnej liczby ludności w wieku produkcyjnym zamieszkałej w Przeworsku, zaś mężczyźni 10,2%. Łącznie osoby bezrobotne stanowią obecnie 11,2% ludności Przeworska w wieku produkcyjnym.

Na przełomie lat 2011 – 2013 liczba bezrobotnych zwiększyła się jedynie o 4%, po czym w roku 2014 zmalała o 16% w stosunku do roku 2013, w którym zarejestrowanych zostało 1 335 bezrobotnych. Z roku 2011 na rok 2012 bezrobocie wśród kobiet zwiększyło się w mniejszym stopniu niż w przypadku mężczyzn, jednak w roku 2013 sytuacja się odwróciła. Nastąpił niewielki wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych wśród kobiet w Przeworsku przy równoczesnym spadku liczby bezrobotnych wśród mężczyzn. Spadek liczby bezrobotnych w relacji lat 2012 - 2013 prawdopodobnie był spowodowany zmniejszeniem się liczby ludności w wieku produkcyjnym. Sytuacja ta jest powiązana z migracjami, jakie wystąpiły w tym czasie na terenie miasta. Rok 2013 obfitował w spadek liczby mieszkańców o 128 osób i był on dwukrotnie większy niż przed rokiem.

Tabela 17. Bezrobotni zarejestrowani w Gminie Miejskiej Przeworsk (w osobach, stan na 31 grudnia)

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Ogółem	1 289	1 353	1 335	1 115
Mężczyźni	645	681	659	525
Kobiety	644	672	676	590

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 18. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Miejskiej Przeworsk w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %)

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Ogółem	12,5	13,1	13,2	11,2
Mężczyźni	12,1	12,8	12,6	10,2
Kobiety	12,9	13,5	13,9	12,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Na terenie Gminy Miejskiej Przeworsk według stanu na dzień 31 października 2015 roku największą grupę bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (tj. ok. 24% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych) oraz osoby z wykształceniem wyższym (ok. 20%). Dalej wśród bezrobotnych znajdowały się kolejno osoby z wykształceniem policealnym oraz średnim zawodowym (18%), gimnazjalnym lub niższym (17,6%), jak również średnim ogólnokształcącym (14%). Na przełomie lat 2011 – 2014 sytuacja wyglądała zupełnie inaczej. Największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. W latach 2011 oraz 2012 drugie miejscu pod względem liczby zarejestrowanych bezrobotnych zajmowały osoby z wykształceniem wyższym, zaś w roku 2013 miejsce to zajęli bezrobotni posiadający wykształcenie zasadnicze zawodowe.

Tabela 19. Zarejestrowane osoby bezrobotne z terenu Gminy Miejskiej Przeworsk ogółem i wg poziomu wykształcenia (w osobach)

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	X 2015
Ogółem	1 278	1 341	1 329	1 111	944
Wyższe	276	281	289	238	206
Policealne i średnie zawodowe	328	362	323	265	182
Średnie ogólnokształcące	180	201	186	165	140
Zasadnicze zawodowe	263	269	313	259	241
Gimnazjalne i poniżej	231	228	218	184	175

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Tabela 20. Liczba ofert pracy zgłoszonych przez pracodawców z terenu Gminy Miejskiej Przeworsk oraz pozostałych miast i gmin powiatu przeworskiego ogółem

Wyszczególnienie		2011	2012	2013	2014
1.	**Miasto Przeworsk**	443	715	835	1 078
2.	**Gmina Adamówka**	37	62	53	64
3.	**Gmina Gać**	28	79	66	121
5.	**Gmina Jawornik Polski**	36	66	53	87
5.	**Miasto i Gmina Kańczuga**	79	196	234	221
6.	**Gmina Przeworsk**	34	69	85	104
7.	**Miasto i Gmina Sieniawa**	69	98	101	111
8.	**Gmina Tryńcza**	89	166	177	187
9.	**Gmina Zarzecze**	83	127	138	161
Razem		**898**	**1 578**	**1 742**	**2 134**

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Najwięcej ofert pracy zgłoszonych przez pracodawców pochodziło od podmiotów gospodarczych z terenu miasta Przeworska, miasta i gminy Kańczuga, gminy Tryńcza oraz gminy Zarzecze. Są to gminy w najbliższym otoczeniu Przeworska, które wyróżniają się pod względem liczby przedsiębiorstw (na tle ogółu gmin w powiecie przeworskim), równocześnie wg danych pochodzących z Powiatowego Urzędu Pracy w Przeworsku to głównie w tychże gminach rejestruje się najwięcej bezrobotnych.

Tabela 21. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki zamieszkałych na terenie Gminy Miejskiej Przeworsk

Wyszczególnienie		2011	2012	2013	2014
1.	Akademia medyczna	1	-	-	-
2.	Inna krajowa szkoła ponadpodstawowa	1	1	2	-
3.	Inna krajowa szkoła wyższa	15	4	11	2
4.	Liceum ogólnokształcące	13	6	15	9
5.	Liceum profilowane	3	-	-	-
6.	Policealna szkoła zawodowa lub równorzędna	5	-	3	-
7.	Szkoła podstawowa lub równorzędna	2	5	3	2
8.	Technikum lub równorzędna szkoła zawodowa	13	14	16	11
9.	Uniwersytet	18	18	19	12
10.	Wyższa szkoła pedagogiczna	1	-	-	3
11.	Wyższa szkoła techniczna	8	6	6	4
12.	Zasadnicza szkoła zawodowa	17	6	21	8
13.	Akademia wychowania fizycznego	-	3	-	-
14.	Szkoła główna służby pożarniczej	-	-	1	-
15.	Wyższa szkoła artystyczna	-	-	-	1
Razem		**97**	**63**	**97**	**52**

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Analizując liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy (PUP) w Przeworsku, w okresie 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki, które miały miejsce zamieszkania na terenie miasta, należy zwrócić uwagę, iż największą liczbę stanowią osoby kończące uniwersytety, technika lub równorzędną szkołę zawodową, liceum ogólnokształcące i zasadniczą szkołę zawodową. Jednakże liczba bezwzględna może nieco zaciemniać obserwowaną sytuację, ponieważ brakuje w niej danych na temat całościowej liczby osób, które ukończyły naukę w konkretnych placówkach.

Tabela 22. Zgłaszany popyt na kwalifikacje na terenie Gminy Miejskiej Przeworsk oraz powiatu przeworskiego w latach 2011-2014

Branże cieszące się największym zainteresowaniem ze strony przedsiębiorców			
2011	**2012**	**2013**	**2014**
branża usługowa	branża usługowa i budowlana	branża usługowo-handlowa	branża usługowo-handlowa i budowlana
Wykształcenie cieszące się największym zainteresowaniem ze strony przedsiębiorców			
zasadnicze zawodowe	zasadnicze zawodowe	zasadnicze zawodowe	zasadnicze zawodowe
Uprawnienia/umiejętności oczekiwane przez pracodawców od przyszłych pracowników			

• obsługa kasy fiskalnej • spawacza • prawa jazdy kat. C+E, • obsługa wózka jezdniowego (widłowego)	• obsługa kasy fiskalnej • spawacza • obsługa komputera • znajomość języków obcych Wymagane było posiadanie aktualnych badań sanitarno-epidemiologicznych.	• obsługa kasy fiskalnej • obsługi komputera • czytanie rysunku technicznego • obsługa wózka jezdniowego (widłowego) Mile widziane było posiadanie aktualnych badań sanitarno-epidemiologicznych.	• obsługa kasy fiskalnej • spawacz • czytanie rysunku technicznego • prawo jazdy kat. C+E • (mile widziane) posiadanie uprawnień SEP do 1kV
Zawody cieszące się największym zainteresowaniem ze strony przedsiębiorców			
• spawacz • sprzedawca • kierowca samochodu ciężarowego • monter/składacz okien • wagowy • magazynier • dozorca • fryzjer • technolog robót wykończeniowych, • pomocnik piekarza • kelner • cieśla	• spawacz • sprzedawca • mechanik pojazdów samochodowych • robotnik budowlany • sprzątaczka • ślusarz • przedstawiciel handlowy	• kasjer-sprzedawca • mechanik pojazdów samochodowych • monter instalacji i urządzeń sanitarnych • stolarz • magazynier • doradca finansowy • pakowacz okien • monter sieci wodnych i kanalizacyjnych	• spawacz • sprzedawca • mechanik pojazdów samochodowych • monter instalacji sanitarnych • robotnik budowlany • kierowca C+E • kucharz • elektryk

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Według stanu na 31 października 2015 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Przeworsku przez pracodawców z terenu Gminy Miejskiej Przeworsk zostało zgłoszonych 1 174 ofert pracy, tj. średnio 1,24 oferty na jednego zarejestrowanego bezrobotnego w Urzędzie. Wśród składanych ofert pracy największe zapotrzebowanie utrzymuje się w branży usługowej oraz budowlanej. Niezmiennie najbardziej pożądane są osoby z wykształceniem średnim technicznym oraz zasadniczym zawodowym. Wśród wymienianych umiejętności wymaganych od przyszłych pracowników wyróżnia się obsługę kasy fiskalnej, obsługę komputera oraz umiejętność czytania rysunku technicznego. Mile widziane są również znajomość języków obcych i posiadanie aktualnych badań sanitarno – epidemiologicznych. Ponadto pracodawcy w ostatnich latach zwracają się do PUP z ofertami dla osób posiadających uprawnienia spawacza, prawa jazdy kat. C+E, a także uprawnienia wymagane do umiejętności obsługi wózka widłowego. Ponadto w roku 2015 zgłaszano zapotrzebowanie także na osoby z uprawnieniami do wykonywania zawodu pielęgniarki oraz do pracy na wysokości powyżej 3m.

W latach 2011- 2014 największe zapotrzebowanie dotyczyło takich zawodów jak: spawacz, sprzedawca, mechanik pojazdów samochodowych, monter instalacji sanitarnych oraz magazynier. Do dnia 31 października 2015 roku do wspomnianych zawodów dołączyły takie jak: elektryk, monter konstrukcji stalowych, piekarz, kucharz, kierowca kat. C+E, tapicer meblowy, operator maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych, czy monter instalacji i urządzeń telekomunikacyjnych.

1.3. Kondycja oświaty i potencjał oświatowy w mieście

Na terenie Przeworska znajdują się 2 zespoły szkół, które posiadają placówki kształcące młodzież na poziomie szkoły średniej. Są to Zespół Szkół Zawodowych w Przeworsku oraz Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Przeworsku.

W ramach Zespołu Szkół Zawodowych w Przeworsku obecnie funkcjonują Liceum Ogólnokształcące, Technikum (w swojej ofercie posiadające możliwość zdobycia zawodu technika elektryka, pojazdów samochodowych, budownictwa, żywienia i gospodarstwa domowego, ekonomisty, mechanika, informatyka, a od roku szkolnego 2012/2013 również technika żywienia i usług gastronomicznych), oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa (kształcąca w zakresie technik kucharz, mechanik pojazdów samochodowych, ślusarz, murarz oraz murarz-tynkarz). W latach 2010-2013 w ramach zespołu istniało także technikum uzupełniające dla dorosłych ze specjalnością technik pojazdów samochodowych, jednak w roku szkolnym 2013/2014 jego działalność została zawieszona. W roku szkolnym 2010/2011 funkcjonowały również Liceum Profilowane ze specjalnością „zarządzanie informacją" oraz dwie szkoły dla dorosłych (3-letnie Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych oraz Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych).

W struktury Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Przeworsku wchodzą Liceum Ogólnokształcące (oferujące klasy o 8 profilach: klasa przedsiębiorcza, biologiczno – chemiczna, humanistyczno – dziennikarska, europejska, matematyczno – fizyczna, politechniczna, psychologiczno – pedagogiczna oraz prawniczo – medialna) oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna z profilem kształcenia – kucharz.

W Gminie Miejskiej Przeworsk funkcjonuje obecnie 5 szkół ogólnokształcących, w których kształci się łącznie ponad 660 osób w 25 oddziałach. Wśród ogólnej liczby liceów znajdują się 3 licea ogólnokształcące dla dorosłych prowadzone przez jednostki inne niż jednostki samorządu terytorialnego, czy organizacje społeczne oraz 2 licea ogólnokształcące dla młodzieży prowadzone przez samorząd powiatowy. Na terenie miasta nie funkcjonują licea specjalne ani licea uzupełniające dla młodzieży.

Tabela 23. Szkolnictwo ogólnokształcące w Gminie Miejskiej Przeworsk[3]

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Szkoły ogólnokształcące razem	5	5	4	5
Oddziały	30	26	26	25
Uczniowie (w osobach)	684	663	635	665
Absolwenci (w osobach)	272	245	223	184

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Na terenie Gminy Miejskiej Przeworsk od roku 2012 funkcjonuje 1 szkoła artystyczna kształcąca w zakresie przedmiotów artystycznych i dająca uprawnienia zawodowe oraz 2 szkoły artystyczne, które nie dają takich uprawnień.

[3] Według słownika Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego do szkolnictwa ogólnokształcącego zalicza się: liceum ogólnokształcące, liceum ogólnokształcące dla dorosłych, uzupełniające liceum ogólnokształcące, a także uzupełniające liceum ogólnokształcące dla dorosłych.

Tabela 24. Zasadnicze szkoły zawodowe bez specjalnych (w liczbie osób uczęszczających w danym roku) w Gminie Miejskiej Przeworsk

Podgrupa kierunku	2012	2013	2014
Inżynieryjno-technicznego	112	95	85
Architektury i budownictwa	52	67	58
Usług dla ludności	51	38	61

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

W okresie od 2011 – 2014 (włącznie) w Gminie Miejskiej Przeworsk funkcjonowały dwie zasadnicze szkoły zawodowe. Pierwszą z nich była Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla młodzieży – w ramach, której w roku 2014 kształciło się 204 uczniów na kierunkach o profilu inżynieryjno– technicznym, architektura i budownictwo, oraz usługi dla ludności (por. Tabela 24). Z kolei drugą placówką była Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna dla młodzieży kształcąca 18 uczniów na kierunkach o profilu usług dla ludności (por. Tabela 25). Na terenie miasta funkcjonuje również 8 szkół ponadgimnazjalnych.

Tabela 25. Zasadnicze szkoły zawodowe specjalne (w liczbie osób uczęszczających w danym roku) w Gminie Miejskiej Przeworsk

Podgrupa kierunku	2012	2013	2014
Usługi dla ludności	12	14	18

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 26. Technika (łącznie z technikami uzupełniającymi, liceami profilowanymi oraz szkołami ogólnokształcącymi, artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe) bez specjalnych (w liczbie osób uczęszczających w danym roku)

Podgrupa kierunku	2012	2013	2014
Społeczny	37	20	26
Informatyczny	117	113	-
Inżynieryjno-techniczny	146	164	171
Architektury i budownictwa	70	77	78
Usług dla ludności	127	139	134

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

W 2014 roku w Gminie Miejskiej Przeworsk na poziomie szkoły podstawowej obowiązkowo języka obcego uczyło się 1 147 uczniów, z których 85% uczyło się języka angielskiego, a pozostała część języka niemieckiego. Dodatkowo w szkole podstawowej prowadzone były zajęcia z języka angielskiego oraz niemieckiego, na które uczęszczało łącznie 677 uczniów (zajęcia z języka angielskiego wybrały 164 osoby, zaś z języka niemieckiego – 513 osób).

Na poziomie gimnazjum spośród 916 uczniów obowiązkowo uczących się języka obcego– prawie połowa wybrała język angielski, ok. 45% język niemiecki, a języka hiszpańskiego uczyła się grupa stanowiąca 4% uczniów (tj. 41 uczniów gimnazjum). W szkołach ponadgimnazjalnych obowiązkowo na zajęcia z języków obcych uczęszczało łącznie 2 366 osób. Były to: język angielski (45%), język niemiecki (41%), język francuski (7%) i język rosyjski (6%). W szkołach specjalnych prowadzone były obowiązkowe zajęcia językowe jedynie z języka angielskiego. W rezultacie języka obcego w gimnazjum specjalnym uczyło się 13 osób, zaś w szkole ponadgimnazjalnej specjalnej – 18 osób.

Tabela 27. Liczba uczniów obowiązkowo uczących się języków obcych w Gminie Miejskiej Przeworsk

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe			
	2011	2012	2013	2014
Ogółem	1 225	1 205	1 056	1 147
Angielski	509	668	769	983
Niemiecki	716	537	287	164

Wyszczególnienie	Gimnazja			
	2011	2012	2013	2014
Ogółem	952	986	952	916
angielski	476	493	473	454
niemiecki	448	449	424	421
hiszpański	28	44	55	41

Wyszczególnienie	Szkoły ponadgimnazjalne			
	2011	2012	2013	2014
Ogółem	2 531	2 329	2 300	2 366[4]
angielski	1 107	1 050	1 050	1 077[5]
francuski	100	138	144	165
niemiecki	1 061	957	943	968
rosyjski	263	184	163	156

Wyszczególnienie	Gimnazja specjalne			
	2011	2012	2013	2014
Ogółem	16	13	14	13
angielski	16	13	14	13

Wyszczególnienie	Szkoły ponadgimnazjalne specjalne			
	2011	2012	2013	2014
Ogółem	14	12	14	18
angielski	14	12	14	18

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 28. Liczba osób uczących się fakultatywnie języków obcych w Gminie Miejskiej Przeworsk

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe[6]			
	2011	2012	2013	2014
Ogółem	849	899	1027	677
angielski	594	415	287	164
niemiecki	255	484	740	513

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Do egzaminu dojrzałości w roku 2014 przystąpiło łącznie 236 uczniów. Zdawalność matur w ostatnim roku wynosiła średnio 80%, przy czym był to najniższy wynik w okresie 2011 – 2014. W poprzednich latach zdawalność egzaminów maturalnych była na wyższym poziomie, a średnia zdawalność

[4] Wg danych otrzymanych z Urzędu Miasta - 2384.

[5] Wg danych otrzymanych z Urzędu Miasta – 1095.

[6] Pozostałe rodzaje szkół: szkoły podstawowe specjalne (0), gimnazja specjalne (0), szkoły ponadpodstawowe specjalne (0), szkoły ponadgimnazjalne specjalne (0), szkoły policealne specjalne (0), gimnazja (0), szkoły ponadpodstawowe (0), szkoły ponadgimnazjalne (0), szkoły policealne (0).

kształtowała się na poziomie ok. 90%. Na przestrzeni 4 lat liczba osób przystępujących do egzaminów maturalnych znacząco zmniejszyła się. Jest to różnica ok. 100 osób między rokiem 2011, a rokiem 2014. Podobnie przedstawiała się sytuacja w przypadku zdawalności egzaminów. W roku 2011 egzamin dojrzałości zdało około 300 maturzystów, zaś w 2014 było ich już o 40% mniej (tj. 189 maturzystów).

Tabela 29. Zdawalność egzaminów maturalnych w ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych i liceach ogólnokształcących (w %) w Gminie Miejskiej Przeworsk

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Szkoły ponadgimnazjalne zawodowe	76,2	84,1	85,9	65,9
Licea ogólnokształcące	94,8	90,0	90,6	86,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 30. Zdawalność egzaminów maturalnych w podziale na szkoły ponadgimnazjalne funkcjonujące w ramach Zespołów Szkół w Gminie Miejskiej Przeworsk (w osobach)

Zespół Szkół Zawodowych w Przeworsku								
	2010/2011		2011/2012		2012/2013		2013/2014	
	przystąpiło	zdało	przystąpiło	zdało	przystąpiło	zdało	przystąpiło	zdało
Liceum ogólnokształcące	26	26	32	29	30	29	33	27
	100%		91%		97%		82%	
Technikum	96	77	107	90	91	79	82	54
	80%		84%		87%		66%	
3-letnie liceum ogólnokształcące dla dorosłych	3	2	Nie funkcjonuje					
	67%							
Liceum Profilowane	30	19	Nie funkcjonuje					
	63%							
Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Przeworsku								
	2010/2011		2011/2012		2012/2013		2013/2014	
	przystąpiło	zdało	przystąpiło	zdało	przystąpiło	zdało	przystąpiło	zdało
Liceum ogólnokształcące	179	172	179	168	166	155	121	108
	96%		94%		93%		89%	

Źródło: Urząd Miasta Przeworsk.

Wyższym wskaźnikiem zdawalności egzaminu dojrzałości w Gminie Miejskiej Przeworsk cechują się niezmiennie licea ogólnokształcące w porównaniu do szkół ponadgimnazjalnych zawodowych, choć i w nich nastąpił spadek wskaźnika zdawalności o 20 punktów procentowych.

1.4. Instytucje otoczenia biznesu[7]

Na terenie miasta Przeworska na koniec roku 2014 funkcjonowała tylko jedna instytucja otoczenia biznesu (IOB), a było nią Przeworskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych. Celem Stowarzyszenia jest podejmowanie ważnych społecznie i gospodarczo- działań służących lokalnej społeczności, w tym również działań na rzecz małych i średnich firm. Przeworskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych zajmuje się ponadto gromadzeniem i upowszechnianiem informacji gospodarczych i podnoszeniem poziomu wiedzy w zakresie wdrażania nowych technologii i innowacji.

1.5. Przedsiębiorczość lokalna

Na terenie Przeworska dominują lokalni przedsiębiorcy. Na koniec roku 2014 funkcjonowało 206 podmiotów gospodarki narodowej (por. Tabela 31), wśród nich ponad połowę stanowiły spółki cywilne, następnie spółki prawa handlowego (40%) oraz spółdzielnie (6%).

Podmioty te funkcjonują w takich obszarach jak (por. Tabela 32): sekcje B, C, D, E klasyfikacji PKD tj. górnictwo i wydobycie, przetwórstwo przemysłowe, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (w 2014 było to 18 podmiotów), sekcja F – budownictwo (w 2014 – 12 podmiotów), a także sekcja G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych (włączając motocykle) (w 2014 – 40 podmiotów) oraz sekcja L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (w 2014 – 6 podmiotów).

Tabela 31. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON ogółem

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Przedsiębiorstwa państwowe ogółem	0	0	0
Spółdzielnie ogółem	13	13	13
Spółki cywilne ogółem	112	110	109
Spółki handlowe ogółem	78	81	84

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 32. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD

Sekcje PKD	2012	2013	2014
Spółdzielnie w sekcjach B, C, D, E	1	1	1
Spółdzielnie w sekcji F	2	2	2
Spółdzielnie w sekcji G	4	4	4
Spółdzielnie w sekcji L	4	4	4
Spółki handlowe - w sekcjach B, C, D, E	17	15	17

[7] Instytucją Otoczenia Biznesu (IOB), jest podmiot infrastruktury usługowej, który wspomaga prowadzenie działalności gospodarczej. Podmiot ten posiada bazę materialną, techniczną, zasoby ludzkie i kompetencje niezbędne do świadczenia usług na rzecz sektora MŚP. Do zadań IOB zalicza się wspieranie przedsiębiorczości, ułatwianie rozpoczynania działalności gospodarczej, pomoc nowo tworzonym przedsiębiorcom (zgodnie z definicją zawartą na stronach internetowych: http://www.biznesfactory.pl/wsparcie-przedsiebiorczosci/; http://monitoruj.podkarpackie.pl/1.5-instytucje-otoczenia-biznesu.html)

Spółki handlowe - w sekcji F	10	10	10
Spółki handlowe - w sekcji G	32	35	36
Spółki handlowe - w sekcji L	1	1	2

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

W 2014 roku na terenie Gminy Miejskiej Przeworsk zarejestrowano 126 nowych podmiotów, wśród których najwięcej (ok. 24%) należało do sekcji G (handel hurtowy i detaliczny) wg klasyfikacji PKD. Według poniższych danych, co roku rejestrowanych jest średnio 120 nowych przedsiębiorstw (por. Tabela 33), pod tym względem jedynie w roku 2011 sytuacja kształtowała się poniżej średniej (101 nowych podmiotów). Każdego roku zaledwie jedno nowo zarejestrowane przedsiębiorstwo należy do sektora publicznego, pozostałe rejestrowane podmioty tworzą sektor prywatny (por. Tabela 34).

Tabela 33. Podmioty nowo zarejestrowane wg sekcji PKD 2007 ogółem w Gminie Miejskiej Przeworsk

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Sekcja A	0	0	1	0
Sekcja B	0	0	0	0
Sekcja C	8	10	12	14
Sekcja D	0	0	0	0
Sekcja E	1	0	0	0
Sekcja F	13	15	10	14
Sekcja G	26	30	26	30
Sekcja H	11	2	2	4
Sekcja I	4	9	3	6
Sekcja J	2	6	6	2
Sekcja K	4	7	3	4
Sekcja L	1	1	3	2
Sekcja M	13	12	11	15
Sekcja N	1	2	4	5
Sekcja O	1	0	0	0
Sekcja P	5	13	7	4
Sekcja Q	17	10	4	3
Sekcja R	3	1	3	6
Sekcje S i T	15	10	6	17
Sekcja U	0	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

W całym badanym okresie najwięcej podmiotów ogółem zostało zarejestrowanych w sekcji G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (tj. 112), następne pod względem popularności były: sekcja F - budownictwo i sekcja M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, później sekcja S pozostała działalność usługowa i sekcja T - gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby oraz sekcja C - przetwórstwo przemysłowe. Jednakże liczebność zarejestrowanych w tych sekcjach nowych podmiotów była ponad dwukrotnie niższa niż w wypadającej najlepiej w tym zestawieniu sekcji G.

Tabela 34. Podmioty nowo zarejestrowane wg sektorów własnościowych w Gminie Miejskiej Przeworsk

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	125	128	101	126
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego ogółem	1	1	1	1
Sektor prywatny - ogółem	123	127	100	125
W tym:				
Sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	107	109	89	97
Sektor prywatny - spółki handlowe	4	2	4	9
Sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	1
Sektor prywatny - spółdzielnie	0	0	0	0
Sektor prywatny - fundacje	0	0	0	0
Sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	3	3	2	5
Sektor prywatny - pozostałe	8	12	4	13

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

W Przeworsku przeważają tzw. małe przedsiębiorstwa, zatrudniające do 50 pracowników. W całym mieście na 10 tys. mieszkańców przypada blisko 1 500 podmiotów gospodarczych z czego aż 94% stanowią mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające maksymalnie 9 pracowników, zaś cały sektor MŚP w Przeworsku to 98% przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie miasta (por. Tabela 35).

Tabela 35. Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w Gminie Miejskiej Przeworsk

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Ogółem	1 420,1	1 463,6	1 460,1	1 498,9
0 - 9	1 325,3	1 382,9	1 379,0	1 416,2
10 - 49	74,5	58,3	58,4	59,5
50 - 249	18,4	20,4	20,8	21,2
250 i więcej	1,9	1,9	2,0	2,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Na przestrzeni 4 lat w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zarejestrowano w rejestrze REGON ok. 300 podmiotów, jednocześnie w tym samym okresie z rejestru wykreślono blisko 280 podmiotów (por. Tabela 36). W Gminie Miejskiej Przeworsk na 100 osób w wieku produkcyjnym działalność gospodarczą jako osoby fizyczne prowadziło jedynie 11 osób. W Przeworsku w roku 2014 zostało zarejestrowanych 5 stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Tabela 36. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki w Gminie Miejskiej Przeworsk

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	922	946	935	948
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	78	80	64	80
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	81	55	71	68
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	10,7	11,0	10,9	11,0
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	3	3	3	4

Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	2	2	1	3
Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	121	124	100	127

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

W roku 2014 blisko 1 100 osób fizycznych prowadziło działalność gospodarczą (por. Tabela 37). W grupie tej przeważały podmioty zarejestrowane w następujących sekcjach PKD: sekcja G tj. handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, sekcja Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna, sekcja C – przetwórstwo przemysłowe, sekcja F – budownictwo oraz sekcja M- tj. działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. W okresie 2012- 2014 sytuacja ta nie ulegała zmianie.

Tabela 37. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 w Gminie Miejskiej Przeworsk

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Sekcja A	4	3	3
Sekcja B	1	1	1
Sekcja C	106	111	114
Sekcja D	0	0	0
Sekcja E	3	2	2
Sekcja F	127	119	114
Sekcja G	351	329	327
Sekcja H	47	41	42
Sekcja I	33	27	23
Sekcja J	29	32	30
Sekcja K	53	50	46
Sekcja L	8	10	10
Sekcja M	100	107	111
Sekcja N	16	18	21
Sekcja O	0	0	0
Sekcja P	20	21	21
Sekcja Q	160	156	151
Sekcja R	10	11	14
Sekcje S, T, U	63	60	63

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Do sektora prywatnego w 2014 roku należało 332 podmioty gospodarcze zarejestrowane jako osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej (por. Tabela 38). Były to podmioty reprezentujące praktycznie każdą z sekcji PKD z przewagą (podobnie jak w przypadku osób fizycznych), sekcji G oraz sekcji S i T, do których zalicza się pozostałą działalność usługową oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby.

Największa liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą funkcjonowała w sekcjach: G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), Q (opieka zdrowotna i pomoc społeczna), F (budownictwo) oraz C (przetwórstwo przemysłowe).

Tabela 38. Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej wg sekcji PKD 2007 – sektor prywatny w Gminie Miejskiej Przeworsk

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Sekcja A	4	3	3
Sekcja B	0	0	0
Sekcja C	27	25	27
Sekcja D	1	1	2
Sekcja E	0	0	0
Sekcja F	20	20	18
Sekcja G	87	89	91
Sekcja H	6	7	8
Sekcja I	12	11	13
Sekcja J	5	5	5
Sekcja K	5	5	5
Sekcja L	23	22	23
Sekcja M	14	15	13
Sekcja N	4	4	3
Sekcja O	0	0	0
Sekcja P	16	16	15
Sekcja Q	5	7	7
Sekcja R	20	21	23
Sekcje S i T	64	65	76
Sekcja U	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Z kolei największa liczba osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej działała w sekcjach: G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), S i T (pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby) i C (przetwórstwo przemysłowe).

Tabela 39. Podmioty wg klas wielkości zatrudnienia w Gminie Miejskiej Przeworsk

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Ogółem	1 468	1 506	1 476	1 486
0 - 9	1 370	1 423	1 394	1 404
10 - 49	77	60	59	59
50 - 249	19	21	21	21
250 - 999	2	2	2	2
1000 i więcej pracowników	0	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

W Przeworsku przedsiębiorczość opiera się na mikroprzedsiębiorstwach, czyli tych zatrudniających do 9 pracowników – w roku 2014 było ich 1 404 podmioty, co stanowiło 94% ogółu zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (por. Tabela 39). Na terenie miasta działały jedynie 2 duże podmioty zatrudniające ponad 250 osób.

Tabela 40. Podmioty wg sektorów własnościowych w Gminie Miejskiej Przeworsk

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	1 468	1 506	1 476	1 486
Sektor prywatny - ogółem	1 405	1 444	1 414	1 425
Sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1 104	1 131	1 098	1 093
Sektor prywatny - spółki handlowe	73	75	78	82
Sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	23	23	22	20
Sektor prywatny - spółdzielnie	13	13	13	13
Sektor prywatny - fundacje	2	2	2	2
Sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	48	51	52	57

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Najliczniejszą grupą podmiotów gospodarczych według sektorów własności (por. Tabela 40), stanowiły kolejno: osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (76% wśród podmiotów sektora prywatnego), spółki handlowe (6%) oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne (4%). W 2014 roku ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej zwiększyła się o 10, podobnie było w przypadku sektora prywatnego – wzrost o 11 podmiotów. Natomiast o 4 podmioty więcej pojawiło się wśród spółek handlowych, a o 5 więcej wśród funkcjonujących stowarzyszeń i organizacji społecznych. W stosunku do roku 2013 niewielki spadek odnotowano z kolei wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (-5) oraz spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego (-2).

1.6. Otoczenie miasta i współpraca zagraniczna

W badanym okresie Gmina Miejska Przeworsk nie realizowała działań przewidujących współpracę zagraniczną. Miasto posiada 3 podpisane umowy partnerskie z miastami zagranicznymi wśród których znajdują się: Moravsky Krumlov (Czechy – umowa podpisana w 2003 roku), Beregowo (Ukraina – umowa podpisana w 2005 roku) oraz Melnik (Czechy – umowa podpisana w 2008 roku).

Otoczenie miasta tworzą gminy przylegające do Przeworska (tj. gmina wiejska Przeworsk, gmina wiejska Zarzecze), i gminy wchodzących w skład powiatu przeworskiego (tj. gmina wiejska Adamówka, gmina miejsko-wiejska Sieniawa, gmina wiejska Tryńcza, gmina wiejska Gać, gmina miejsko-wiejska Kańczuga, gmina wiejska Jawornik Polski). Badanie otoczenia gospodarczego Przeworska wykonano z uwagi na dwie wielkości, tj. stosunek liczby podmiotów gospodarki narodowej do ludności ogółem oraz stosunek zarejestrowanych osób bezrobotnych do liczby ludności ogółem.

Liczba podmiotów w stosunku do liczby ludności w Przeworsku kształtuje się średnio na poziomie 9,38%, przy średniej dla pozostałych gmin w badanym okresie wynoszącej ok. 4,5%. Oznacza to, że w Przeworsku funkcjonuje średnio o połowę więcej przedsiębiorstw w przeliczeniu na liczbę ludności niż w pozostałych gminach. Według danych na 100 mieszkańców w Przeworsku przypada średnio 9 podmiotów gospodarki narodowej. Według tego wskaźnika można wywnioskować, iż Przeworsk, będąc głównym ośrodkiem w rejonie, jest miejscem skupiającym najwięcej przedsiębiorstw w powiecie.

Tabela 41. Stosunek liczby podmiotów gospodarki narodowej do liczby ludności gminy

Wyszczególnienie	2011		2012		2013		2014	
	Podmioty gospodarki narodowej	Liczba ludności (w os.)	Podmioty gospodarki narodowej	Liczba ludności (w os.)	Podmioty gospodarki narodowej	Liczba ludności (w os.)	Podmioty gospodarki narodowej	Liczba ludności (w os.)
Przeworsk (gmina miejska)	1468	15928	1506	15915	1476	15779	1486	15681
	9.22%		9.46%		9.35%		9.48%	
Zarzecze (gmina wiejska)	317	7483	334	7157	339	7200	338	7185
	4.41%		4.67%		4.71%		4.70%	
Adamówka (gmina wiejska)	177	4198	185	4192	200	4174	208	4136
	4.22%		4.41%		4.79%		5.03%	
Sieniawa (gmina miejsko-wiejska)	341	7010	359	7043	356	7026	363	7028
	4.86%		5.10%		5.07%		5.17%	
Tryńcza (gmina wiejska)	315	8324	325	8307	349	8337	370	8362
	3.78%		3.91%		4.19%		4.42%	
Przeworsk (gmina wiejska)	627	14791	653	14814	677	14876	666	14875
	4.24%		4.41%		4.55%		4.48%	
Gać (gmina wiejska)	142	4648	156	4677	167	4672	190	4654
	3.06%		3.34%		3.57%		4.08%	
Kańczuga (gmina miejsko-wiejska)	580	12625	614	12596	607	12586	598	12551
	4.59%		4.87%		4.82%		4.76%	
Jawornik Polski (gmina wiejska)	211	4648	233	4603	235	4612	240	4555
	4.54%		5.06%		5.10%		5.27%	

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Począwszy od dnia 17 lipca 2015 Miasto Przeworsk jest członkiem Stowarzyszenia Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jarosław-Przeworsk. Powołana organizacja jest stowarzyszeniem jednostek samorządu terytorialnego i powstała w celu ochrony wspólnych interesów, wymiany doświadczeń oraz koordynacji wspólnych przedsięwzięć i inwestycji, a w szczególności realizacji zadań Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Miejski Obszar Funkcjonalny (MOF) Jarosław-Przeworsk obejmuje obszar Gminy Miejskiej Jarosław, Gminy Miejskiej Przeworsk, Gminy Przeworsk i Gminy Pawłosiów.

Przeworsk jest także członkiem Stowarzyszenia Euroregion Karpacki Polska. W ramach Stowarzyszenia Urząd Miejski w Przeworsku uczestniczył w realizacji projektu „Sieć Miast Euroregionu Karpackiego". Projekt był współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja 2007-2013. Cel główny projektu został określony jako „Wzmocnienie i profesjonalizacja współpracy miast karpackich, poprzez stworzenie innowacyjnej platformy współpracy Sieci Miast Euroregionu Karpackiego". Jego realizacja była niezbędna dla stworzenia zorientowanej na rozwój społeczno-gospodarczy terytorialnej struktury

kooperacji ośrodków miejskich pogranicza polsko-słowackiego. Partnerem wiodącym projektu było Miasto Humenné. Obok Gminy Miejskiej Przeworsk (PP4), we wszystkich działaniach w ramach projektu aktywnie uczestniczyły także: PP5 - Gmina Lesko, PP6 - Miasto Jasło, PP7 - Miasto Snina, PP8 - Miasto Medzilaborce, PP9 - Gmina Miejska Ustrzyki Dolne, PP10 - Miasto Vranov nad Toplou, PP11 - Gmina Miejska Jarosław oraz PP12 - Gmina Boguchwała.

Z dniem 29 kwietnia 2015 roku Gmina Miejska Przeworsk została członkiem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Mleczki". Stowarzyszenie powstało w 2008 roku. Członkami założycielami Stowarzyszenia było 41 osób reprezentujących trzy sektory: społeczny, gospodarczy i publiczny. W dniu 15 października 2008 roku Stowarzyszenie zostało wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego. Początkowo obejmowało swoim działaniem obszar trzech gmin: Przeworsk, Zarzecze i Gać. Na skutek przystąpienia do Stowarzyszenia liczba jego członków wzrosła do 42 497 osób, a obszar powiększył się do 198,11 km^2, co miało decydujące znaczenie w procesie budowy Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Dorzecze Mleczki" w ramach Leader PROW 2014-2020.

1.7. Wnioski płynące z diagnozy potencjału przedsiębiorczości w Gminie Miejskiej Przeworsk

Przeworsk to średniej wielkości miasto położone w niewielkiej odległości od miasta wojewódzkiego Rzeszów. Przeworsk posiada dogodne położenie komunikacyjne na szlaku łączącym za pomocą autostrady A4 – wschodnią i zachodnią granicę Polski. Przeworsk znacznie przewyższa pod względem średniego zagęszczenia dróg średnią dla Polski, w której wskaźnik ten jest ponad trzykrotnie niższy, jednakże należy zwrócić uwagę, że długość sieci dróg przecinających miasto od 4 lat nie zwiększyła się. Sytuacja pod tym względem zdecydowanie poprawi się dopiero w momencie oddania do użytku odcinka autostrady A4.

Miasto Przeworsk dysponuje rozwiniętą siecią mediów. Z sieci kanalizacyjnej korzysta ok. 93%, z sieci gazowej 88%, zaś z sieci wodociągowej 96% ogółu zamieszkałych w Gminie Miejskiej Przeworsk.

Pomimo tego, iż Gmina Miejska Przeworsk posiadała blisko 200 ha gruntów komunalnych, z których największą część stanowią grunty będące przedmiotem własności gminy, ale nieoddane w wieczyste użytkowanie tzw. gminne zasoby nieruchomości, to dokonana w 2010 roku analiza wykazała niedobór na terenie miasta terenów pod aktywność inwestycyjną.

Gmina Miejska Przeworsk w 2014 roku przeznaczyła pod inwestycje łącznie ponad 3,5 tys. m^2 powierzchni budynków, z czego wykorzystanych zostało jedynie 1/3 tej powierzchni. Fakt ten świadczy o niezagospodarowanym, a przez to niewykorzystanym potencjale infrastrukturalnym. Co więcej, na przełomie lat 2011 – 2014 nie sprzedano żadnych gruntów inwestycyjnych, a na cale handlowo-usługowe sprzedano niewiele ponad 1 ha gruntów.

Przeworsk boryka się z podobnymi problemami demograficznymi jak kraj. W strukturze mieszkańców przeważają kobiety, a dodatkowo zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Szczególnie szybko rośnie liczba osób po 70 roku życia. Z roku na rok rosną także wskaźniki ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym oraz ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Poziom bezrobocia w mieście jest na nieco wyższym poziomie niż średnio w kraju. Największe zainteresowanie zatrudnieniem nowych pracowników obserwuje się wśród pracodawców z branż

usługowej oraz budowlanej. Natomiast najbardziej pożądani pracownicy to osoby z wykształceniem średnim technicznym oraz zasadniczym zawodowym.

Na terenie miasta, oprócz jednego stowarzyszenia nie funkcjonują jednostki zajmujące się wspieraniem inicjatyw gospodarczych, co sprawia, że brak jest na terenie Przeworska naturalnego partnera dla samorządu terytorialnego (tak społecznego jak i gospodarczego - biznesowego), niezbędnego dla łączenia inicjatyw na rzecz wspierania aktywności gospodarczej.

Na terenie Przeworska dominują inwestycje lokalne oraz lokalni przedsiębiorcy. Przedsiębiorczość w mieście opiera się na mikroprzedsiębiorstwach, zatrudniających do 9 pracowników. W roku 2014 było to 1 404 podmioty, co stanowiło 94% ogółu zarejestrowanych podmiotów gospodarczych.

Analizując dane zawarte w diagnozie, zauważyć można niewystarczające wykorzystanie wydzielonych przez Przeworsk terenów pod inwestycje i równoznaczny z tym brak zainteresowania inwestycjami na danym terenie. Wśród przyczyn tego zjawiska podać należy m.in. brak reklamy terenów inwestycyjnych, brak miejskich programów pomocowych zachęcających potencjalnych inwestorów do inwestowania w mieście, jak również fakt, iż działki wyznaczone jako tereny inwestycyjne częściowo nie należą do Gminy Miejskiej Przeworsk, co wiąże się z koniecznością zakupu nieruchomości od osób fizycznych. Nie bez znaczenia pozostaje również sąsiedztwo dużego i prężnie rozwijającego się ośrodka miejskiego (Rzeszów), który może zaoferować wiele udogodnień potencjalnym inwestorom, a także brak wyspecjalizowanej kadry, która dodatkowo uszczuplana jest poprzez migrację ludności Przeworska do większych miast oraz brak programów szkolnych przygotowujących specjalistów w poszczególnych, pożądanych przez rynek dziedzinach.

Potencjał inwestycyjny miasta jest duży, ale nie jest on w pełni wykorzystany. Przeworsk ma dogodne położenie geograficzne (bliskość dużych ośrodków miejskich, bliskość granicy wschodniej). Miasto posiada rozwinięte połączenia komunikacyjne (zarówno samochodowe jak i kolejowe). W Przeworsku zostało wyznaczonych 6 terenów inwestycyjnych (por. załączniki 3 – 7), które mogą być oferowane potencjalnym zainteresowanym. Są to obszary nowo wyznaczone oraz tereny, które były już objęte programem Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO- PARK WISŁOSAN. Niestety obszary te tylko częściowo uzbrojone są w infrastrukturę techniczną i drogową.

Rozwijającymi się terenami przemysłowymi w Gminie Miejskiej Przeworsk są te obszary miasta, w których działalność prowadzona była od wielu lat. Inwestorzy, którzy zlokalizowali działalność na danym terenie inwestują w rozwój swoich firm. W Przeworsku istnieją również tereny, które cieszą się zainteresowaniem potencjalnych inwestorów, jednak realizacja planowanych przedsięwzięć jest niemożliwa ze względu na występujące uwarunkowania i ograniczenia np. konserwatorskie. Przykładem jest wymagający rewitalizacji dworzec PKS w Przeworsku i tereny przy ul. Niepodległości z kompleksem po byłej Spółdzielni Mleczarskiej. Zaobserwowana sytuacja w części powodowana jest z pewnością tym, iż Miasto Przeworsk nie prowadziło dotychczas analiz dotyczących efektywności opracowywanych i stosowanych rozwiązań infrastrukturalnych w obszarze wspierania przedsiębiorczości, w tym dotyczących polityki planowania oraz zagospodarowania przestrzennego. W trakcie analizy zgromadzonych materiałów źródłowych nie stwierdzono również podejmowania przez miasto działań wspierających przedsiębiorczość o innym niż infrastruktura charakterze.

Należy zwrócić w tym miejscu uwagę, że do potencjalnych zasobów możliwych do wykorzystania przez przedsiębiorców z terenu Przeworska zaliczają się również te znajdujące się w najbliższych okolicach miasta, zlokalizowane na terenie gmin należących do powiatu przeworskiego.

Tabela 42. Ludność ogółem w gminach powiatu przeworskiego

Gminy wchodzące w skład powiatu przeworskiego	2011	2012	2013	2014
Miasto Przeworsk	15928	15915	15779	15681
Gmina Adamówka	4198	4192	4174	4136
Gmina Gać	4648	4677	4672	4654
Gmina Jawornik Polski	4648	4603	4612	4555
Miasto i Gmina Kańczuga	12525	12596	12586	12551
Gmina Przeworsk	14791	14814	14876	14875
Miasto i Gmina Sieniawa	7010	7043	7026	7028
Gmina Tryńcza	8324	8307	8337	8362
Gmina Zarzecze	7183	7157	7200	7185
Ogółem	**79 255**	**79 304**	**79 262**	**79 027**

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Wprawdzie liczba ludności w powiecie przeworskim maleje w ostatnich trzech latach, to jednak liczba prawie 80 tys. osób stanowi potężny potencjalny zasób, który można wykorzystać przede wszystkim rynkowo, gdyż te osoby stanowią prawdopodobny, najbliższy rynek zbytu dla miejscowych podmiotów gospodarczych.

Tabela 43. Ludność w wieku produkcyjnym (15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni) w gminach powiatu przeworskiego

Gminy wchodzące w skład powiatu przeworskiego	2011	2012	2013	2014
Miasto Przeworsk	10864	10750	10541	10371
Gmina Adamówka	2756	2741	2739	2724
Gmina Gać	3041	3040	3028	2997
Gmina Jawornik Polski	3004	2994	3026	2994
Miasto i Gmina Kańczuga	8357	8298	8301	8264
Gmina Przeworsk	9721	9770	9784	9767
Miasto i Gmina Sieniawa	4793	4842	4865	4860
Gmina Tryńcza	5491	5496	5537	5575
Gmina Zarzecze	4836	4830	4835	4831
Ogółem	**52 863**	**52 761**	**62 656**	**52 383**

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Podmioty gospodarcze zainteresowane są możliwościami kadrowymi, jakie znajdują się w ich najbliższym otoczeniu. Ponad 50 tysięcy osób w wieku produkcyjnym (15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni), to zasób możliwy do potencjalnego wykorzystania przez podmioty gospodarcze. Proponując tym osobom atrakcyjne warunki pracy można z tego zasobu skorzystać nie ryzykując potrzeby importowania pracowników spoza najbliższego otoczenia miasta i powiatu. Dla tych osób Przeworsk w porównaniu z innymi ośrodkami miejskimi ma przewagę pod względem dzielącej go odległości. Wymierną korzyścią stanowiącą rezultat ww. przewagi jest eliminacja kosztów dojazdu do pracy i związanej z tym straty czasu na przejazdy do pracy i z powrotem do miejsca zamieszkania.

Tabela 44. Zarejestrowani bezrobotni ogółem w powiecie przeworskim

Gminy wchodzące w skład powiatu przeworskiego	2011	2012	2013	2014
Miasto Przeworsk	1278	1341	1329	1111
Gmina Adamówka	331	347	334	283
Gmina Gać	355	390	375	322
Gmina Jawornik Polski	386	404	410	347
Miasto i Gmina Kańczuga	1061	1080	1093	999
Gmina Przeworsk	1302	1364	1356	1223
Miasto i Gmina Sieniawa	517	548	522	472
Gmina Tryńcza	685	776	763	662
Gmina Zarzecze	565	597	605	540
Ogółem	**6 480**	**6 847**	**6 787**	**5 959**

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Liczba osób bezrobotnych w ostatnich latach spada, lecz wciąż utrzymująca się liczba prawie sześciu tysięcy poszukujących pracy, powinna dać możliwość znalezienia wartościowych pracowników o pożądanych przez pracodawców kwalifikacjach. Osoby bezrobotne to te, które potencjalnie mogą i chcą podjąć pracę, stąd też powinny stanowić one bufor kadrowy dla rozwijających się przedsiębiorstw z terenu Przeworska i jego najbliższych okolic.

Tabela 45. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki zamieszkałych w powiecie przeworskim

Gminy wchodzące w skład powiatu przeworskiego	2011	2012	2013	2014
Miasto Przeworsk	97	63	97	52
Gmina Adamówka	51	33	31	22
Gmina Gać	32	33	40	20
Gmina Jawornik Polski	31	27	32	23
Miasto i Gmina Kańczuga	104	89	78	56
Gmina Przeworsk	110	103	116	78
Miasto i Gmina Sieniawa	45	49	34	34
Gmina Tryńcza	52	62	50	46
Gmina Zarzecze	71	48	66	33
Ogółem	**593**	**507**	**544**	**364**

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Mimo, że jak widać zwłaszcza w ostatnim badanym roku liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki zamieszkałych w powiecie przeworskim znacząco zmalała, to i tak istnieje spory, możliwy do wykorzystania w działalności gospodarczej zasób siły roboczej, czyli osób chcących i mogących podjąć zatrudnienie. Osoby krótkotrwale bezrobotne to prawdopodobnie najlepsza alternatywa dla zainteresowanych ich zatrudnieniem podmiotów gospodarczych. Nie zniechęciły się jeszcze do poszukiwania pracy, nie zapomniały (tzn. nie straciły), nabytych w procesie edukacji umiejętności. Dla podmiotów gospodarczych może to być więc szansa na znalezienie ciekawych i oddanych pracowników.

Tabela 46. Podmioty gospodarki narodowej ogółem

Gminy wchodzące w skład powiatu przeworskiego	2012	2013	2014
Miasto Przeworsk	203	204	206
Gmina Adamówka	16	17	18
Gmina Gać	6	9	9
Gmina Jawornik Polski	14	14	14
Miasto i Gmina Kańczuga	53	58	58
Gmina Przeworsk	30	33	34
Miasto i Gmina Sieniawa	36	40	40
Gmina Tryńcza	20	21	22
Gmina Zarzecze	16	14	14

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

W najbliższym otoczeniu Przeworska działa podobna liczba podmiotów gospodarki narodowej, jak w samym Przeworsku. Świadczy to o tym, że miasto Przeworsk jest ośrodkiem koncentrującym podmioty gospodarcze. Dla miasta to poważny atut, gdyż od liczby i jakości zarejestrowanych na jego terenie podmiotów gospodarczych zależą m.in. jego wpływy budżetowe. Patrząc na liczbę funkcjonujących w okolicy przedsiębiorstw można wysnuć wniosek, iż przy pomocy celnych i przemyślanych decyzji, mogłoby się udać przynajmniej część z nich zachęcić do lokalizacji na terenie miasta.

Tabela 47. Powierzchnia objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z 7 lipca 1994 roku oraz ustawy z 27 marca 2003 roku w gminie wiejskiej w latach 2011-2014 (%)

Gminy wchodzące w skład powiatu przeworskiego	jedn.	2011	2012	2013	2014
Miasto Przeworsk	**%**	3,5	3,6	5,3	5,3
Gmina Adamówka	%	0,3	0,3	0,3	0,3
Gmina Gać	%	14,3	14,3	14,3	14,3
Gmina Jawornik Polski	%	0	0	0	0
Miasto i Gmina Kańczuga	%	0,3	3,2	4,0	4,0
Gmina Przeworsk	%	1,2	1,2	1,2	1,2
Miasto i Gmina Sieniawa	%	1,1	1,1	1,1	1,1
Gmina Tryńcza	%	1,8	1,8	1,8	1,9
Gmina Zarzecze	%	0,3	0,3	0,3	0,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Im większy procent terenu miasta objęty jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, tym bardziej uporządkowana jest na jego terenie sytuacja przestrzenna, i tym większa potencjalna zachęta dla podmiotów gospodarczych, które potrafią ten atut skutecznie wykorzystać. Tylko Gmina Gać w stosunu do Gminy Miejskiej Przeworsk, może poszczycić się lepszym wskaźnikiem powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Pomimo tego, poziom wskaźnika wynoszący w Przeworsku zaledwie 5,3% wydaje się być zbyt niski, aby można było mówić o wystarczającej skali działań porządkujących przestrzeń w mieście.

Podsumowując dokonaną analizę należy wskazać na następujące ustalenia badawcze:

- potencjał inwestycyjny miasta jest duży, ale nie jest on w pełni wykorzystany,
- Przeworsk posiada dogodne położenie geograficzne (komunikacyjne), zlokalizowany jest on na szlaku łączącym wschodnią i zachodnią granicę Polski,
- miasto boryka się z problemem niedoboru terenów pod aktywność inwestycyjną oraz sąsiedztwem dużego i prężnie rozwijającego się ośrodka miejskiego, jakim jest Rzeszów,
- w Przeworsku z 3,5 tys. m^2 powierzchni przeznaczonych pod inwestycje w 2014 roku wykorzystano zaledwie 1/3,
- na przełomie lat 2011-2014 nie sprzedano żadnych gruntów inwestycyjnych na terenie miasta, zaś na cele handlowo-usługowe sprzedano niewiele ponad 1 ha gruntów, co świadczy o braku zainteresowania inwestycjami na danym terenie,
- wśród przyczyn niedostatecznego zainteresowania terenami posiadanymi przez miasto, można wymienić m. in. brak reklamy i związanej z nią promocji terenów inwestycyjnych, brak lokalnych programów pomocowych zachęcających inwestorów do lokalizacji działalności, a tym samym kapitału na terenie miasta, niewystarczające uwarunkowania lokalizacyjne, a także ograniczenia (np. konserwatorskie), związane z przestrzenią produkcyjną i usługową,
- na terenie miasta dominują inwestycje lokalne oraz lokalni przedsiębiorcy (w szczególności zaś mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające do 9 pracowników), stanowiące 94% łącznej liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie miasta),
- Przeworsk tak jak cały kraj dotykają problemy demograficzne – wśród mieszkańców miasta przeważają kobiety, zwiększa się również liczba osób w wieku poprodukcyjnym,
- poziom bezrobocia na terenie miasta jest nieco wyższy niż średnio w kraju,
- największym zainteresowaniem wśród przedsiębiorców z tego terenu cieszą się branże usługowa oraz budowlana,
- pożądani przez pracodawców pracownicy, to osoby z wykształceniem średnim technicznym oraz zasadniczym zawodowym,
- istnieje problem z dostępem do wyspecjalizowanej kadry pracowniczej, która jest dodatkowo uszczuplana poprzez migrację ludności do większych miast oraz brakiem programów szkolnych przygotowujących specjalistów w poszczególnych dziedzinach,
- na terenie miasta nie funkcjonują jednostki, dla których celem wiodącym byłoby wspieranie inicjatyw gospodarczych,
- miasto nie prowadziło dotychczas analiz dotyczących efektywności opracowanych i stosowanych rozwiązań infrastrukturalnych w obszarze wspierania w przedsiębiorczości,
- w mieście nie stosowano dotychczas działań wspierających przedsiębiorczość o charakterze innym, aniżeli rozwiązania infrastrukturalne.

Część 2. Zakres instrumentów wsparcia przedsiębiorczości dostępnych JST a ich stosowanie w Gminie Miejskiej Przeworsk

2.1. Katalog instrumentów wsparcia przedsiębiorczości dostępnych JST

Literatura ekonomiczna obfituje w liczne kategoryzacje instrumentów wspierania przedsiębiorczości, niemniej jednak zdecydowanie najczęściej pojawiającym się sposobem ich klasyfikacji jest podział na instrumenty dochodowe oraz instrumenty wydatkowe.

W grupie instrumentów dochodowych wyróżnia się: (I) instrumenty polityki fiskalnej, (II) instrumenty związane ze zbyciem lub oddaniem do użytkowania składników mienia, (III) instrumenty polityki cenowej, (IV) instrumenty związane z gospodarczym kształtowaniem środowiska i kary z tytułu zanieczyszczenia środowiska, (V) instrumenty związane z dochodami w zakresie pomocy[8].

Dostępne gminom instrumenty dochodowe dopełnia klasyfikacja instrumentów wydatkowych. W tej grupie instrumentów wsparcia przedsiębiorczości znajdują się: (I) inwestycje związane z wydatkami inwestycyjnymi (w tym przede wszystkim inwestycjami infrastrukturalnymi), (II) inwestycje związane z wydatkami na wsparcie instytucji otoczenia biznesu, (III) instrumenty związane z wydatkami na cele informacyjno-promocyjne, (IV) instrumenty związane z wydatkami w zakresie pomocy publicznej[9].

Posługując się wykonanym przeglądem instrumentów wspierania przedsiębiorczości dostępnych samorządom gminnym, a jednocześnie odwołując się do ustaleń i wyników diagnozy potencjału przedsiębiorczości w Gminie Miejskiej Przeworsk, opracowano katalog instrumentów wsparcia odpowiadający specyfice badanej jednostki samorządowej. Zamieszczony poniżej wykaz narzędzi wspierania przedsiębiorczości stanowi zestaw rozwiązań, pogrupowanych według ich charakterystyki ekonomicznej, a także wywoływanych za ich pośrednictwem rezultatów (por. Tabela 48).

Tabela 48. Katalog instrumentów wsparcia przedsiębiorczości dostępny Gminie Miejskiej Przeworsk

	Nazwa instrumentu wsparcia przedsiębiorczości
(I)	1. Zaangażowanie władz samorządowych w proces tworzenia instytucji otoczenia biznesu. 2. Powołanie punktu obsługi przedsiębiorców oferujących porady prawne, finansowo-księgowe, a także usługi doradcze. 3. Aktualizacja programu współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi. 4. Wsparcie finansowe dla działających na terenie miasta organizacji pozarządowych.
(II)	5. Uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych dla firm zainteresowanych lokalizacją działalności w mieście. 6. Uruchomienie realizacji inwestycji służących poprawie warunków prowadzenia działalności gospodarczej. 7. Podjęcie prac na rzecz większego pokrycia miasta planami zagospodarowania przestrzennego. 8. Udostępnianie posiadanego przez miasto mienia komunalnego z przeznaczeniem pod działalność gospodarczą. 9. Uporządkowanie polityki przestrzennej w mieście.

[8] M. Kogut-Jaworska, *Instrumenty interwencjonizmu lokalnego w stymulowaniu rozwoju gospodarczego*, CeDeWu, Warszawa 2008, s. 87 i nast.

[9] M. Kogut-Jaworska, *Instrumenty interwencjonizmu lokalnego …, dz. cyt.*, s. 88 i nast.

(III)	10. Opracowanie długookresowej strategii rozwoju społeczno-ekonomicznego miasta i jej aktualizacja. 11. Włączenie środowisk biznesowych w proces tworzenia dokumentów strategicznych miasta.
(IV)	12. Zaangażowanie władz samorządowych w promowanie przedsiębiorstw działających na terenie miasta. 13. Opracowanie przez miasto i jego jednostki organizacyjne programu promocji produktów lokalnych.
(V)	14. Opracowanie preferencji podatkowych obejmujących ulgi, umorzenia lub zwolnienia w podatku od nieruchomości. 15. Opracowanie preferencji podatkowych obejmujących ulgi, umorzenia lub zwolnienia w podatku od środków transportowych. 16. Wdrożenie przejrzystej polityki cenowej w obszarze usług komunalnych. 17. Ustanowienie mechanizmu udzielania wsparcia finansowego dla osób zainteresowanych uruchomieniem własnej działalności.
(VI)	18. Utworzenie w strukturze urzędu komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za politykę gospodarczą, rozwój przedsiębiorczości lub przyciąganie nowych inwestorów. 19. Uruchomienie i prowadzenie przez miasto portalu gospodarczego.
(VII)	20. Wdrożenie konsultacji ze strony urzędu z środowiskiem przedsiębiorców poprzez spotkania, konferencje lub fora gospodarcze w sprawach związanych z polityką gospodarczą. 21. Wdrożenie polityki powiadamiania mieszkańców o możliwościach finansowania i/lub dofinansowania działalności gospodarczej. 22. Wdrożenie form partycypacji obywatelskiej poprzez interaktywny kontakt z mieszkańcami za pośrednictwem Internetu (np. fora, chaty, blogi, facebook, skype). 23. Wdrożenie na terenie miasta działań promujących przedsięwzięcia o charakterze gospodarczym w tym targi, fora i sympozja. 24. Organizacja warsztatów i szkoleń związanych z rozpoczynaniem własnej działalności gospodarczej.
(VIII)	25. Uruchomienie współpracy z innymi JST w związku z wdrażaniem rozwiązań wspierających przedsiębiorczość. 26. Uruchomienie współpracy z krajowymi i lokalnymi, a także zagranicznymi instytucjami gospodarczymi w zakresie pozyskiwania nowych inwestorów. 27. Uruchomienie współpracy z innymi JST oraz partnerami gospodarczymi w celu pozyskania wsparcia finansowego dla realizacji przedsięwzięć rozwojowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie diagnozy potencjału przedsiębiorczości w Gminie Miejskiej Przeworsk oraz dokumentacji źródłowej udostępnionej przez Gminę Miejską Przeworsk.

Tablica 48 stanowi zestaw instrumentów wsparcia przedsiębiorczości dostępnych samorządom gminnym w Polsce, dostosowany do specyfiki potencjału społeczno-ekonomicznego Gminy Miejskiej Przeworsk. Przytoczony katalog ma za zadanie umożliwić realizację dwóch celów. Pierwszym z nich jest zweryfikowanie zakresu stosowanych dotychczas form wsparcia przedsiębiorczości przez Władze Gminy Miejskiej Przeworsk, a drugim przyporządkowanie dostępnych Władzom Miasta instrumentów wsparcia realizacji każdego z celów strategicznych niniejszego programu.

Badanie zakresu stosowania instrumentów wsparcia przedsiębiorczości w Gminie Miejskiej Przeworsk w latach 2011-2014, było przedmiotem analizy kolejnej części niniejszego dokumentu. Jej uzupełnieniem były również benchmarkingowe rozwiązania w zakresie form wsparcia przedsiębiorczości stosowane przez gminy o zbliżonym do Przeworska potencjale społeczno-ekonomicznym. Poczynione na tej podstawie ustalenia posłużyły przyporządkowaniu instrumentów wspierania przedsiębiorczości do celów strategicznych programu, zapewniając ich optymalizację, tak z punktu widzenia specyfiki rodzajowej dobieranych form wsparcia jak i ich adekwatności względem priorytetów rozwojowych w obszarze przedsiębiorczości stawianych przed Gminą Miejską Przeworsk.

2.2. Zakres stosowania instrumentów wsparcia przedsiębiorczości przez Gminę Miejską Przeworsk w latach 2011-2014

Przeprowadzona ankieta diagnozująca działania na rzecz wspierania przedsiębiorczości wykazała, iż w Gminie Miejskiej Przeworsk w latach 2011 -2014 zastosowano niewiele spośród możliwych do wdrożenia instrumentów wspierania przedsiębiorczości. Jednocześnie część spośród zastosowanych rozwiązań okazała się być nie w pełni skuteczna, a zidentyfikowanej nieskuteczności nie towarzyszyły działania rewidujące potrzebę reorientacji dotychczasowych form wsparcia.

W latach 2011-2014 w mieście Przeworsku nie opracowywano, ani nie przyjmowano lokalnych programów rozwoju przedsiębiorczości. Miasto nie posiadało również strategii rozwoju społeczno – ekonomicznego uwzględniającej wyakcentowane działania na rzecz wsparcia przedsiębiorczości. Przeworsk w badanym okresie nie opracował również dokumentów strategicznych takich jak: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (ostatni taki dokument był sporządzony w 2002 roku), strategia inwestycyjna, strategia finansowa uwzględniająca kompleksowo dochody własne i zewnętrzne źródła finansowania działalności Gminy Miejskiej Przeworsk, czy strategia podatkowa (w tym ostatnim przypadku podjęto jednak uchwałę dotyczącą polityki podatkowej miasta). W latach 2011–2014 nie powstały również programy promocji produktów lokalnych. Miasto Przeworsk prowadzi co prawda działalność promocyjną zarówno samodzielnie, jak i we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami turystycznymi, lokalnymi przedsiębiorstwami oraz podmiotami, które zajmują się promocją terytorialną, jednakże profil tych działań nie jest jednoznacznie ukierunkowany na promocję produktów lokalnych.

Miasto na przełomie 4 lat uchwaliło 6 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmowały w sumie około 5% obszaru Gminy Miejskiej Przeworsk, zaś z tej części jedynie ¼ stanowiły tereny przeznaczone pod działalność gospodarczą. Miasto uzbroiło ok. 8 ha terenów pod inwestycje. To stosunkowo niewielki obszar, tym bardziej, że w ramach Gminy Miejskiej Przeworsk nie działa również żadna specjalna strefa ekonomiczna. Miasto udostępnia natomiast przedsiębiorcom swoje mienie komunalne w formie dzierżawy, bądź sprzedaży.

W Gminie Miejskiej Przeworsk na przełomie 4 ostatnich lat nie analizowano stanu przedsiębiorczości, nie przeprowadzono badań diagnozujących poziom i zakres współpracy miasta z przedsiębiorcami, czy zaangażowania Władz Miejskich w rozwój przedsiębiorczości. W mieście nie prowadzi się konsultacji z środowiskiem przedsiębiorców (spotkania, konferencje, fora, etc.), ani też regularnej współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami. W strukturze Urzędu nie wydzielono również odpowiedniej komórki organizacyjnej, która mogłaby być odpowiedzialna za politykę gospodarczą, rozwój przedsiębiorczości, czy też pozyskiwanie nowych inwestorów.

Na terenie Gminy Miejskiej Przeworsk nie funkcjonują punkty obsługi przedsiębiorców (agencje rozwoju regionalnego, parki przemysłowe, technologiczne, inkubatory przedsiębiorczości, czy fundusze pożyczkowe), które oferowałyby porady prawne, finansowo–księgowe oraz świadczyły inne usługi wspierające prowadzenie działalności gospodarczej. Nie ma również organizacji typu izby gospodarcze, izby rzemieślnicze, ale funkcjonują tu cech rzemiosł różnych, organizacje pracodawców, czy stowarzyszenia/fundacje wspierające przedsiębiorców. Według informacji uzyskanej z Gminy Miejskiej Przeworsk, urzędnicy spotykają się z przedstawicielami tychże organizacji gospodarczych przynajmniej raz na pół roku.

O dostępnych możliwościach dofinansowania działalności gospodarczej Gmina Miejska Przeworsk informuje swoich mieszkańców i przedsiębiorców wykorzystując różnorodne formy przekazu, a należą

do nich strona internetowa Urzędu Miasta, broszury i ulotki wyłożone w siedzibie Urzędu, ogłoszenia w środkach masowego przekazu, organizacja spotkań, jak również wspieranie organizacji szkoleń na tematy związane z aplikowaniem o zewnętrzne środki finansowe. Ponadto, miasto angażuje się w organizację szkoleń przygotowujących do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej. Przeworsk korzystał w latach 2011 - 2014 ze środków unijnych, dzięki którym sfinansował inwestycje w zakresie infrastruktury technicznej, czy usprawnienia organizacji Urzędu (tj. m.in. podnoszenie kwalifikacji urzędniczych). Do głównych źródeł finansowania ww. aktywności (poza dochodami własnymi, czy środkami z budżetu państwa), należały długoterminowe kredyty inwestycyjne, co znalazło odbicie w sytuacji finansowej badanej jednostki terytorialnej.

Do największych inwestycji, pod względem poniesionych kosztów, które przysłużyły się poprawie warunków prowadzenia działalności gospodarczej zrealizowanych w okresie 2011 – 2014 (wg Gminy Miejskiej Przeworsk) należą: zrealizowany w 2011 roku projekt pt. „Zachowanie obiektów dziedzictwa kulturowego „Dworu z Krzeczowic" i „Domu Gackiego" oraz ich adaptacje na cele turystyczne w Skansenie Pastewnik w Przeworsku" o wartości ok. 1,7 mln zł (z których $^1/_3$ została poniesiona jako wydatki budżetu Gminy Miejskiej Przeworsk), a także realizowany w latach 2012-2013 projekt modernizacji i rozbudowy stacji uzdatniania wody oraz sieci wodociągowej w Przeworsku o łącznej kwocie bliskiej 5 mln zł (z czego $^1/_3$ stanowiły środki Gminy Miejskiej Przeworsk). Wydatki inwestycyjne w mieście w okresie 2011 – 2014 stanowiły średnio ok. 16,5% łącznej wartości wydatków. W 2014 roku konsumowały one 13,2% budżetu gminy. Najwięcej wśród wydatków inwestycyjnych przeznaczano na infrastrukturę sportową i kulturalną, za wyjątkiem 2012 roku, w którym przeważały wydatki związane z infrastrukturą komunalną. W finansowaniu inwestycji nie wykorzystywano natomiast rozwiązań hybrydowych (w tym partnerstwa publiczno – prywatnego).

W ramach zastosowanej polityki podatkowej Gmina Miejska Przeworsk stosowała niższe niż maksymalnie dozwolone ustawowo stawki w podatku od nieruchomości, udzielała ulg, umorzeń lub zwolnień w tym podatku podmiotom, które prowadzą działalność gospodarczą. Pomimo tego na przełomie badanych 4 lat z możliwości takiej skorzystało jedynie kilka podmiotów (w roku 2011, z tych form preferencji nie skorzystał żaden podmiot, w roku 2012 – 2 podmioty, w roku 2013 – 5 podmiotów, a w roku 2014 – 1 podmiot). Zaprezentowane informacje sugerują, że uszczupleniom budżetowym będącym konsekwencją realizowanej polityki podatkowej nie towarzyszyły współmierne efekty po stronie przedsiębiorczości. Fakt ten może być powodowany przez dwa czynniki. Pierwszym z nich jest niewystarczający charakter stymulacji fiskalnej (który skutkując obciążeniem budżetu nie przekłada się na wzrost aktywności ekonomicznej w mieście), a drugim jest punktowy i nieskoordynowany z innymi działaniami (rozwiązaniami instrumentacyjnymi), charakter stosowanych form wsparcia. Miasto nie podejmowało jednak prób ustalenia czynników decydujących o relatywnie niewielkiej efektywności zastosowanych form wsparcia inicjatyw gospodarczych.

Gmina Miejska Przeworsk deklaruje, iż przy udziale swoich jednostek organizacyjnych w badanym okresie wdrożyła następujące działania wspierające przedsiębiorczość:

- stabilna polityka podatkowa w odniesieniu do podatków lokalnych;
- przyjęcie programu zwolnień z podatku od nieruchomości, w tym zwolnień stanowiących pomoc na wspieranie nowych inwestycji lub tworzenie nowych miejsc pracy związanych z tą inwestycją;
- realizowanie projektów inwestycyjnych dotyczących infrastruktury technicznej;
- organizowanie systemu przepływu informacji pomiędzy środowiskami lokalnych przedsiębiorców a instytucjami otoczenia biznesu;
- zawieranie partnerstw z innymi jednostkami samorządu terytorialnego lub innymi podmiotami na rzecz pozyskiwania dodatkowych środków finansowych m.in. z funduszy UE;
- promowanie przedsięwzięć o charakterze gospodarczym w tym organizowanie spotkań i targów;

- podnoszenie sprawności funkcjonowania Urzędu Miasta w zakresie obsługi administracyjnej przedsiębiorców.

Równolegle materiał dostarczony przez Gminę Miejską Przeworsk wykazał, że w swej działalności nie stosowała ona (bezpośrednio i/lub pośrednio), takich form wsparcia inicjatyw gospodarczych jak:

- upowszechnianie informacji na temat zasad prowadzenia działalności gospodarczej na terenie miasta poprzez specjalne publikacje lub foldery;
- prowadzenie akcji promujących zakładanie własnej działalności gospodarczej;
- prowadzenie punktu doradztwa dla przedsiębiorców;
- organizowanie poradnictwa zawodowego służącego wsparciu decyzji o zakładaniu działalności gospodarczej;
- finansowanie warsztatów i szkoleń związanych z rozpoczynaniem działalności gospodarczej;
- wsparcie inicjatyw gospodarczych poprzez udzielanie dotacji i/lub pożyczek oraz poręczeń;
- prowadzenie lub współprowadzenie (współtworzenie) portalu gospodarczego;
- promowanie lokalnej przedsiębiorczości, lokalnych produktów i usług za pośrednictwem stron internetowych jednostki;
- analizowanie potrzeb lokalnych przedsiębiorców;
- prowadzenie monitoringu stanu przedsiębiorczości w Gminie Miejskiej Przeworsk;
- współpraca z międzynarodowymi, krajowymi i lokalnymi instytucjami w zakresie pozyskiwania nowych inwestorów;
- zawieranie partnerstw z innymi jednostkami samorządu terytorialnego na rzecz realizacji programów mających na celu wsparcie i rozwój przedsiębiorczości.

Gmina Miejska Przeworsk deklaruje wsparcie finansowe organizacji pozarządowych, jednak jest to średnio 1% wydatków bieżących miasta (w 2014 roku – 0,86%). Miasto wspiera również te jednostki w formie pozafinansowej, w tym m. in. nieodpłatne udostępnianie lokali na działalność statutową, udostępnianie potrzebnych materiałów i sprzętu, informowanie organizacji o źródłach pozyskiwania pozabudżetowych środków finansowych. Do tych działań można również zaliczyć promowanie podmiotów pozarządowych działających w obszarze pożytku publicznego, udzielanie organizacjom pomocy w nawiązywaniu kontaktów krajowych i międzynarodowych, czy wyznaczenie w Urzędzie osoby odpowiedzialnej za kontakt z organizacjami pozarządowymi oraz patronat nad ich działaniami.

Dodatkowo w Przeworsku funkcjonowały zespoły, w skład których wchodzili zarówno przedstawiciele Urzędu, jak również organizacji pozarządowych. Współpraca między Urzędem a ww. organizacjami obejmuje m.in. uczestnictwo przedstawicieli organizacji pozarządowych w posiedzeniach organów miasta, współpracę w sferze programowej, a także planowanie i realizację wspólnych przedsięwzięć. Pomimo nakreślonego, relatywnie szerokiego, zakresu współpracy z miastem organizacje pozarządowe nie biorą udziału w opiniowaniu i wyrażaniu stanowisk dotyczących budżetu miasta w z zakresie obszarów ich aktywności.

W latach 2011 – 2014, obok wskazanych ustawowo form komunikacji z mieszkańcami takich jak konsultacje społeczne, spotkania urzędników z mieszkańcami, udział mieszkańców w sesjach organów gminy, odnotowano także kilka innych form partycypacji obywatelskiej. Wśród nich znalazły się m.in. informowanie mieszkańców o wydarzeniach w Gminie Miejskiej Przeworsk za pośrednictwem strony internetowej miasta, a w 2013 roku do tych form dołączyły również interaktywne formy kontaktu z mieszkańcami (z wykorzystaniem Internetu).

W ankiecie diagnostycznej poddano również ocenie lokalne uwarunkowania zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej w Gminie Miejskiej Przeworsk. Do pozytywów zaliczyć należy stan

infrastruktury technicznej, stopień zaopatrzenia działek budowlanych w media, a także ich atrakcyjność pod względem inwestycyjnym oraz ogólny (dobry) stan środowiska naturalnego i estetykę otoczenia. Dodatkowo pozytywnie przedstawiają się bezpieczeństwo i porządek publiczny, stopień internetyzacji miasta, kierunki podejmowanych przez miasto inwestycji. Na pozytywną ocenę zasługuje również poziom inwestycji prywatnych realizowanych na terenie miasta oddziałujących (w opinii przedstawicieli Urzędu), pozytywnie na lokalną przedsiębiorczość. Pozytywnie odniesiono się również do prowadzonej przez Władze polityki w zakresie promocji Gminy Miejskiej Przeworsk w kraju i za granicą. Wyróżnione zostały także dodatkowo kompetencje pracowników Urzędu, ich znajomość przepisów, umiejętności merytoryczne oraz szybkość, z jaką załatwiają sprawy.

W przeciwieństwie do powyższych pozytywów, w ankiecie diagnostycznej negatywnie zostały ocenione przedsiębiorczość i zaradność lokalnego środowiska biznesu, jego zdolność do korzystania z programów wspierających przedsiębiorstwa, potencjał dla rozwoju i konkurowania na rynku europejskim. Negatywną oceną wystawiono również zdolności do integrowania się i tworzenia samorządów gospodarczych lokalnych firm. Podobnie odniesiono się do zdolności lokalnego społeczeństwa do zachowań przedsiębiorczych (w tym tworzenia nowych firm), oraz poziomu kompetencji, wykształcenia i zasobów wiedzy posiadanych przez lokalnych przedsiębiorców.

Przeprowadzone analizy dowiodły obecności co najmniej kilku czynników decydujących o opisanych wyżej efektach stosowanych rozwiązań na rzecz wsparcia przedsiębiorczości. Po pierwsze problematyczne wydaje się nieskoordynowanie działań, tzn. brak jednego spójnego dokumentu, który spaja rozwiązania wspierające przedsiębiorczość. Po drugie, pojedyncze instrumenty zawsze odznaczać się będą mniejszą skutecznością, aniżeli zestaw komplementarnych form wsparcia. Finalnie po trzecie, analiza dowiodła, że opieranie oczekiwań dotyczących skutecznego wspierania przedsiębiorczości na działaniach koncentrujących się wokół podatków lokalnych nie stanowi skutecznej recepty dla ożywienia lokalnego otoczenia gospodarczego. Skuteczność stymulatorów fiskalnych po stronie dochodowej ma szansę przełożyć się na pożądane efekty stymulacyjne wyłącznie w sytuacji obudowania ich innymi instrumentami, w tym w szczególności rozwiązaniami odwołującymi się do odpowiednio kształtowanej polityki wydatkowej.

2.3. Benchmarking rozwiązań w zakresie form wsparcia przedsiębiorczości stosowanych przez gminy o zbliżonym do Przeworska potencjale społeczno-ekonomicznym

Niniejsza część programu ma za zadanie przeprowadzenie benchmarkingu rozwiązań dotyczących instrumentów wsparcia przedsiębiorczości stosowanych w JST o zbliżonym do Przeworska potencjalne społeczno-ekonomicznym. Do analizy wybrano jednostki samorządu terytorialnego będące gminami miejskimi, charakteryzującymi się podobną dla Przeworska liczbą mieszkańców oraz porównywalnym potencjałem dochodowym. W Tabeli 49 zaprezentowano wybrane wielkości charakteryzujące analizowane gminy miejskie.

Tabela 49. Wybrane dane liczbowe prezentujące Gminę Miejską Przeworsk na tle gmin odniesienia

Nazwa gminy	Województwo	Rodzaj Gminy	Ludność	Dochody ogółem	Dochody własne	Wydatki majątkowe	Podmioty gospodarki narodowej ogółem
Przeworsk	**Podkarpackie**	**miejska**	**15 855**	**4 327 768,88**	**1 462,20**	**8 529 856,22**	**1 483**
Boguszów-Gorce	Dolnośląskie	miejska	16 364	3 748 212,55	1 262,28	7 706 602,59	1 546
Bukowno	Małopolskie	miejska	10 453	4 034 384,55	2 238,59	10 284 125,55	1 101
Czarnków	Wielkopolskie	miejska	11 332	774 465,89	2 203,17	5 132 072,15	1 166
Hrubieszów	Lubelskie	miejska	18 703	4 809 083,23	1 382,81	10 103 674,50	1 964
Krasnystaw	Lubelskie	miejska	19 565	4 818 069,90	1 372,94	10 618 142,13	1 613
Lędziny	Śląskie	miejska	16 648	2 809 804,04	1 822,14	8 917 879,54	1 105
Lubaczów	Podkarpackie	miejska	12 533	2 506 243,68	1 309,33	6 074 165,78	1 012
Nowe Miasto Lubawskie	warmińsko – mazurskie	miejska	11 196	1 097 580,54	1 302,33	3 186 094,28	1 009
Puck	Pomorskie	miejska	11 469	6 799 787,10	1 469,23	8 289 600,61	1 380
Rypin	kujawsko – pomorskie	miejska	16 848	7 694 875,29	1 514,70	9 382 355,44	1 890
Sławno	Zachodniopomorskie	miejska	13 001	1 168 844,86	1 494,71	4 810 819,66	1 464
Zielonka	Mazowieckie	miejska	17 421	1 442 195,22	2 170,99	3 884 392,37	2 683

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Wśród miast, które pod względem liczby ludności są najbardziej zbliżone do Gminy Miejskiej Przeworsk znajdują się: Boguszów – Gorce (województwo dolnośląskie), Lędziny (województwo śląskie) oraz Rypin (województwo kujawsko – pomorskie). Pod względem dochodów ogółem, Gminę Miejską Przeworsk najbardziej przypominają: Bukowno (województwo małopolskie), Hrubieszów (województwo lubelskie) i Krasnystaw (województwo lubelskie). Natomiast pod względem dochodów własnych najbardziej zbliżonymi do Przeworska miastami są: Puck (województwo pomorskie) i Sławno (województwo zachodniopomorskie).

Wśród rozwiązań służących wspieraniu przedsiębiorczości stosowanych najczęściej przez badane miasta znalazły się m.in.: wydzielanie terenów i tworzenie ofert inwestycyjnych, promocja lokalnego biznesu, a także opracowywanie i wdrażanie rozwiązań usprawniających obsługę instytucjonalną inwestorów. Zdecydowanie najrzadziej stosowanymi formami wsparcia przedsiębiorczości były z kolei rozwiązania polegające m.in. na: tworzeniu strategii wspierania przedsiębiorczości (żadne z badanych miast nie posiadało kompleksowego dokumentu programującego rozwiązania stymulujące przedsiębiorczość), stosowaniu preferencji podatkowych (jedynie 5 gmin wprowadziło tego rodzaju rozwiązanie – Boguszów Gorce, Bukowno, Lubaczów, Puck i Rypin), a także wspieraniu funkcjonowania instytucji otoczenia biznesu (IOB funkcjonują w takich miastach, jak Boguszów – Gorce, Hrubieszów, Krasnystaw, Lubaczów oraz Rypin).

Miastem o zdecydowanie największej liczbie wdrożonych rozwiązań wspierających przedsiębiorczość był Hrubieszów, który pod względem kryterium dochodowego jest jednostką bardzo zbliżoną do Gminy Miejskiej Przeworsk. Władze Hrubieszowa za wyjątkiem strategii rozwoju przedsiębiorczości oraz preferencyjnych stawek podatkowych stosują w zasadzie wszystkie dostępne samorządowi rozwiązania umożliwiające stymulowanie inicjatyw gospodarczych. Do miast, które wdrożyły zdecydowanie najwęższy katalog instrumentów wspierających przedsiębiorczość zaliczają się Nowe Miasto Lubawskie oraz Sławno. W obu powołanych miastach stosowano jedynie dwa z dziewięciu wybranych do oceny narzędzi wsparcia przedsiębiorczości.

Do najpopularniejszych rozwiązań wspierających przedsiębiorczość należą formułowanie strategii rozwoju, wydzielanie terenów inwestycyjnych i prowadzenie polityki informacyjnej ukierunkowanej na przedsiębiorców. Badania dowiodły, że z reguły gminy posiadające strategię rozwoju nie wprowadzały preferencji podatkowych (jedynym wyjątkiem była gmina Boguszów Gorce). Warto także zaznaczyć, iż w każdej z gmin posiadających opracowane dokumenty strategiczne w procesie ich tworzenia udział brali przedstawiciele podmiotów sektora prywatnego (tak przedsiębiorcy, jak i ich organizacje). Blisko 90% zbadanych miast deklaruje posiadanie długookresowej strategii rozwoju i miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Jednocześnie respondenci (pracownicy urzędów gmin), nie potrafili określić procentowego obszaru gminy pokrytego planami zagospodarowania przestrzennego ani też wskazać jaka powierzchnia objęta planami przeznaczona jest pod działalność gospodarczą. Instrument ten wydaje się więc deprecjonowany, a świadczy o tym chociażby fakt, że w ciągu 2014 roku tylko 3 na 12 badanych gmin uzbroiło nowe tereny pod inwestycje. Gminy nie upatrują tym samym głównego czynnika sprawczego przedsiębiorczości wyłącznie w uporządkowanej polityce przestrzennej, a samo jej programowanie rozpatrują z punktu widzenia działań komplementarnych wobec innych wdrażanych form wsparcia.

O dostępnych możliwościach dofinansowania działalności gospodarczej, miasta informują swoich mieszkańców i przedsiębiorców wykorzystując zróżnicowane formy przekazu. Niezależnie jednak od skali stosowanych rozwiązań przeważającym kanałem informacyjnym pozostaje niezmiennie strona internetowa gminy i spotkania organizowane z osobami zainteresowanymi pozyskaniem zewnętrznego wsparcia finansowego. W mniejszym stopniu miasta deklarują wykorzystanie takich form jak broszury, ogłoszenia w środkach masowego przekazu, czy wspieranie organizacji szkoleń na tematy związane z aplikowaniem o zewnętrzne środki finansowe. Jedynie połowa ankietowanych JST deklaruje zaangażowanie w organizację szkoleń przygotowujących do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej. Równolegle, połowa badanych miast deklaruje, iż na ich terenie funkcjonują punkty obsługi przedsiębiorców, które oferują porady prawne, finansowo – księgowe, rachunkowe, itp.. W większości badanych miast nie funkcjonują izby gospodarcze, natomiast aż 75% z nich deklaruje obecność na ich terenie cechów rzemiosł różnych oraz stowarzyszeń (lub fundacji), wspierających przedsiębiorców. Takie ośrodki jak parki przemysłowe i technologiczne, inkubatory przedsiębiorczości, agencje rozwoju, czy organizacje pracodawców funkcjonują zaledwie w $^1/_3$ badanych miast. Urzędnicy spotykają się z przedstawicielami tychże organizacji gospodarczych przynajmniej raz do roku, jednak pojawiają się również miasta, których przedstawiciele deklarują częstsze spotkania (raz na kwartał, czy nawet raz w miesiącu), przy przeciętnym zatrudnieniu w urzędzie wynoszącym (w przeliczeniu na pełne etaty) 57 urzędników.

W celu pozyskania nowych inwestorów miasta koncentrują się na działaniach marketingowych obejmujących m.in.: upowszechnianie (za pośrednictwem serwisów www) informacji o mieście, jako miejscu do prowadzenia działalności gospodarczej, indywidualną obsługę przy rejestrowaniu działalności gospodarczej oraz pomoc przy znalezieniu wolnych gruntów, bądź lokali na terenie miasta z przeznaczeniem pod działalność gospodarczą. Połowa ankietowanych gmin pomaga w rekrutacji i szkoleniu pracowników, służy doradztwem prawnym i finansowym, a także prezentuje swoje miasto w środowisku międzynarodowym – poprzez strony www w języku obcym, organizację targów (krajowych i zagranicznych), sympozjów i konferencji. Żadne z miast nie posiadało wyodrębnionej komórki, która obsługiwałaby inwestorów, a jedynie w 4 spośród nich (Boguszów – Gorce, Bukowno, Rypin i Sławno), funkcjonowały specjalne strefy ekonomiczne.

Gminy w niewielkim stopniu angażują się we wsparcie przedsiębiorstw w formie poręczeń, pożyczek, czy gwarancji. Niespełna połowa ankietowanych miast stosuje ulgi podatkowe wobec nowych przedsiębiorców. Ankietowani deklarowali także stosowanie preferencji podatkowych innych niż ulgi,

w odniesieniu do podatku od środków transportowych (w 4 na 12 gmin), a także w podatku od nieruchomości (w 5 z 12 gmin). Badane miasta prowadzą równolegle politykę udostępniania oraz sprzedaży mienia z przeznaczeniem pod działalność gospodarczą.

Urzędy deklarowały pomoc dla organizacji wspierających przedsiębiorczość poprzez nieodpłatne udostępnianie lokali na działalność statutową, informowanie o możliwych źródłach pozyskania pozabudżetowych środków finansowych, wyznaczenie osoby w urzędzie odpowiedzialnej za kontakt z organizacjami pozarządowymi, a także udostępnianie materiałów oraz sprzętu niezbędnego do ich działalności. Miasta starają się promować podmioty pozarządowe, które działają w obszarze pożytku publicznego m.in. obejmując je patronatem. Zwyczajowe wsparcie finansowe dla organizacji pozarządowych nie przekraczało kilku procent (tj. od 1% do 8%), wydatków budżetowych badanych miast. Połowa badanych JST pomaga w nawiązywaniu kontaktów krajowych i międzynarodowych dedykowanych różnym formom wsparcia aktywności gospodarczej. Dodatkowo w połowie miast funkcjonowały zespoły, w skład których wchodzili zarówno przedstawiciele urzędów, jak również organizacji pozarządowych. Współpraca między urzędem a organizacjami pozarządowymi obejmuje m.in. współdziałanie w sferze programowej, planowanie i realizację przedsięwzięć na rzecz wsparcia przedsiębiorczości, uczestnictwo przedstawicieli organizacji pozarządowych w posiedzeniach organów miast (8 na 12 miast), oraz współudział tychże organizacji w projektowaniu budżetu w zakresie dotyczącym obszaru ich działania (połowa miast).

W Tabeli 50 zaprezentowano zestawienie najczęściej wdrażanych, form wsparcia przedsiębiorczości dostępnych samorządom lokalnym wraz z informacją o ich stosowaniu, bądź nie stosowaniu przez przyjęte do porównań gminy odniesienia.

Tabela 50. Wybrane instrumenty wspierania przedsiębiorczości stosowane w Gminie Miejskiej Przeworsk oraz gminach odniesienia

Nazwa Gminy (Miasta)	Opracowanie strategii rozwoju lokalnego	Opracowanie strategii wspierania przedsiębiorczości	Wydzielenie terenów inwestycyjnych	Wspieranie tworzenia instytucji otoczenia biznesu	Wdrażanie preferencji podatkowych	Wdrożenie szybkiej ścieżki administracyjnej
Przeworsk	**NIE**	**NIE**	**TAK**	**TAK**	**TAK**	**NIE**
Boguszów-Gorce	**NIE**	**NIE**	**TAK**	**TAK**	**TAK**	**TAK**
Bukowno	**TAK**	**NIE**	**TAK**	**NIE**	**TAK**	**TAK**
Czarnków	**TAK**	**NIE**	**TAK**	**NIE**	**NIE**	**TAK**
Hrubieszów	**TAK**	**NIE**	**TAK**	**NIE**	**NIE**	**TAK**
Krasnystaw	**TAK**	**NIE**	**TAK**	**TAK**	**NIE**	**NIE**
Lędziny	**TAK**	**NIE**	**TAK**	**NIE**	**NIE**	**TAK**
Lubaczów	**TAK**	**NIE**	**TAK**	**TAK**	**TAK**	**TAK**
Nowe Miasto Lubawskie	**TAK**	**NIE**	**TAK**	**NIE**	**NIE**	**NIE**
Puck	**TAK**	**NIE**	**TAK**	**NIE**	**TAK**	**NIE**
Rypin	**TAK**	**NIE**	**TAK**	**TAK**	**TAK**	**TAK**
Sławno	**TAK**	**NIE**	**TAK**	**NIE**	**NIE**	**NIE**
Zielonka	**TAK**	**NIE**	**TAK**	**NIE**	**NIE**	**NIE**

Źródło: Ankieta CATI przeprowadzona w każdej z wytypowanych do badania gmin.

Z analizy danych zawartych w Tabeli 50 wynika, iż wśród przyjętych do porównania gmin miejskich, stosowane przez nie instrumenty wsparcia przedsiębiorczości najczęściej wkomponowane były

w dokumenty strategiczne. Pozwala to sądzić, że rozwiązania te nie są elementem skoordynowanej polityki wspierania przedsiębiorczości ukierunkowanej na stymulowanie aktywności ekonomicznej, lecz stanowią one efekt pośredni realizacji celów strategicznych zapisanych najczęściej w dokumentach programujących rozwój lokalny. Za prawidłowością takiego stwierdzenia przemawia fakt, zgodnie z którym badane JST nie dysponowały kompleksowymi programami ukierunkowanymi na wspieranie inicjatyw gospodarczych, wdrażane przez nie rozwiązania dotyczyły pojedynczych instrumentów i nie były skoordynowane, a ich skuteczność nie była poddawana ocenie.

2.4. Stosowanie preferencji podatkowych a ich wpływ na rozwój przedsiębiorczości – wnioski z przeprowadzonej analizy

W wyniku przeprowadzonej analizy wybranych gmin miejskich, w których stosowano preferencyjne stawki podatków lokalnych oraz tych, w których nie zostały zastosowane tego rodzaju rozwiązania warunkujące rozwój przedsiębiorczości (uwzględniając gminy miejskie wybrane do analizy benchmarkingowej w dokumencie pn. *Program rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy miejskiej Przeworsk na lata 2016 – 2020),* należy wnioskować, iż:

1) oczekiwanie skutecznego stymulowania przedsiębiorczości wyłącznie poprzez opieranie się na preferencjach podatkowych nie przekłada się na osiągnięcie pożądanych efektów stymulacyjnych;
2) gminy, które uzyskiwały pozytywne rezultaty (m. in. Boguszów Gorce, Czarnków, Hrubieszów, Lędziny, Nowe Miasto Lubawskie), stosowały szerszy zakres instrumentów wsparcia, a w ramach nich (komponentów tworzących dany instrument), niż te gminy, w których zawierzano przeświadczeniu o tym, że preferencje fiskalne w zupełności wystarczą dla skutecznego stymulowania przedsiębiorczości;
3) kluczowe w tym względzie wykazują się być kompleksowe programy rozwoju przedsiębiorczości uwzględniające dobrze zestrojone ze sobą instrumenty wsparcia, i jak wykazało badanie porównawcze – niekoniecznie koncentrujące się wyłącznie na preferencjach w podatkach lokalnych (por. np. Nowe Miasto Lubawskie, Lędziny).

Mając na uwadze powyższe ustalenia badawcze, zespół ekspercki, w zaleceniach uwzględnionych w *Programie rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy miejskiej Przeworsk na lata 2016 – 2020* dotyczących instrumentów dla gminy miejskiej Przeworsk – wskazał jednoznacznie, że odwołanie się do preferencji podatkowych, jako zasadniczej (głównej) determinanty stymulowania przedsiębiorczości nie jest decydujące (zespół uzasadnia opracowanie i wdrożenie preferencji fiskalnych w relacji do dwóch zasadniczych tytułów podatkowych (tj. podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych). W wyniku przeprowadzonych analiz można wywnioskować, iż kluczowa, obok wymienionych wyżej preferencji, a niekiedy wręcz ważniejsza okazuje się być infrastruktura i polityka jej zagospodarowania, a także stosowane instrumenty takie, jak: szybka ścieżka administracyjna, jak również przewidywalność lokalnej polityki finansowej (wyrażająca się m.in. umiarkowanym wzrostem poziomu podatków oraz opłat lokalnych) oraz stabilną polityką cenową wobec usług komunalnych.

Część 3. Założenia programu wsparcia przedsiębiorczości

3.1 Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedna z najpowszechniejszych metod analizy strategicznej, która może być stosowana, jako technika diagnozy organizacji. Jej ogromną zaletą jest uniwersalny charakter, co oznacza, że może być z powodzeniem stosowana w ocenie nie tylko podmiotów gospodarczych, ale również krajów, samorządów, organizacji lub ich części, ludzi, czy też skuteczności działań na rzecz realizacji pojedynczych przedsięwzięć. Poniżej przedstawiono analizę SWOT dla Gminy Miejskiej Przeworsk (por. Tabela 51).

Tabela 51. Analiza SWOT potencjału przedsiębiorczości w Gminy Miejskiej Przeworsk

Mocne strony	Słabe strony
• Korzystana lokalizacja związana z bliskością szlaków komunikacyjnych; • Posiadanie wyznaczonych terenów inwestycyjnych; • Występowanie cennych zabytków kulturowych; • Sprzyjająca rozwojowi przedsiębiorczości administracja publiczna; • Występowanie zasobów o charakterze przyrodniczym w najbliższym otoczeniu miasta; • Występowanie obiektów, kwalifikujących się do zaadoptowania na potrzeby inicjatyw gospodarczych; • Dobra infrastruktura szkół zawodowych; • Dobry poziom edukacji na poziomie zawodowym i ogólnym; • Wysokie kwalifikacje mieszkańców; • Dobry stan infrastruktury technicznej;	• Brak strefy przemysłowej; • Słabe uzbrojenie terenów inwestycyjnych i duży stopień ich rozdrobnienia; • Mała aktywność osób z grup defaworyzowanych w zakresie pozyskiwania środków inwestycyjnych na otwieranie działalności gospodarczej; • Mała liczba miejsc parkingowych w mieście; • Lokalizacja usług ograniczona do centrum miasta; • Wysokie zadłużenie miasta; • Brak opracowanego Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego na istniejących terenach przemysłowych; • Niski poziom wiedzy mieszkańców o możliwościach pozyskiwania środków zewnętrznych na otwieranie działalności gospodarczej; • Niska dynamika rozwoju przedsiębiorstw; • Mała przepustowość szlaków drogowych; • Relatywnie wysokie ceny działek budowlanych; • Niskie zarobki mieszkańców miasta skutkujące ograniczonym popytem na produkty i usługi; • Ograniczona oferta specjalności w zakresie kształcenia zawodowego; • Malejąca liczba mieszkańców związana z odpływem wykształconej młodzieży do innych miast w Polsce i poza granicę kraju; • Brak punktu doradczo – konsultacyjnego dla przedsiębiorców i organizacji pozarządowych; • Mała ilość instytucji otoczenia biznesu; • Brak stowarzyszenia przedsiębiorców; • Zły stan części obiektów zabytkowych.

Szanse	Zagrożenia
• Utworzenie w otoczeniu miasta strefy inwestycyjnej; • Rozwój enoturystyki oraz turystyki sakralnej; • Rosnące zainteresowanie turystyką krajową; • Dostępność środków unijnych do wykorzystania z przeznaczeniem na rozwój przedsiębiorczości; • Przychylność administracji samorządowej dla inicjatyw wspierających przedsiębiorczość; • Wzrost zaangażowania państwa w rozwijanie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw; • Realizacja programów ukierunkowanych na łatwiejsze wchodzenie na rynek pracy ludzi młodych; • Obserwowany wzrost postaw przedsiębiorczych wśród Polaków; • Dokończenie budowy sieci drogowej m. in. autostrady A4.	• Odpływ mieszkańców za granicę (młodzież, specjaliści); • Niejasna sytuacja polityczno – gospodarcza na Ukrainie; • Niejasne, często zmieniające się prawo; • Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej (składki ZUS, podatki); • Obciążanie samorządów nowymi zadaniami; • Rosnący dystans rozwojowy pomiędzy województwem podkarpackim a resztą kraju; • Ryzyko pogorszenia się sytuacji gospodarczej w kraju.

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań focusowych przeprowadzonych z udziałem przedsiębiorców, osób zainteresowanych podjęciem działalności gospodarczej, organizacji pozarządowych i pracowników Urzędu Miejskiego w Przeworsku.

3.2. Cel ogólny i cele operacyjne w obszarze przedsiębiorczości

Cel ogólny programu rozwoju przedsiębiorczości

Celem ogólnym (misją) programu rozwoju przedsiębiorczości jest wykreowanie Przeworska, jako miejsca lokowania i prowadzenia działalności gospodarczej. Cel ten jest związany z realizacją powiązanych ze sobą celów kierunkowych: wzrostem liczby miejsc pracy, poprawą jakości usług dla przedsiębiorców, rozwojem turystyki jako obszaru szczególnego zainteresowania polityki wsparcia przedsiębiorczości.

Efekt realizacji programu rozwoju przedsiębiorczości

W efekcie realizacji założonego celu głównego i wynikających stąd celów kierunkowych powinien następować rozwój obszaru miasta, stymulowany przez nowopowstające podmioty gospodarcze, wykorzystujące lokalne i zewnętrzne zasoby, co powinno skutkować wzrostem konsumpcji, wzrostem dochodów budżetowych oraz wzrostem atrakcyjności biznesowej miasta.

Cele kierunkowe i projekty związane z ich realizacją

C1 – WZROST LICZBY MIEJSC PRACY

C2 – POPRAWA JAKOŚCI USŁUG DLA PRZEDSIEBIORCÓW

C3 – ROZWÓJ TURYSTYKI JAKO OBSZARU SZCZEGÓLNEGO ZAINTERESOWANIA POLITYKI WSPARCIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

3.3. Kierunki działań związane z realizacją celów operacyjnych

Tabela 52. CEL KIERUNKOWY 1: WZROST LICZBY MIEJSC PRACY

Kierunki działań	Projekty
• Tworzenie dogodnych warunków lokalizacyjnych dla przedsiębiorstw; • Prowadzenie bezpłatnego doradztwa związanego z pozyskiwaniem środków zewnętrznych na inicjowanie i rozwijanie własnego biznesu; • Utworzenie ośrodka wspierającego merytorycznie przedsiębiorców; • Implementacja korzystnej dla przedsiębiorczości polityki podatkowej (dochodowej); • Prowadzenie działań informacyjnych związanych z podejmowaniem działań przedsiębiorczych na terenie miasta; • Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców poprzez oferowanie kursów i szkoleń zawodowych.	• Uzbrojenie i konsolidacja terenów inwestycyjnych; • Utworzenie centrum wspierania biznesu: 1) Utworzenie inkubatora przedsiębiorczości; 2) Utworzenie ośrodka obsługi prawnej, administracyjnej, doradczej, etc.); • Projekt przewidujący ocenę i profilowanie systemu polityki podatkowej w mieście; • Opracowanie i wdrożenie planu komunikacji społecznej służącego rozwojowi aktywności przedsiębiorczej; • Opracowanie projektu organizacji specjalistycznych kursów i szkoleń zawodowych dla mieszkańców.

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań focusowych przeprowadzonych z udziałem przedsiębiorców, osób zainteresowanych podjęciem działalności gospodarczej, organizacji pozarządowych i pracowników Urzędu Miejskiego w Przeworsku.

Tabela 53. CEL KIERUNKOWY 2: PODNIESIENIE JAKOŚCI USŁUG DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

Kierunki działań	Projekty
• Prowadzenie działań wspierających przedsiębiorczość lokalną i produkty wytwarzane przez podmioty lokalne; • Wspieranie działań na rzecz utworzenia organizacji zrzeszających przedsiębiorców lokalnych; • Opracowanie bazy informacji gospodarczej dla przedsiębiorców (uwzględniającej dane na temat: podatków, opłat, ulg, terenów inwestycyjnych, etc.); • Prowadzenie badań i analiz dotyczących sytuacji na rynku pracy w regionie; • Wprowadzenie ułatwień związanych z obsługą administracyjną przedsiębiorstw (tzw. szybka ścieżka administracyjna).	• Projekt przewidujący ocenę i profilowanie systemu polityki podatkowej w mieście; • Projekt utworzenia bazy informacyjnej dla przedsiębiorców; • Projekt realizacji cyklicznych badań regionalnego rynku pracy; • Projekt zakładający opracowanie założeń szybkiej ścieżki administracyjnej służącej usprawnieniu obsługi administracyjnej przedsiębiorców.

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań focusowych przeprowadzonych z udziałem przedsiębiorców, osób zainteresowanych podjęciem działalności gospodarczej, organizacji pozarządowych i pracowników Urzędu Miejskiego w Przeworsku.

Tabela 54. CEL KIERUNKOWY 3: ROZWÓJ TURYSTYKI JAKO OBSZARU SZCZEGÓLNEGO ZAINTERESOWANIA POLITYKI WSPARCIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Kierunki działań	Projekty
• Rewitalizacja zabytków zlokalizowanych na obszarze miasta; • Promowanie atrakcji turystycznych regionu przy wykorzystaniu metod innowacyjnych; • Wspieranie rozwoju turystyki sakralnej oraz wykorzystanie potencjału enoturystyki dla rozwoju zainteresowania regionem; • Wspieranie tworzenia nowych produktów turystycznych; • Rozbudowa infrastruktury noclegowej; • Wspieranie pełniejszego wykorzystania lokalnych zasobów o charakterze przyrodniczym, kulturowym, społecznym i infrastrukturalnym.	• Projekt opracowania sposobu promocji lokalnych produktów (w tym w obszarze enoturystyki i turystyki sakralnej); • Rewitalizacja Muzeum - Zespołu Pałacowo – Parkowego; • Projekt opracowania promocyjnej prezentacji multimedialnej bazującej na dziedzictwie kulturowym Przeworska i jego najbliższych okolic; • Organizacja cyklicznej imprezy dla miłośników kolejki wąskotorowej; • Budowa i rozbudowa tras i ścieżek rowerowych; • Rewitalizacja rynku przeworskiego; • Rewitalizacja zabytkowych drewnianych budynków w mieście, • Rewitalizacja fortyfikacji obronnych miasta.

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań focusowych przeprowadzonych z udziałem przedsiębiorców, osób zainteresowanych podjęciem działalności gospodarczej, organizacji pozarządowych i pracowników Urzędu Miejskiego w Przeworsku.

3.4. Instrumenty realizujące cele operacyjne

Poniżej zaprezentowane zostały kierunki działań oraz przyporządkowane im instrumenty wsparcia dotyczące opracowanego programu rozwoju przedsiębiorczości.

Tabela 55. CEL KIERUNKOWY 1: WZROST LICZBY MIEJSC PRACY

Kierunki działań	Instrumenty*
• Tworzenie dogodnych warunków lokalizacyjnych dla przedsiębiorstw	• **Uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych dla firm zainteresowanych lokalizacją działalności w mieście;** • Uruchomienie realizacji inwestycji służących poprawie warunków prowadzenia działalności gospodarczej; • Podjęcie prac na rzecz większego pokrycia miasta planami zagospodarowania przestrzennego; • **Udostępnianie posiadanego przez miasto mienia komunalnego z przeznaczeniem pod działalność gospodarczą;** • Uporządkowanie polityki przestrzennej w mieście; • Opracowanie długookresowej strategii rozwoju społeczno-ekonomicznego miasta i jej aktualizacja; • Włączenie środowisk biznesowych w proces tworzenia dokumentów strategicznych miasta; • **Opracowanie preferencji podatkowych obejmujących ulgi, umorzenia lub zwolnienia w podatku od nieruchomości;**

	• Opracowanie preferencji podatkowych obejmujących ulgi, umorzenia lub zwolnienia w podatku od środków transportowych; • Wdrożenie przejrzystej polityki cenowej w obszarze usług komunalnych; • Ustanowienie mechanizmu udzielania wsparcia finansowego dla osób zainteresowanych uruchomieniem własnej działalności.
• Prowadzenie bezpłatnego doradztwa związanego z pozyskiwaniem środków zewnętrznych na prowadzenie własnego biznesu	• Powołanie punktu obsługi przedsiębiorców oferujących porady prawne, finansowo-księgowe, a także usługi doradcze; • Utworzenie w strukturze urzędu komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za politykę gospodarczą, rozwój przedsiębiorczości lub przyciąganie nowych inwestorów; • Uruchomienie i prowadzenie przez Miasto portalu gospodarczego; • Wdrożenie konsultacji ze strony urzędu z środowiskiem przedsiębiorców poprzez spotkania, konferencje lub fora gospodarcze w sprawach związanych z polityką gospodarczą; • **Wdrożenie polityki powiadamiania mieszkańców o możliwościach finansowania i/lub dofinansowania działalności gospodarczej.**
• Utworzenie ośrodka wspierającego merytorycznie przedsiębiorców	• Zaangażowanie władz samorządowych w proces tworzenia instytucji otoczenia biznesu; • Powołanie punktu obsługi przedsiębiorców oferujących porady prawne, finansowo-księgowe, a także usługi doradcze.
• Implementacja korzystnej dla przedsiębiorczości polityki podatkowej (dochodowej)	• Opracowanie preferencji podatkowych obejmujących ulgi, umorzenia lub zwolnienia w podatku od nieruchomości; • **Opracowanie preferencji podatkowych obejmujących ulgi, umorzenia lub zwolnienia w podatku od środków transportowych;** • Wdrożenie przejrzystej polityki cenowej w obszarze usług komunalnych; • Ustanowienie mechanizmu udzielania wsparcia finansowego dla osób zainteresowanych uruchomieniem własnej działalności.

• Prowadzenie działań informacyjnych związanych z podejmowaniem działań przedsiębiorczych na terenie Miasta	• Utworzenie w strukturze urzędu komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za politykę gospodarczą, rozwój przedsiębiorczości lub przyciąganie nowych inwestorów; • Uruchomienie i prowadzenie przez Miasto portalu gospodarczego; • Wdrożenie konsultacji ze strony urzędu z środowiskiem przedsiębiorców poprzez spotkania, konferencje lub fora gospodarcze w sprawach związanych z polityką gospodarczą; • **Wdrożenie polityki powiadamiania mieszkańców o możliwościach finansowania i/lub dofinansowania działalności gospodarczej;** • **Wdrożenie form partycypacji obywatelskiej poprzez interaktywny kontakt z mieszkańcami za pośrednictwem Internetu (np. fora, chaty, blogi, facebook, skype);** • **Wdrożenie na terenie miasta działań promujących przedsięwzięcia o charakterze gospodarczym w tym targi, fora i sympozja.**
• Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców poprzez oferowanie kursów i szkoleń zawodowych	• **Organizacja warsztatów i szkoleń związanych z rozpoczynaniem własnej działalności gospodarczej.**

* **Wytłuszczeniem** zostały zaznaczone instrumenty stosowane w badanym okresie przez Gminę Miejską Przeworsk

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań focusowych przeprowadzonych z udziałem przedsiębiorców, osób zainteresowanych podjęciem działalności gospodarczej, organizacji pozarządowych i pracowników Urzędu Miejskiego w Przeworsku.

Tabela 56. CEL KIERUNKOWY 2: POPRAWA JAKOSCI USŁUG DLA PRZEDSIEBIORCÓW

Kierunki działań	Instrumenty*
• Powadzenie działań promujących przedsiębiorczość lokalną i produkty wytwarzane przez podmioty lokalne	• Zaangażowanie władz samorządowych w promowanie przedsiębiorstw działających na terenie miasta; • Opracowanie przez miasto i jego jednostki organizacyjne programu promocji produktów lokalnych; • Utworzenie w strukturze urzędu komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za politykę gospodarczą, rozwój przedsiębiorczości lub przyciąganie nowych inwestorów; • Uruchomienie i prowadzenie przez miasto portalu gospodarczego; • Wdrożenie konsultacji ze strony urzędu z środowiskiem przedsiębiorców poprzez spotkania, konferencje lub fora gospodarcze w sprawach związanych z polityką gospodarczą; • **Wdrożenie na terenie miasta działań promujących przedsięwzięcia o charakterze gospodarczym w tym targi, fora i sympozja;** • Uruchomienie współpracy z innymi JST w związku z wdrażaniem rozwiązań wspierających przedsiębiorczość; • Uruchomienie współpracy z krajowymi i lokalnymi instytucjami gospodarczymi w zakresie pozyskiwania nowych inwestorów; • Uruchomienie współpracy z innymi JST oraz partnerami gospodarczymi w celu pozyskania wsparcia finansowego dla realizacji przedsięwzięć rozwojowych.

• Wspieranie działań na rzecz utworzenia organizacji zrzeszających przedsiębiorców lokalnych	• Zaangażowanie władz samorządowych w proces tworzenia instytucji otoczenia biznesu; • Aktualizacja programu współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi; • Wsparcie finansowe dla działających na terenie miasta organizacji pozarządowych.
• Opracowanie bazy informacji gospodarczej dla przedsiębiorców (uwzględniającej dane na temat: podatków, opłat, ulg, terenów inwestycyjnych, etc.)	• Powołanie punktu obsługi przedsiębiorców oferujących porady prawne, finansowo-księgowe, a także usługi doradcze; • Utworzenie w strukturze urzędu komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za politykę gospodarczą, rozwój przedsiębiorczości lub przyciąganie nowych inwestorów; • Uruchomienie i prowadzenie przez miasto portalu gospodarczego.
• Prowadzenie badań i analiz dotyczących sytuacji na rynku pracy w regionie	• Uruchomienie i prowadzenie przez miasto portalu gospodarczego.
• Wprowadzenie ułatwień związanych z obsługą administracyjną przedsiębiorstw (tzw. szybka ścieżka administracyjna)	• Utworzenie w strukturze urzędu komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za politykę gospodarczą, rozwój przedsiębiorczości lub przyciąganie nowych inwestorów; • Uruchomienie i prowadzenie przez miasto portalu gospodarczego.

* **Wytłuszczeniem** zostały zaznaczone instrumenty stosowane w badanym okresie przez Gminę Miejską Przeworsk

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań focusowych przeprowadzonych z udziałem przedsiębiorców, osób zainteresowanych podjęciem działalności gospodarczej, organizacji pozarządowych i pracowników Urzędu Miejskiego w Przeworsku.

Tabela 57. CEL KIERUNKOWY 3: ROZWÓJ TURYSTYKI JAKO OBSZARU SZCZEGÓLNEGO ZAINTERESOWANIA POLITYKI WSPARCIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Kierunki działań	Instrumenty
• Rewitalizacja zabytków zlokalizowanych na obszarze Miasta	• Uporządkowanie polityki przestrzennej w mieście; • Opracowanie długookresowej strategii rozwoju społeczno-ekonomicznego miasta i jej aktualizacja.
• Promowanie atrakcji turystycznych regionu przy wykorzystaniu metod innowacyjnych	• Zaangażowanie władz samorządowych w promowanie przedsiębiorstw działających na terenie miasta; • Opracowanie przez miasto i jego jednostki organizacyjne programu promocji produktów lokalnych[10].
• Wspieranie rozwoju turystyki sakralnej oraz wykorzystanie potencjału enoturystyki dla rozwoju zainteresowania regionem	• Uruchomienie realizacji inwestycji służących poprawie warunków prowadzenia działalności gospodarczej; • Zaangażowanie władz samorządowych w promowanie przedsiębiorstw działających na terenie miasta; • Opracowanie przez miasto i jego jednostki organizacyjne programu promocji produktów lokalnych.

[10] Z uwzględnieniem takich rozwiązań jak przygotowanie aplikacji multimedialnych, audioprzewodników, portali internetowych, itp.

• Wspieranie tworzenia nowych produktów turystycznych	• Powołanie punktu obsługi przedsiębiorców oferujących porady prawne, finansowo-księgowe, a także usługi doradcze; • Zaangażowanie władz samorządowych w promowanie przedsiębiorstw działających na terenie miasta; • Opracowanie przez miasto i jego jednostki organizacyjne programu promocji produktów lokalnych.
• Rozbudowa infrastruktury noclegowej	• Uruchomienie realizacji inwestycji służących poprawie warunków prowadzenia działalności gospodarczej; • Podjęcie prac na rzecz większego pokrycia miasta planami zagospodarowania przestrzennego; • Opracowanie preferencji podatkowych obejmujących ulgi, umorzenia lub zwolnienia w podatku od nieruchomości; • Wdrożenie przejrzystej polityki cenowej w obszarze usług komunalnych.
• Wspieranie pełniejszego wykorzystania lokalnych zasobów o charakterze przyrodniczym, kulturowym, społecznym, infrastrukturalnym	• Zaangażowanie władz samorządowych w promowanie przedsiębiorstw działających na terenie miasta; • Opracowanie przez miasto i jego jednostki organizacyjne programu promocji produktów lokalnych.

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań focusowych przeprowadzonych z udziałem przedsiębiorców, osób zainteresowanych podjęciem działalności gospodarczej, organizacji pozarządowych i pracowników Urzędu Miejskiego w Przeworsku.

Tabela 58. Zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi miasta

Strategia rozwoju przedsiębiorczości	Strategia rozwoju miasta
Cel kierunkowy: Wzrost liczby miejsc pracy	**Obszar: Zrównoważona gospodarka i polityka inwestycyjna**
• Tworzenie dogodnych warunków lokalizacyjnych dla przedsiębiorstw;	• Pozyskanie nowych terenów pod inwestycje • Przygotowanie (uzbrojenie) terenów pod inwestycje;
• Prowadzenie bezpłatnego doradztwa związanego z pozyskiwaniem środków zewnętrznych na inicjowanie i rozwijanie własnego biznesu; • Utworzenie ośrodka wspierającego merytorycznie przedsiębiorców;	• Utworzenie centrum wspierania biznesu; • Bezpłatne doradztwo w zakresie zakładania działalności gospodarczej; • Wspieranie IOB, wspieranie i promocja inicjatyw klastrowych, wspieranie działań na rzecz ekonomii społecznej (np. tworzenie spółdzielni socjalnych);
• Implementacja korzystnej dla przedsiębiorczości polityki podatkowej (dochodowej);	• Zbudowanie systemu wsparcia dla przedsiębiorców (np. ulgi podatkowe); • Ułatwienia administracyjno-organizacyjne dla przedsiębiorców;
• Prowadzenie działań informacyjnych związanych z podejmowaniem działań przedsiębiorczych na terenie Miasta;	• Doradztwo dla przedsiębiorców z zakresu pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych na zakładanie i rozwój działalności gospodarczej; • Informowanie przedsiębiorców o możliwości refundowania kosztów stworzenia nowych miejsc pracy, udziału w szkoleniach i podnoszeniu kwalifikacji;

• Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców poprzez oferowanie kursów i szkoleń zawodowych;	• brak
Cel kierunkowy: Podniesienie jakości usług dla przedsiębiorców	**Obszar jw.**
• Prowadzenie działań wspierających przedsiębiorczość lokalną i produkty wytwarzane przez podmioty lokalne;	• brak
• Wspieranie działań na rzecz utworzenia organizacji zrzeszających przedsiębiorców lokalnych;	• brak
• Opracowanie bazy informacji gospodarczej dla przedsiębiorców (uwzględniającej dane na temat: podatków, opłat, ulg, terenów inwestycyjnych, etc.);	• brak
• Prowadzenie badań i analiz dotyczących sytuacji na rynku pracy w regionie;	• brak
• Wprowadzenie ułatwień związanych z obsługą administracyjną przedsiębiorstw (tzw. szybka ścieżka administracyjna).	• Ułatwienia administracyjno-organizacyjne dla przedsiębiorców;
Cel kierunkowy: Rozwój turystyki jako obszaru szczególnego zainteresowania polityki wsparcia przedsiębiorczości	**Obszar: Współpraca międzynarodowa, promocja miasta i turystyki**
• Rewitalizacja zabytków zlokalizowanych na obszarze Miasta;	• Rewitalizacja centrum miasta;
• Promowanie atrakcji turystycznych regionu przy wykorzystaniu metod innowacyjnych;	• Promocja najbardziej charakterystycznych atrakcji turystycznych miasta;
• Wspieranie rozwoju agroturystyki oraz wykorzystanie potencjału enoturystyki dla rozwoju zainteresowania regionem;	• Promocja atrakcji enoturystycznych; • Promocja turystyki sakralnej;
• Wspieranie tworzenia nowych produktów turystycznych;	• Generowanie nowych produktów turystycznych identyfikujących miasto; • W tym – stworzenie przewodnika turysty w formie folderu promocyjnego, audio, aplikacji multimedialnej;
• Rozbudowa infrastruktury noclegowej;	• Rozbudowa infrastruktury noclegowej; • Inwestycje w wyposażenie placówek hotelowo – gastronomicznych;
• Wspieranie pełniejszego wykorzystania lokalnych zasobów o charakterze przyrodniczym, kulturowym, społecznym i infrastrukturalnym.	• Rozwój handlu i usług towarzyszących turystyce (rzemiosło, rękodzieło artystyczne, pamiątkarstwo).

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań focusowych przeprowadzonych z udziałem przedsiębiorców, osób zainteresowanych podjęciem działalności gospodarczej, organizacji pozarządowych i pracowników Urzędu Miejskiego w Przeworsku.

Część 4. Wdrożenie i promocja programu wspierania przedsiębiorczości

Część czwarta programu, obejmie opracowanie założeń jego wdrożenia i promocji. W ramach tego etapu prac nad programem przygotowany zostanie wykaz działań na rzecz jego implementacji oraz upowszechnienia wśród jego bezpośrednich oraz pośrednich adresatów. Uzupełnieniem tej części programu rozwoju przedsiębiorczości Gminy Miejskiej Przeworsk będzie harmonogram realizacji programu.

4.1. Wykaz działań na rzecz wdrożenia programu

Program rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy Miejskiej Przeworsk na lata 2016 – 2020 obejmuje cele ogólne i wyznaczone w ramach nich cele kierunkowe. Do zarządzania programem, powinno zostać zastosowane podejście projektowe, gdyż tylko ono pozwoli na pełną realizację celu głównego oraz poszczególnych celów kierunkowych, a przy tym umożliwi ono dobór kompetentnych osób do realizacji każdego z przewidzianych działań. Każdy z celów to kierunek działań skupionych wokół takich wskaźników jak liczba miejsc pracy, jakość usług świadczonych dla przedsiębiorców, a także turystyka jako obszar szczególnego zainteresowania polityki wsparcia przedsiębiorczości.

Wdrożenie programu leży w gestii Burmistrza Miasta Przeworska. W celu wdrożenia ww. programu Burmistrz Miasta wyznaczy komórki Urzędu odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań i projektów wymienionych w części 3.4 programu (tj. instrumenty realizujące cele operacyjne). Koordynacja programu rozwoju przedsiębiorczości należy do referatu merytorycznego Urzędu Miasta, a realizacja poszczególnych projektów do odpowiadających im kompetencjom referatów. Wdrażanie programu odbywać się będzie na podstawie opracowanego harmonogramu zamieszczonego w treści podrozdziału numer 4.3. niniejszego programu.

4.2. Promocja i upowszechnienie informacji o programie wsparcia przedsiębiorczości

W celu osiągniecia zakładanych efektów programu rozwoju przedsiębiorczości niezbędnym elementem jest jego odpowiednia promocja i upowszechnienie informacji o samym programie i przewidywanych skutkach jego wdrożenia. Do promocji programu należy zastosować działania skierowane bezpośrednio do grup docelowych programu w ramach poszczególnych celów (mieszkańców miasta i okolic, przedsiębiorców z terenu miasta i okolic oraz grup tzw. potencjalnych turystów przebywających na terenie miasta i jego okolic).

W promocji wykorzystane zostaną takie środki jak: prezentacja na zebraniach osiedli, stronie internetowej miasta oraz jego partnerów oraz stronach podmiotów współpracujących z miastem, zamieszczanie informacji na stronie internetowej miasta i partnerów, informacji o poszczególnych projektach przewidzianych w ramach programu. Elementem wspierającym promocję podejmowanych działań miasta będzie opracowanie (a następnie późniejsza dystrybucja na spotkaniach, seminariach oraz konferencjach dla przedsiębiorców, jak również poprzez organizacje pozarządowe), broszury informacyjnej (w formie papierowej oraz elektronicznej), wskazującej główne priorytety oraz działania miasta w zakresie realizacji programu wspierania oraz rozwoju przedsiębiorczości.

Kolejnym krokiem będzie promocja programu i zapisanych w nim działań poprzez wykorzystanie mediów lokalnych (gazet, czasopism, radia oraz telewizji), za pośrednictwem których dokonana

zostanie prezentacja priorytetów w zakresie proponowanych projektów realizowanych w ramach programu. Promocja obejmie również udzielanie wywiadów na temat zakończonych już prac dotyczących poszczególnych projektów zapisanych w treści programu.

4.3. Harmonogram realizacji programu

Cel ogólny: **Wykreowanie Przeworska, jako miejsca lokowania i prowadzenia działalności gospodarczej**			
Cel kierunkowy 1: **WZROST LICZBY MIEJSC PRACY**			
Kierunki działania	**Jednostki odpowiedzialne za realizację**	**Termin realizacji (koniec roku)**	**Źródła finansowania**
Tworzenie dogodnych warunków lokalizacyjnych dla przedsiębiorstw;	Referat Inwestycji i Infrastruktury Technicznej Referat Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa	**2020**	Budżet miasta, Środki zewnętrzne m.in.: PROW, WFOŚiGW, Regionalny Program Operacyjny Woj. Podkarpackiego, Oś I.
Prowadzenie bezpłatnego doradztwa związanego z pozyskiwaniem środków zewnętrznych na prowadzenie własnego biznesu;	Referat Rozwoju Miasta Referat Oświaty i Spraw Społecznych	**2020**	Budżet miasta, Środki zewnętrzne m.in.: Regionalny Program Operacyjny Woj. Podkarpackiego, Oś I, Program Operacyjny Polska Wschodnia, Oś I.
Utworzenie ośrodka wspierającego merytorycznie przedsiębiorców;	Sekretarz Miasta Referat Rozwoju Miasta Referat Oświaty i Spraw Społecznych	**2018**	Budżet miasta, Środki zewnętrzne m.in.: Regionalny Program Operacyjny Woj. Podkarpackiego, Oś I Program Operacyjny Polska Wschodnia, Oś I.
Implementacja korzystnej dla przedsiębiorczości polityki podatkowej (dochodowej);	Burmistrz Miasta Referat Podatków i Opłat Lokalnych	**2020**	Budżet miasta,

Prowadzenie działań informacyjnych związanych z podejmowaniem działań przedsiębiorczych na terenie Miasta;	Sekretarz Miasta Referat Promocji Miasta	**2020**	Budżet miasta, Środki zewnętrzne m.in.: Regionalny Program Operacyjny Woj. Podkarpackiego, Oś I, Program Operacyjny Polska Wschodnia, Oś I.
Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców poprzez oferowanie kursów i szkoleń zawodowych.	Sekretarz Miasta Referat Promocji Miasta	**2020**	Budżet miasta, Środki zewnętrzne m.in.: Regionalny Program Operacyjny Woj. Podkarpackiego, Osie 7 -9
Cel kierunkowy 2: POPRAWA JAKOSCI USŁUG DLA PRZEDSIEBIORCÓW			
Prowadzenie działań wspierających przedsiębiorczość lokalną i produkty wytwarzane przez podmioty lokalne;	Burmistrz Miasta Sekretarz Miasta	**2020**	Budżet miasta, Środki zewnętrzne m.in.: PORiM i WFOŚiGW, Regionalny Program Operacyjny Woj. Podkarpackiego, Oś I, Oś 7, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.
Wspieranie działań na rzecz utworzenia organizacji zrzeszających przedsiębiorców lokalnych;	Burmistrz Miasta Sekretarz Miasta	**2020**	Budżet miasta, Środki zewnętrzne m.in.: Regionalny Program Operacyjny Woj. Podkarpackiego, Oś I, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.
Opracowanie bazy informacji gospodarczej dla przedsiębiorców (uwzględniającej dane na temat: podatków, opłat, ulg, terenów inwestycyjnych, etc.);	Referat Finansowo - Księgowy Referat Podatków i Opłat Lokalnych Referat Inwestycji i Infrastruktury Technicznej	**2017**	Budżet miasta, Środki zewnętrzne m.in.: Regionalny Program Operacyjny Woj. Podkarpackiego, Oś I.

Prowadzenie badań i analiz dotyczących sytuacji na rynku pracy w regionie;	Referat Rozwoju Miasta Referat Oświaty i Spraw Społecznych	**2020**	Budżet miasta, Środki zewnętrzne m.in.: Regionalny Program Operacyjny Woj. Podkarpackiego, Oś 7, Oś 8
Wprowadzenie ułatwień związanych z obsługą administracyjną przedsiębiorstw (tzw. szybka ścieżka administracyjna).	Burmistrz Miasta Sekretarz Miasta Referat Rozwoju Miasta Referat Oświaty i Spraw Społecznych Referat Organizacyjny i Informatyki	**2020**	Budżet miasta Środki zewnętrzne m.in.: Regionalny Program Operacyjny Woj. Podkarpackiego, Oś I, Oś 2, Program Operacyjny Polska Cyfrowa, Oś 2
Cel kierunkowy 3: **ROZWÓJ TURYSTYKI JAKO OBSZARU SZCZEGÓLNEGO ZAINTERESOWANIA POLITYKI WSPARCIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI**			
Rewitalizacja zabytków zlokalizowanych na obszarze miasta;	Referat Inwestycji i Infrastruktury Technicznej Referat Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa	**2020**	Budżet miasta, Środki zewnętrzne m.in.: PROW w tym LGD/LGR, Regionalny Program Operacyjny Woj. Podkarpackiego, Oś 4, Oś 6
Promowanie atrakcji turystycznych regionu przy wykorzystaniu metod innowacyjnych;	Sekretarz Miasta Referat Promocji Miasta	**2020**	Budżet miasta, Środki zewnętrzne m.in.: PROW i PORiM w tym LGD/LGR, Regionalny Program Operacyjny Woj. Podkarpackiego, Oś 4, Oś 6.
Wspieranie rozwoju turystyki sakralnej oraz wykorzystanie potencjału enoturystyki dla rozwoju zainteresowania regionem;	Referat Inwestycji i Infrastruktury Technicznej Referat Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa Referat Promocji Miasta	**2020**	Budżet miasta, Środki zewnętrzne m.in.: PROW i PORiM w tym LGD/LGR, Regionalny Program Operacyjny Woj. Podkarpackiego, Oś 6.

Wspieranie tworzenia nowych produktów turystycznych;	Referat Inwestycji i Infrastruktury Technicznej Referat Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa Referat Promocji Miasta	**2020**	Budżet miasta, Środki zewnętrzne m.in.: PROW i PORiM w tym LGD/LGR, Regionalny Program Operacyjny Woj. Podkarpackiego, Oś 6.
Rozbudowa infrastruktury noclegowej;	Referat Inwestycji i Infrastruktury Technicznej Referat Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa	**2020**	Budżet miasta, Środki zewnętrzne m.in.: PROW w tym LGD/LGR), środki prywatne, Regionalny Program Operacyjny Woj. Podkarpackiego, Oś 4, Oś 6.
Wspieranie pełniejszego wykorzystania lokalnych zasobów o charakterze przyrodniczym, kulturowym, społecznym i infrastrukturalnym.	Burmistrz Miasta Sekretarz Miasta Referat Promocji Miasta Referat Rozwoju Miasta	**2020**	Budżet miasta, Środki zewnętrzne m.in.: Regionalny Program Operacyjny Woj. Podkarpackiego, wszystkie osie w różnych aspektach wsparcia.

Źródło: Opracowanie własne.

Część 5. Monitoring i ewaluacja programu wspierania przedsiębiorczości

5.1. Strategiczna karta wyników dla potrzeb monitorowania i ewaluacji programu wsparcia przedsiębiorczości

Przedstawiona w niniejszej części opracowania Strategiczna Karta Wyników tworzy w oparciu o program rozwoju przedsiębiorczości logicznie powiązany zestaw celów do zrealizowania mierników ich realizacji. Strategiczna Karta Wyników ocenia stopień realizacji program rozwoju przedsiębiorczości w bardzo różnorodnych aspektach, przez co skutkuje ona szeroką wiązką informacji, tak o stanie zaawansowania jego realizacji, jak i poszczególnych efektach osiąganych z uwagi na wdrażane kolejno zapisy programu.

Strategiczna Karta Wyników

Wskaźniki monitorujące poziom przedsiębiorczości w Gminie Miejskiej Przeworsk

Cel kierunkowy	Kierunki działań	Nazwa wskaźnika	Kwalifikacja wskaźnika	Poziom wskaźnika 2015	Docelowy poziom wskaźnika	Data realizacji celu	Częstotliwość pomiaru	Jednostka odpowiedzialna za monitoring
Monitorowanie poziomu przedsiębiorczości w mieście	**Stworzenie systemu monitoringu poziomu przedsiębiorczości**	Liczba bezrobotnych na koniec roku	os.					
		Wskaźnik bezrobocia (udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym) na koniec roku	%					
		Liczba przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie miasta	szt.					
		Liczba nowopowstałych przedsiębiorstw	szt.					
		Liczba nowo złożonych przez inwestorów wniosków inwestycyjnych	szt.					
		Liczba nowoutworzonych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym (to jest wskaźnik, który wykorzystywaliśmy w naszych badaniach, a zatem wskaźnik uznany w środowisku	szt.					

Strategiczna Karta Wyników

Cel kierunkowy	Kierunki działań	Nazwa wskaźnika	Kwalifikacja wskaźnika	Poziom wskaźnika 2015	Docelowy poziom wskaźnika	Data realizacji celu	Częstotliwość pomiaru	Jednostka odpowiedzialna za monitoring
Cel 1. Wzrost liczby miejsc pracy	Tworzenie dogodnych warunków lokalizacyjnych dla przedsiębiorstw	Kwota środków przeznaczonych na realizację zadań inwestycyjnych w mieście	zł					
		Łączna długość dróg na terenie miasta	km					
		Długość wyremontowanych dróg	km					
		Długość nowych dróg	km					
		Długość zmodernizowanych/wybudowanych ciągów pieszych	km					
		Długość sieci kanalizacyjnej	km					
		Długość sieci wodociągowej	km					
		Powierzchnia miasta objęta aktualnymi planami zagospodarowania przestrzennego	ar					
		Powierzchnia miasta objęta działaniami rewitalizacyjnymi	ar					
		Liczba inkubatorów przedsiębiorczości działających na terenie miasta	szt.					
	Prowadzenie bezpłatnego doradztwa związanego z	Utworzenie punktu bezpłatnego doradztwa związanego z pozyskiwaniem środków zewnętrznych na inicjowanie i rozwijanie własnego biznesu	szt.					

	pozyskiwaniem środków zewnętrznych na inicjowanie i rozwijanie własnego biznesu	Liczba przedsiębiorstw, które skorzystały z bezpłatnego doradztwa związanego z pozyskiwaniem środków zewnętrznych na inicjowanie i rozwijanie własnego biznesu	szt.					
	Utworzenie ośrodka wspierającego merytorycznie przedsiębiorców	Utworzenie ośrodka obsługi prawnej, administracyjnej, finansowej i doradczej dla przedsiębiorców	Tak/Nie					
		Liczba przedsiębiorstw, które skorzystały z obsługi prawnej, administracyjnej, finansowej i doradczej	szt.					
	Implementacja korzystnej dla przedsiębiorczości polityki podatkowej	Opracowanie projektu rozwiązań podatkowych sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości	Tak/Nie					
		Liczba wprowadzonych rozwiązań podatkowych sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości	szt.					
		Liczba przedsiębiorstw, które skorzystały z wprowadzonych rozwiązań podatkowych sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości	szt.					
	Prowadzenie działań informacyjnych związanych z podejmowaniem inicjatyw przedsiębiorczych na terenie miasta	Liczba spotkań z obywatelami miasta	szt.					
		Nakład wydanych i rozdystrybuowanych ulotek/folderów/materiałów informacyjnych tek	szt.					
		Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych	szt.					
		Liczba złożonych wniosków oraz petycji w sprawach dotyczących miasta	szt.					
	Rozwój kompetencji zawodowych	Opracowanie projektu organizacji specjalistycznych kursów i szkoleń zawodowych dla mieszkańców	Tak/Nie					

	mieszkańców miasta poprzez oferowanie kursów i szkoleń zawodowych	Liczba kursów i szkoleń zawodowych podnoszących kompetencje zawodowe mieszkańców zrealizowanych na terenie miasta	szt.					
		Liczba osób, które wzięły udział w kursach i szkoleniach	szt.					
Cel2. Podniesienie jakości usług dla przedsiębiorców	Prowadzenie działań wspierających przedsiębiorczość lokalną i produkty wytwarzane przez podmioty lokalne	Stworzenie bazy podmiotów gospodarczych wytwarzających w obrębie miasta i jego okolic produkty lokalne	Tak/Nie					
		Liczba przedsiębiorstw w bazie podmiotów gospodarczych wytwarzających w obrębie miasta i jego okolic produkty lokalne	szt.					
		Stworzenie bazy produktów lokalnych wytwarzanych przez lokalne podmioty gospodarcze działające w obrębie miasta i jego okolic	Tak/Nie					
		Liczba produktów w bazie produktów lokalnych wytwarzanych przez lokalne podmioty gospodarcze działające w obrębie miasta i jego okolic	szt.					
	Wspieranie działań na rzecz utworzenia organizacji zrzeszających przedsiębiorców lokalnych	Liczba działających organizacji zrzeszających przedsiębiorców lokalnych mających siedzibę na terenie miasta	szt.					
	Opracowanie bazy informacji gospodarczej dla przedsiębiorców (uwzględniającej	Powołanie zespołu ds. obsługi bazy informacyjnej dla przedsiębiorców	szt.					

	dane na temat: podatków, opłat, ulg podatkowych, terenów inwestycyjnych, etc.)	Opracowanie bazy informacji gospodarczej dla przedsiębiorców (uwzględniającej dane na temat: podatków, opłat, ulg podatkowych, terenów inwestycyjnych, etc.)	Tak/Nie					
	Prowadzenie badań i analiz dotyczących sytuacji na rynku pracy w regionie	Powołanie zespołu ds. prowadzenia badań i analiz dotyczących sytuacji na rynku pracy w regionie	Tak/Nie					
		Liczba publikacji, badań i analiz dotyczących sytuacji na rynku pracy w regionie	szt.					
	Wprowadzenie ułatwień związanych z obsługą administracyjną przedsiębiorstw (tzw. szybka ścieżka administracyjna)	Stworzenie katalogu barier administracyjnych	Tak/Nie					
		Liczba barier administracyjnych znajdujących się w katalogu barier administracyjnych	szt.					
		Liczba zlikwidowanych barier administracyjnych	szt.					
Cel 3. Rozwój turystyki jako obszaru szczególnego zainteresowania polityki wsparcia przedsiębiorczości	Rewitalizacja zabytków zlokalizowanych na terenie miasta	Liczba zabytków przeznaczonych do rewitalizacji zlokalizowanych na terenie miasta	szt.					
		Liczba zrewitalizowanych roku zabytków zlokalizowanych na terenie miasta	szt.					
	Promowanie atrakcji turystycznych regionu przy wykorzystaniu metod innowacyjnych	Projekt opracowania promocyjnej prezentacji multimedialnej bazującej na dziedzictwie kulturowym Przeworska i jego najbliższych okolic	Tak/Nie					
		Liczba akcji promujących atrakcje turystyczne regionu przy wykorzystaniu metod innowacyjnych	szt.					

	Wspieranie rozwoju turystyki sakralnej oraz wykorzystanie potencjału enoturystyki dla rozwoju zainteresowania regionem	Opracowanie projektu działań na rzecz rozwoju turystyki sakralnej oraz wykorzystanie potencjału enoturystyki dla rozwoju zainteresowania regionem	Tak/Nie					
		Liczba działań podjętych w celu rozwoju turystyki sakralnej oraz wykorzystanie potencjału enoturystyki dla rozwoju zainteresowania regionem	szt.					
		Liczba podmiotów działających w obszarze turystyki sakralnej i enoturystyki	szt.					
	Wspieranie tworzenia nowych produktów turystycznych	Powołanie zespołu ds. wspierania tworzenia nowych produktów turystycznych	Tak/Nie					
		Liczba działań podjętych w celu wspierania tworzenia nowych produktów turystycznych	szt.					
		Liczba nowych produktów turystycznych	szt.					
	Rozbudowa infrastruktury noclegowej	Liczba miejsc noclegowych na terenie miasta	szt.					
	Wspieranie pełniejszego wykorzystania lokalnych zasobów o charakterze przyrodniczym, kulturowym, społecznym i infrastrukturalnym	Powołanie zespołu ds. wykorzystania lokalnych zasobów o charakterze przyrodniczym, kulturowym, społecznym i infrastrukturalnym	Tak/Nie					
		Liczba podjętych działań w celu lepszego wykorzystania lokalnych zasobów o charakterze przyrodniczym, kulturowym, społecznym i infrastrukturalnym	szt.					

Źródło: Opracowanie własne.

Opis metodologii wyliczania wskaźników

Cel kierunkowy	Kierunki działań	Nazwa wskaźnika	Opis metodologii wyliczania wskaźnika
Monitorowanie poziomu przedsiębiorczości w mieście	**Stworzenie systemu monitoringu poziomu przedsiębiorczości**	Liczba bezrobotnych na koniec roku	
		Wskaźnik bezrobocia (udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym) na koniec roku	
		Liczba przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie miasta	
		Liczba nowopowstałych przedsiębiorstw	
		Liczba nowo złożonych przez inwestorów wniosków inwestycyjnych	
		Liczba nowoutworzonych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym (to jest wskaźnik, który wykorzystywaliśmy w naszych badaniach, a zatem wskaźnik uznany w środowisku	
Cel 1. Wzrost liczby miejsc pracy	**Tworzenie dogodnych warunków lokalizacyjnych dla przedsiębiorstw**	Kwota środków przeznaczonych na realizację zadań inwestycyjnych w mieście	
		Łączna długość dróg na terenie miasta	
		Długość wyremontowanych dróg	
		Długość nowych dróg	
		Długość zmodernizowanych/wybudowanych ciągów pieszych	
		Długość sieci kanalizacyjnej	
		Długość sieci wodociągowej	
		Powierzchnia miasta objęta aktualnymi planami zagospodarowania przestrzennego	
		Powierzchnia miasta objęta działaniami rewitalizacyjnymi	
		Liczba inkubatorów przedsiębiorczości działających na terenie miasta	
	Prowadzenie bezpłatnego doradztwa związanego z	Utworzenie punktu bezpłatnego doradztwa związanego z pozyskiwaniem środków zewnętrznych na inicjowanie i rozwijanie własnego biznesu	

	pozyskiwaniem środków zewnętrznych na inicjowanie i rozwijanie własnego biznesu	Liczba przedsiębiorstw, które skorzystały z bezpłatnego doradztwa związanego z pozyskiwaniem środków zewnętrznych na inicjowanie i rozwijanie własnego biznesu	
	Utworzenie ośrodka wspierającego merytorycznie przedsiębiorców	Utworzenie ośrodka obsługi prawnej, administracyjnej, finansowej i doradczej dla przedsiębiorców	
		Liczba przedsiębiorstw, które skorzystały z obsługi prawnej, administracyjnej, finansowej i doradczej	
	Implementacja korzystnej dla przedsiębiorczości polityki podatkowej	Opracowanie projektu rozwiązań podatkowych sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości	
		Liczba wprowadzonych rozwiązań podatkowych sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości	
		Liczba przedsiębiorstw, które skorzystały z wprowadzonych rozwiązań podatkowych sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości	
	Prowadzenie działań informacyjnych związanych z podejmowaniem inicjatyw przedsiębiorczych na terenie miasta	Liczba spotkań z obywatelami miasta	
		Nakład wydanych i rozdystrybuowanych ulotek/folderów/materiałów informacyjnych tek	
		Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych	
		Liczba złożonych wniosków oraz petycji w sprawach dotyczących miasta	
	Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców miasta poprzez oferowanie kursów i szkoleń zawodowych	Opracowanie projektu organizacji specjalistycznych kursów i szkoleń zawodowych dla mieszkańców	
		Liczba kursów i szkoleń zawodowych podnoszących kompetencje zawodowe mieszkańców zrealizowanych na terenie miasta	
		Liczba osób, które wzięły udział w kursach i szkoleniach	

Cel2. Podniesienie jakości usług dla przedsiębiorców	**Prowadzenie działań wspierających przedsiębiorczość lokalną i produkty wytwarzane przez podmioty lokalne**	Stworzenie bazy podmiotów gospodarczych wytwarzających w obrębie miasta i jego okolic produkty lokalne	
		Liczba przedsiębiorstw w bazie podmiotów gospodarczych wytwarzających w obrębie miasta i jego okolic produkty lokalne	
		Stworzenie bazy produktów lokalnych wytwarzanych przez lokalne podmioty gospodarcze działające w obrębie miasta i jego okolic	
		Liczba produktów w bazie produktów lokalnych wytwarzanych przez lokalne podmioty gospodarcze działające w obrębie miasta i jego okolic	
	Wspieranie działań na rzecz utworzenia organizacji zrzeszających przedsiębiorców lokalnych	Liczba działających organizacji zrzeszających przedsiębiorców lokalnych mających siedzibę na terenie miasta	
	Opracowanie bazy informacji gospodarczej dla przedsiębiorców (uwzględniającej dane na temat: podatków, opłat, ulg podatkowych, terenów inwestycyjnych, etc.)	Powołanie zespołu ds. obsługi bazy informacyjnej dla przedsiębiorców	
		Opracowanie bazy informacji gospodarczej dla przedsiębiorców (uwzględniającej dane na temat: podatków, opłat, ulg podatkowych, terenów inwestycyjnych, etc.)	
	Prowadzenie badań i analiz dotyczących sytuacji na rynku pracy w regionie	Powołanie zespołu ds. prowadzenia badań i analiz dotyczących sytuacji na rynku pracy w regionie	
		Liczba publikacji, badań i analiz dotyczących sytuacji na rynku pracy w regionie	
	Wprowadzenie ułatwień związanych z obsługą administracyjną przedsiębiorstw (tzw. szybka ścieżka administracyjna)	Stworzenie katalogu barier administracyjnych	
		Liczba barier administracyjnych znajdujących się w katalogu barier administracyjnych	
		Liczba zlikwidowanych barier administracyjnych	

Cel 3. Rozwój turystyki jako obszaru szczególnego zainteresowania polityki wsparcia przedsiębiorczości	**Rewitalizacja zabytków zlokalizowanych na terenie miasta**	Liczba zabytków przeznaczonych do rewitalizacji zlokalizowanych na terenie miasta	
		Liczba zrewitalizowanych roku zabytków zlokalizowanych na terenie miasta	
	Promowanie atrakcji turystycznych regionu przy wykorzystaniu metod innowacyjnych	Projekt opracowania promocyjnej prezentacji multimedialnej bazującej na dziedzictwie kulturowym Przeworska i jego najbliższych okolic	
		Liczba akcji promujących atrakcje turystyczne regionu przy wykorzystaniu metod innowacyjnych	
	Wspieranie rozwoju turystyki sakralnej oraz wykorzystanie potencjału enoturystyki dla rozwoju zainteresowania regionem	Opracowanie projektu działań na rzecz rozwoju turystyki sakralnej oraz wykorzystanie potencjału enoturystyki dla rozwoju zainteresowania regionem	
		Liczba działań podjętych w celu rozwoju turystyki sakralnej oraz wykorzystanie potencjału enoturystyki dla rozwoju zainteresowania regionem	
		Liczba podmiotów działających w obszarze turystyki sakralnej i enoturystyki	
	Wspieranie tworzenia nowych produktów turystycznych	Powołanie zespołu ds. wspierania tworzenia nowych produktów turystycznych	
		Liczba działań podjętych w celu wspierania tworzenia nowych produktów turystycznych	
		Liczba nowych produktów turystycznych	
	Rozbudowa infrastruktury noclegowej	Liczba miejsc noclegowych na terenie miasta	
	Wspieranie pełniejszego wykorzystania lokalnych zasobów o charakterze przyrodniczym, kulturowym, społecznym i infrastrukturalnym	Powołanie zespołu ds. wykorzystania lokalnych zasobów o charakterze przyrodniczym, kulturowym, społecznym i infrastrukturalnym	
		Liczba podjętych działań w celu lepszego wykorzystania lokalnych zasobów o charakterze przyrodniczym, kulturowym, społecznym i infrastrukturalnym	

Źródło: Opracowanie własne.

5.2. Założenia systemu monitorowania i ewaluacji programu

Program rozwoju przedsiębiorczości jest swego rodzaju planem – dokumentem kompleksowym określającym podstawowe kierunki rozwoju, który to plan równocześnie uwzględnia potencjał tkwiący w podmiotach, dla których jest realizowany, jak również bierze pod uwagę możliwości rozwoju, które daje otoczenie zarówno gospodarcze, jak i społeczne. Nawet najlepszy plan rozwoju to jednak dopiero początek długiej i trudnej drogi do realizacji założonych celów. Program rozwoju przedsiębiorczości obejmuje swoim zakresem czasowym okres pięciu lat i na każdym etapie jego realizacji, jak też w każdym momencie mogą pojawić się problemy z jego implementacją. Chcąc zapewnić realizację prawidłowych działań, zgodnych z celami, jakie zapisano dla osiągnięcia w dokumencie, konieczne jest prowadzenie procesów monitorujących.

Niniejszy dokument powinien zostać przedstawiony na posiedzeniu Rady Miasta i przez nią przyjęty, by w ten sposób dać mandat Burmistrzowi Miasta do realizacji zawartych w nim postulatów.

Kolejnym ważnym krokiem służącym realizacji programu rozwoju przedsiębiorczości powinno być powołanie zespołu odpowiedzialnego za jego monitoring oraz ewaluację. W skład tego zespołu powinni wejść pracownicy Urzędu, najlepiej zarządzający poszczególnymi odcinkami pracy Urzędu oraz osoby, które współdziałały przy tworzeniu programu. Zespół może przyjąć nazwę Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji Programu Rozwoju Przedsiębiorczości (ZMEPRP).

Na pierwszych spotkaniach zespołu powinna zostać wypełniona Strategiczna Karta Wyników, której projekt znajduje się w podrozdziale 5.1.. Proces wypełnienia powinien przebiegać według poniższych etapów.

1. **Wypełnienie kolumny "Jednostka odpowiedzialna za monitoring".** Do każdego wskaźnika powinna zostać wskazana jednostka, która będzie odpowiedzialna za wyliczanie jego poziomu. Jednostka ta powinna mieć odpowiednie kompetencje, możliwości i dostęp do potrzebnych informacji.
2. **Wypełnienie kolumny "Poziom wskaźnika 2015".** Odpowiedzialne jednostki powinny w stosunkowo krótkim czasie dostarczyć członkom ZMEPRP informacji o poziomie wskaźnika na koniec 2015 roku.
3. Oprócz informacji o poziomie wskaźnika powinna również zostać przekazana informacja, **w jaki sposób i na podstawie jakich danych wyliczony został jego poziom.** Chodzi o to, aby za każdym razem poziom wskaźnika był wyliczony w ten sam sposób. Dokładnie opisana metodologia wyliczania pozwoli na uniknięcie napięć w przypadku okresowych wyliczeń (np.: gdy będą one odbywały się raz na rok, osoba wykonująca szacunki może nie pamiętać jak zostały one wyliczone, poprzednim razem, może się również tak zdarzyć, że inne osoby będą dokonywać wyliczeń w różnych okresach co może to doprowadzić do różnic w obliczonych wartościach nie spowodowanych zmianą poziomu wskaźnika, lecz zmianą metody jego wyliczenia). Jak najbardziej dokładny opis jest tutaj kluczowym czynnikiem gwarantującym właściwe działanie ewaluacji.
4. **Wypełnienie kolumny "Docelowy poziom wskaźnika".** ZMEPRP w porozumieniu z Władzami miasta powinien wskazać, jaki poziom wskaźnika przyjąć należy za docelowy.
5. **Wypełnienie kolumny "Data realizacji celu".** ZMEPRP w porozumieniu z Władzami miasta powinien wskazać datę, w której ma zostać osiągnięty docelowy poziom wszystkich wskaźników. Pomimo tego, że program rozwoju przedsiębiorczości obejmuje lata 2016-2020, to może się tak zdarzyć, że w przypadku niektórych wskaźników docelową wartość wskaźnika będzie można, lub

nawet będzie należało osiągnąć, wcześniej niż w 2020 r. Jeżeli zajdzie taka sytuacja, rzeczywistą wcześniejszą datę należy wpisać w tej właśnie kolumnie tabeli.

6. **Wypełnienie kolumny "Częstotliwość pomiaru".** Co do zasady pomiar wskaźników powinien być dokonywany nie rzadziej niż raz do roku, ale w uzasadnionych przypadkach możliwe jest nałożenie tego obowiązku częściej, jeżeli zajdzie taka konieczność zmianę częstotliwości pomiaru należy uwzględnić w Strategicznej Karcie Wyników.

Program obejmuje kilkuletni okres realizacji, w związku z czym postuluje się, by członkowie ZMEPRP spotykali się w regularnych odstępach czasu, przy czym z założeniem, im bliżej do końca programu, tym spotkania te powinny być częstsze.

Bardzo ważnym zagadnieniem umożliwiającym skuteczną pracę członkom ZMEPRP jest zapewnienie ciągłego dostępu do informacji, co wymaga stworzenia skutecznego systemu sprawozdawczości.

Członkowie ZMEPRP powinni opracować procedury pozyskiwania oraz przechowywania informacji i monitorować zmieniający się poziom wskaźników, za pomocą których możliwe będzie mierzenie stopnia realizacji programu. Wskaźniki te zostały opracowane i zamieszczone w Strategicznej Karcie Wyników znajdującej się w niniejszym opracowaniu. Podstawowym zadaniem ZMEPRP powinno być regularnie dokonywanie monitoringu realizacji celów strategicznych, za pośrednictwem pomiaru wskaźników wskazanych w Strategicznej Karcie Wyników i wskazywanie na konieczność dokonywania zmian w działaniach Urzędu, celem dostosowania działań do realizacji celów zapisanych w programie.

Członkowie ZMEPRP powinni sporządzić narzędzie dokumentujące poziom każdego ze wskaźników w poszczególnych okresach (np. formularz ankiety) oraz wskazać, która z jednostek organizacyjnych Urzędu będzie odpowiedzialna za przygotowanie oraz przekazanie członkom ZMEPRP informacji na temat kształtowania się wartości poszczególnych wskaźników. Przy pomocy dostępnych narzędzi jednostki organizacyjne Urzędu powinny być zobligowane do dostarczenia wymaganych danych w określonych przez ZMEPRP terminach.

Członkowie ZMEPRP powinni zostać powołani oficjalnym dokumentem, np. w formie zarządzenia Burmistrza Miasta. Członkowie ZMEPRP powinni zostać wymienieni z funkcji, które pełnią w Urzędzie, tak by zapewnić ciągłość realizacji programu nawet w przypadku zmian kadrowych w Urzędzie. Powołani członkowie ZMEPRP powinni realizować ewaluację w minimum trzech przedziałach czasowych:
1) na koniec każdego roku kalendarzowego,
2) na koniec każdej kolejnej kadencji samorządowej,
3) na koniec okresu, który obejmuje program.

Trzy wymienione wyżej okresy realizacji ewaluacji to minimum, które należy osiągnąć. Z uzasadnionych przyczyn ZMEPRP może podjąć decyzję o dodatkowych terminach ewaluacji. Członkowie ZMEPRP mogą realizować ewaluacje cząstkowe w dowolnym czasie na dowolnej liczbie (nie wszystkich), wskaźnikach realizacji programu.

Program rozwoju przedsiębiorczości został przygotowany według stanu na początek 2016 roku. Jednakże z uwagi na to, iż rzeczywistość ulega w sposób naturalny zmianie, od członków ZMEPRP powinno się wymagać wyciągania, na podstawie dokonanego monitoringu i ewaluacji, wniosków racjonalizatorskich służących aktualizacji programu. W ramach kompetencji dotyczących działań racjonalizatorskich ZMEPRP powinny się znaleźć opinie na temat:

- zasadności dalszej realizacji dotychczasowych celów strategicznych/operacyjnych;

- modyfikacji dotychczasowych celów strategicznych/operacyjnych;
- wprowadzenia do realizacji nowych celów strategicznych/ operacyjnych;
- zasadności dalszego monitoringu wskaźników opisujących cele strategiczne/operacyjne;
- modyfikacji dotychczasowych wskaźników opisujących cele strategiczne/operacyjne;
- wprowadzenia do realizacji nowych wskaźników opisujących cele strategiczne/operacyjne;
- innych ważnych kwestii związanych z realizacją programu rozwoju przedsiębiorczości.

ZMEPRP przedstawia swoje rekomendacje wprowadzenia zmian Władzom miasta, które ostatecznie podejmują decyzję o ich implementacji do treści zapisów programu rozwoju przedsiębiorczości.

Załączniki

Załącznik 1.
Wykaz materiałów i dokumentów wykorzystanych w pracach nad przygotowaniem programu rozwoju przedsiębiorczości Gminy Miejskiej Przeworsk

Wymagane do analiz dokumenty obejmujące okres 2011-2014 (włącznie)

1. Informacje o zasobach infrastrukturalnych miasta Przeworska:
   - infrastruktura drogowa – kategorie dróg oraz ich długość (sieć dróg i połączeń komunikacyjnych z miastem – skomunikowanie z miastem);
   - gospodarka wodno-ściekowa – długość sieci wodociągowej, stacje uzdatniania wody, oczyszczalnie ścieków, pozostała infrastruktura wodno-ściekowa pozostająca w dyspozycji miasta;
   - zaopatrzenie w ciepło – sieci cieplne, zapotrzebowanie mocy cieplnej odbiorców, odbiorcy ciepła w podziale na klientów indywidualnych i instytucjonalnych;
   - gospodarka odpadami i sposób jej organizacji – odbiorcy odpadów (podmioty wewnętrzne – firmy zewnętrzne), posiadanie wysypisk śmieci, instalacje zagospodarowania odpadów (m.in. ZUOP, RIPOK);
   - tereny wydzielone pod inwestycje (lokalizacja i informacja o powierzchni), budynki i budowle, znajdujące się na tych terenach z przeznaczeniem zagospodarowania przez inwestorów;
   - aktualny plan zagospodarowania przestrzennego (z dokumentami towarzyszącymi: omówieniem, wyjaśnieniami, dodatkowymi ekspertyzami – jeżeli takowe były wykonywane);

2. Informacje na temat instytucji otoczenia biznesu (IOB), działających w mieście:
   - liczba IOB;
   - zakres świadczonych usług;
   - projekty zrealizowane przez miasto we współpracy z IOB (zakres rezultatów ich realizacji, ich budżet i źródło finansowania);

3. Struktura placówek edukacyjnych:
   - typy szkół średnich (szkoły zawodowe, technika, licea) i ponad maturalnych;
   - profile kształcenia oferowane w ramach każdej z typów szkół;
   - liczba uczniów obowiązkowo uczących się języków obcych oraz osób uczących się fakultatywnie języków obcych (w podziale na języki oraz typy szkół);
   - wyniki egzaminów maturalnych (w podziale na typy szkół);

4. Współpraca zagraniczna miasta z miastami oraz organizacjami partnerskimi:
   - nazwa podmiotu;
   - kraj;
   - okres trwania współpracy;
   - zakres współpracy;
   - zrealizowane i obecnie realizowane projekty (ich wartość, przedmiot i źródło finansowania);

5. Dotychczasowe dokumenty służące programowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego miasta wraz z analizą wyników ich realizacji:
   - strategie rozwoju;
   - programy wsparcia przedsiębiorczości;
   - wieloletnie plany inwestycyjne;
   - pojedyncze rozwiązania wdrożone z myślą o wspieraniu przedsiębiorczości w mieście;

6. Pozostałe (inne niż wskazane w punkcie nr 5), dokumenty strategiczne, jeżeli miasto dysponuje takimi opracowaniami.
7. Sprawozdania z wykonania budżetu wraz z częścią tekstową tj. omówieniem ich realizacji za okres objęty analizą;
8. Opinie Regionalnej Izby Obrachunkowej na temat budżetów i sprawozdań z ich wykonania;
9. Stawki podatków i opłat lokalnych podjętych przez władze poprzedniej kadencji;
10. Analiza skutków stosowania preferencji podatkowych (ulg, zwolnień, umorzeń, etc.), dla budżetu;
11. Wieloletnia Prognoza Finansowa oraz Indywidualny Wskaźnik Zadłużenia za okres objęty analizą wraz z omówieniem ww. dokumentów;
12. Informacja o rozpoczętych inwestycjach z oszacowaniem środków potrzebnych na ich zakończenie;
13. Roszczenia finansowe w stosunku do miasta;
14. Obowiązujące w Urzędzie procedury dotyczące zarządzania finansami miasta;
15. Statystyka i wyniki działań kontrolnych w obszarze gospodarki finansowej podejmowanych przez miasto w stosunku do podległych mu jednostek organizacyjnych;
16. Wypełnione formularze ankiet dostarczonych przez wykonawcę.
17. Współpraca miasta z innymi JST - informacje o uczestnictwie miasta w projektach zakładających współpracę z innymi gminami w powiecie (najlepiej przylegającymi np. w formie grup działania, stowarzyszeń i tego rodzaju inicjatyw - w tym także w działaniach na rzecz wspierania przedsiębiorczości);
18. Informacje z PUP Przeworsk:
    - liczba bezrobotnych wg poziomu wykształcenia (wyższe, policealne i średnie zawodowe, średnie ogólnokształcące, zasadnicze zawodowe, gimnazjalne i poniżej);
    - liczba ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców;
    - na jakie kwalifikacje zgłaszany jest popyt na terenie miasta i powiatu?
    - struktura wykształcenia absolwentów szkół średnich (szkoły zawodowe, technika, licea) i ponad maturalnych.

19. Informacje o podmiotach gospodarczych:
    - podmioty gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON ogółem i w podziale na sektor publiczny i prywatny;
    - podmioty wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD;
    - podmioty wpisane do rejestru REGON wg wielkości zatrudnienia.

Załącznik 2.
Ludność ogółem, podmioty gospodarki narodowej, osoby bezrobotne oraz powierzchnia objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powiecie przeworskim – analiza tabelaryczna

Tabela 59. Ludność ogółem i w podziale na płeć w Gminie Miejskiej Przeworsk

	2011	2012	2013	2014
Ogółem	15928	15915	15779	15681
Kobiety	8337	8329	8262	8190
Mężczyźni	7591	7586	7517	7491

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 60. Podmioty gospodarki narodowej ogółem w Gminie Miejskiej Przeworsk

	2012	2013	2014
Przedsiębiorstwa państwowe ogółem	0	0	0
Spółdzielnie ogółem	13	13	13
Spółki handlowe ogółem	78	81	84
Spółki cywilne ogółem	112	110	109

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 61. Zarejestrowane osoby bezrobotne z Gminy Miejskiej Przeworsk wg poziomu wykształcenia

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Ogółem	1 278	1 341	1 329	1 111
Wyższe	276	281	289	238
Policealne i średnie zawodowe	328	362	323	265
Średnie ogólnokształcące	180	201	186	165
Zasadnicze zawodowe	263	269	313	259
Gimnazjalne i poniżej	231	228	218	184

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Tabela 62. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki zamieszkałych w Gminie Miejskiej Przeworsk wg ukończonej szkoły

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Akademia medyczna	1	-	-	-
Inna krajowa szkoła ponadpodstawowa	1	1	2	-
Inna krajowa szkoła wyższa	15	4	11	2
Liceum ogólnokształcące	13	6	15	9
Liceum profilowane	3	-	-	-
Policealna szkoła zawodowa lub równorzędna	5	-	3	-
Szkoła podstawowa lub równorzędna	2	5	3	2
Technikum lub równorzędna szkoła zawodowa	13	14	16	11
Uniwersytet	18	18	19	12
Wyższa szkoła pedagogiczna	1	-	-	3

Wyższa szkoła techniczna	8	6	6	4
Zasadnicza szkoła zawodowa	17	6	21	8
Akademia wychowania fizycznego	-	3	-	-
Szkoła główna służby pożarniczej	-	-	1	-
Wyższa szkoła artystyczna	-	-	-	1
Razem	97	63	97	52

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Tabela 63. Powierzchnia objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z 7 lipca 1994 roku oraz ustawy z 27 marca 2003 roku w Gminie Miejskiej Przeworsk w latach 2011-2014

Zakres przedmiotowy	jedn.	2011	2012	2013	2014
Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami ogółem	**ha**	78	80	118	118
Łączna powierzchnia gruntów rolnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nierolnicze	**ha**	21	22	59	59
Łączna powierzchnia gruntów leśnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nieleśne	**ha**	0	0	0	0
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni Gminy ogółem	**%**	3,5	3,6	5,3	5,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 64. Ludność ogółem i w podziale na płeć w Gminie Wiejskiej Adamówka

	2011	2012	2013	2014
Ogółem	4 198	4 192	4 174	4 136
Kobiety	2 103	2 106	2 104	2 086
Mężczyźni	2 095	2 086	2 070	2 050

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 65. Podmioty gospodarki narodowej ogółem w Gminie Wiejskiej Adamówka

	2012	2013	2014
Przedsiębiorstwa państwowe ogółem	0	0	0
Spółdzielnie ogółem	1	1	1
Spółki handlowe ogółem	9	10	11
Spółki cywilne ogółem	6	6	6

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 66. Zarejestrowane osoby bezrobotne z Gminy Wiejskiej Adamówka wg poziomu wykształcenia

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
wyższe	42	43	42	34
policealne i średnie zawodowe	64	69	47	45
średnie ogólnokształcące	49	43	50	45
zasadnicze zawodowe	103	110	109	91
gimnazjalne i poniżej	73	82	86	68
Razem	331	347	334	283

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Tabela 67. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki zamieszkałych w Gminie Wiejskiej Adamówka wg ukończonej szkoły

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Inna krajowa szkoła ponadpodstawowa	2	1	1	
Inna krajowa szkoła wyższa	1	3	1	1
Liceum ogólnokształcące	12	1	5	7
Szkoła podstawowa lub równorzędna	1	-	-	
Technikum lub równorzędna szkoła zawodowa	12	3	1	6
Uniwersytet	4	7	5	2
Wyższa szkoła techniczna	9	3	3	3
Zasadnicza szkoła zawodowa	10	13	15	1
Policealna szkoła zawodowa lub równorzędna	-	1	-	1
Wyższa szkoła pedagogiczna	-	1	-	1
Razem	51	33	31	22

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Tabela 68. Powierzchnia objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z 7 lipca 1994 roku oraz ustawy z 27 marca 2003 roku w Gminie Wiejskiej Adamówka w latach 2011-2014

Zakres przedmiotowy	jedn.	2011	2012	2013	2014
Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami ogółem	ha	35	35	35	35
Łączna powierzchnia gruntów rolnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nierolnicze	ha	32	32	32	32
Łączna powierzchnia gruntów leśnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nieleśne	ha	3	3	3	3
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni Gminy ogółem	%	0,3	0,3	0,3	0,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 69. Ludność ogółem i w podziale na płeć w Gminie Miejsko- Wiejskiej Sieniawa

	2011	2012	2013	2014
Ogółem	7 010	7 043	7 026	7 028
Kobiety	3 472	3 503	3 490	3 499
Mężczyźni	3 538	3 540	3 536	3 529

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 70. Podmioty gospodarki narodowej ogółem w Gminie Miejsko - Wiejskiej Sieniawa

	2012	2013	2014
Przedsiębiorstwa państwowe ogółem	0	0	0
Spółdzielnie ogółem	4	4	3
Spółki handlowe ogółem	19	23	24
Spółki cywilne ogółem	13	13	13

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 71. Zarejestrowani bezrobotni z Gminy Miejsko - Wiejskiej Sieniawa wg poziomu wykształcenia

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
wyższe	68	73	82	67
policealne i średnie zawodowe	94	86	83	77
średnie ogólnokształcące	78	78	68	78
zasadnicze zawodowe	154	177	166	142
gimnazjalne i poniżej	123	134	123	108
Razem	517	548	522	472

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Tabela 72. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki zamieszkałych w Gminie Miejsko – Wiejskiej Sieniawa wg ukończonej szkoły

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Akademia ekonomiczna	1	-	-	-
Inna krajowa szkoła wyższa	6	4	5	3
Liceum ogólnokształcące	4	6	6	4
Szkoła podstawowa lub równorzędna	2	-	1	-
Technikum lub równorzędna szkoła zawodowa	11	20	3	9
Uniwersytet	6	3	5	1
Wyższa szkoła techniczna	5	6	6	5
Zasadnicza szkoła zawodowa	10	9	8	7
Policealna szkoła zawodowa lub równorzędna	-	1	-	-
Inna krajowa szkoła ponadpodstawowa	-	-	-	1
Liceum profilowane	-	-	-	2
Wyższa szkoła pedagogiczna	-	-	-	2
Razem	45	49	34	34

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Tabela 73. Powierzchnia objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z 7 lipca 1994 roku oraz ustawy z 27 marca 2003 roku w Gminie Miejsko - Wiejskiej Sieniawa w latach 2011-2014

Zakres przedmiotowy	jedn.	2011	2012	2013	2014
Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami ogółem	ha	138	138	138	138
Łączna powierzchnia gruntów rolnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nierolnicze	ha	0	0	0	0
Łączna powierzchnia gruntów leśnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nieleśne	ha	1	1	1	1
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni Gminy ogółem	%	1,1	1,1	1,1	1,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 74. Ludność ogółem i w podziale na płeć w Gminie Wiejskiej Tryńcza

	2011	2012	2013	2014
Ogółem	8 324	8 307	8 337	8 362
Kobiety	4 144	4 134	4 150	4 170
Mężczyźni	4 180	4 173	4 187	4 192

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 75. Podmioty gospodarki narodowej ogółem w Gminie Wiejskiej Tryńcza

	2012	2013	2014
Przedsiębiorstwa państwowe ogółem	0	0	0
Spółdzielnie ogółem	2	2	2
Spółki handlowe ogółem	9	10	11
Spółki cywilne ogółem	9	9	9

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 76. Zarejestrowani bezrobotni z Gminy Wiejskiej Tryńcza wg poziomu wykształcenia

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
wyższe	90	101	83	72
policealne i średnie zawodowe	131	153	148	122
średnie ogólnokształcące	72	80	95	78
zasadnicze zawodowe	228	267	271	238
gimnazjalne i poniżej	164	175	166	152
Razem	685	776	763	662

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Tabela 77. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki zamieszkałych w Gminie Wiejskiej Tryńcza wg ukończonej szkoły

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Inna krajowa szkoła ponadpodstawowa	1	-	1	1
Inna krajowa szkoła wyższa	6	5	2	3
Liceum ogólnokształcące	5	5	10	6
Policealna szkoła zawodowa lub równorzędna	1	3	-	2
Szkoła podstawowa lub równorzędna	3	-	-	-
Technikum lub równorzędna szkoła zawodowa	12	18	12	13
Uniwersytet	6	10	6	5
Wyższa szkoła techniczna	10	9	3	6
Zasadnicza szkoła zawodowa	8	11	16	9
Szkoła podstawowa lub równorzędna	-	1	-	-
Wyższa szkoła pedagogiczna	-	-	-	1
Razem	52	62	50	46

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Tabela 78. Powierzchnia objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z 7 lipca 1994 roku oraz ustawy z 27 marca 2003 roku w Gminie Wiejskiej Tryńcza w latach 2011-2014

Zakres przedmiotowy	jedn.	2011	2012	2013	2014
Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami ogółem	ha	125	125	126	135
Łączna powierzchnia gruntów rolnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nierolnicze	ha	15	15	15	24
Łączna powierzchnia gruntów leśnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nieleśne	ha	0	0	0	1
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni Gminy ogółem	%	1,8	1,8	1,8	1,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 79. Ludność ogółem i w podziale na płeć w Gminie Wiejskiej Przeworsk

	2011	2012	2013	2014
Ogółem	14 791	14 814	14 876	14 875
Kobiety	7 547	7 557	7 586	7 586
Mężczyźni	7 244	7 257	7 290	7 289

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 80. Podmioty gospodarki narodowej ogółem w Gminie Wiejskiej Przeworsk

	2012	2013	2014
Przedsiębiorstwa państwowe ogółem	0	0	0
Spółdzielnie ogółem	1	2	3
Spółki handlowe ogółem	5	6	5
Spółki cywilne ogółem	24	25	26

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 81. Bezrobotni zarejestrowani w Gminie Wiejskiej Przeworsk wg poziomu wykształcenia

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
wyższe	170	167	177	151
policealne i średnie zawodowe	282	290	285	284
średnie ogólnokształcące	179	181	187	164
zasadnicze zawodowe	393	439	434	369
gimnazjalne i poniżej	278	287	273	255
Razem	1 302	1 364	1 356	1 223

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Tabela 82. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki zamieszkałych w Gminie Wiejskiej Przeworsk wg ukończonej szkoły

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Inna krajowa szkoła ponadpodstawowa	3	3	6	-
Inna krajowa szkoła wyższa	11	10	7	3
Liceum ogólnokształcące	13	13	14	10
Liceum profilowane	4	1	3	-
Policealna szkoła zawodowa lub równorzędna	3	1	2	3
Szkoła podstawowa lub równorzędna	5	6	5	1
Technikum lub równorzędna szkoła zawodowa	25	29	30	32
Uniwersytet	10	11	13	11
Wyższa szkoła techniczna	11	12	6	6
Zasadnicza szkoła zawodowa	25	16	30	10
Wyższa szkoła pedagogiczna	-	1	-	2
Razem	110	103	116	78

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Tabela 83. Powierzchnia objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z 7 lipca 1994 roku oraz ustawy z 27 marca 2003 roku w Gminie Wiejskiej Przeworsk w latach 2011-2014

Zakres przedmiotowy	jedn.	2011	2012	2013	2014
Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami ogółem	ha	109	109	109	109
Łączna powierzchnia gruntów rolnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nierolnicze	ha	26	26	26	26
Łączna powierzchnia gruntów leśnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nieleśne	ha	0	0	0	0
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni Gminy ogółem	%	1,2	1,2	1,2	1,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 84. Ludność ogółem i w podziale na płeć w Gminie Wiejskiej Zarzecze

	2011	2012	2013	2014
Ogółem	7 183	7 157	7 200	7 185
Kobiety	3 636	3 631	3 627	3 623
Mężczyźni	3 547	3 526	3 573	3 562

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 85. Podmioty gospodarki narodowej ogółem w Gminie Wiejskiej Zarzecze

	2012	2013	2014
Przedsiębiorstwa państwowe ogółem	0	0	0
Spółdzielnie ogółem	5	4	4
Spółki handlowe ogółem	3	3	3
Spółki cywilne ogółem	8	7	7

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 86. Zarejestrowani bezrobotni z Gminy Wiejskiej Zarzecze wg poziomu wykształcenia

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
wyższe	97	88	103	84
policealne i średnie zawodowe	148	151	150	151
średnie ogólnokształcące	80	86	95	80
zasadnicze zawodowe	138	155	154	135
gimnazjalne i poniżej	102	117	103	90
Razem	565	597	605	540

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Tabela 87. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki zamieszkałych w Gminie Wiejskiej Zarzecze wg ukończonej szkoły

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Inna krajowa szkoła ponadpodstawowa	2	-	1	
Inna krajowa szkoła wyższa	10	5	2	1
Liceum ogólnokształcące	8	4	11	4
Liceum profilowane	4	-	-	
Szkoła podstawowa lub równorzędna	1	-	-	2
Technikum lub równorzędna szkoła zawodowa	20	20	22	10
Uniwersytet	7	8	5	5
Wyższa szkoła techniczna	6	5	10	3
Zasadnicza szkoła zawodowa	13	5	14	6
Policealna szkoła zawodowa	-	1	1	2
Razem	71	48	66	33

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Tabela 88. Powierzchnia objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z 7 lipca 1994 roku oraz ustawy z 27 marca 2003 roku w Gminie Wiejskiej Zarzecze w latach 2011-2014

Zakres przedmiotowy	jedn.	2011	2012	2013	2014
Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami ogółem	ha	17	17	17	17
Łączna powierzchnia gruntów rolnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nierolnicze	ha	13	13	13	13
Łączna powierzchnia gruntów leśnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nieleśne	ha	0	0	0	0
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni Gminy ogółem	%	0,3	0,3	0,3	0,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 89. Ludność ogółem i w podziale na płeć w Gminie Wiejskiej Gać

	2011	2012	2013	2014
Ogółem	4 648	4 677	4 672	4 654
Kobiety	2 353	2 384	2 384	2 381
Mężczyźni	2 295	2 293	2 288	2 273

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 90. Podmioty gospodarki narodowej ogółem w Gminie Wiejskiej Gać

	2012	2013	2014
Przedsiębiorstwa państwowe ogółem	0	0	0
Spółdzielnie ogółem	3	3	4
Spółki handlowe ogółem	1	4	3
Spółki cywilne ogółem	2	2	2

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 91. Zarejestrowani bezrobotni z Gminy Wiejskiej Gać wg poziomu wykształcenia

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
wyższe	56	59	57	44
policealne i średnie zawodowe	85	99	92	86
średnie ogólnokształcące	54	53	54	40
zasadnicze zawodowe	99	110	106	93
gimnazjalne i poniżej	61	69	66	59
Razem	355	390	375	322

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Tabela 92. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki zamieszkałych w Gminie Wiejskiej Gać wg ukończonej szkoły

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Inna krajowa szkoła wyższa	4	4	4	1
Liceum ogólnokształcące	2	1	5	3
Policealna szkoła zawodowa lub równorzędna	1	1	1	1
Szkoła podstawowa lub równorzędna	1	2	1	5
Technikum lub równorzędna szkoła zawodowa	11	10	14	-
Uniwersytet	6	2	6	2
Wyższa szkoła techniczna	1	2	-	1
Zasadnicza szkoła zawodowa	6	8	8	6
Inna krajowa szkoła ponadpodstawowa	-	3	1	1
Razem	32	33	40	20

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Tabela 93. Powierzchnia objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z 7 lipca 1994 roku oraz ustawy z 27 marca 2003 roku w Gminie Wiejskiej Gać w latach 2011-2014

Zakres przedmiotowy	jedn.	2011	2012	2013	2014
Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami ogółem	**ha**	514	514	514	514
Łączna powierzchnia gruntów rolnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nierolnicze	**ha**	13	13	13	13
Łączna powierzchnia gruntów leśnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nieleśne	**ha**	0	0	0	0
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni Gminy ogółem	**%**	14,3	14,3	14,3	14,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 94. Ludność ogółem i w podziale na płeć w Gminie Miejsko - Wiejskiej Kańczuga

	2011	2012	2013	2014
Ogółem	12 625	12 596	12 586	12 551
Kobiety	6 414	6 398	6 401	6 354
Mężczyźni	6 211	6 198	6 185	6 197

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 95. Podmioty gospodarki narodowej ogółem w Gminie Miejsko - Wiejskiej Kańczuga

	2012	2013	2014
Przedsiębiorstwa państwowe ogółem	0	0	0
Spółdzielnie ogółem	4	4	4
Spółki handlowe ogółem	22	26	26
Spółki cywilne ogółem	27	28	28

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 96. Zarejestrowani bezrobotni z Gminy Miejsko - Wiejskiej Kańczuga wg poziomu wykształcenia

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
wyższe	161	136	121	116
policealne i średnie zawodowe	228	245	246	220
średnie ogólnokształcące	144	150	156	138
zasadnicze zawodowe	305	318	326	317
gimnazjalne i poniżej	223	231	244	208
Razem	1 061	1 080	1 093	999

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Tabela 97. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki zamieszkałych w Gminie Miejsko - Wiejskiej Kańczuga wg ukończonej szkoły

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Inna krajowa szkoła ponadpodstawowa	4	1	2	3
Inna krajowa szkoła wyższa	16	4	5	6
Liceum ogólnokształcące	13	10	10	2
Policealna szkoła zawodowa lub równorzędna	1	2	3	-
Szkoła podstawowa lub równorzędna	2	1	1	-
Technikum lub równorzędna szkoła zawodowa	27	38	24	29
Uniwersytet	13	11	9	6
Wyższa szkoła techniczna	8	10	12	4
Zasadnicza szkoła zawodowa	20	12	11	6
Szkoła główna szkoły pożarniczej	-	-	1	-
Razem	104	89	78	56

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Tabela 98. Powierzchnia objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z 7 lipca 1994 roku oraz ustawy z 27 marca 2003 roku w Gminie Miejsko - Wiejskiej Kańczuga w latach 2011-2014

Zakres przedmiotowy	jedn.	2011	2012	2013	2014
Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami ogółem	ha	30	335	423	423
Łączna powierzchnia gruntów rolnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nierolnicze	ha	20	20	20	20
Łączna powierzchnia gruntów leśnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nieleśne	ha	0	0	0	0
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni Gminy ogółem	%	0,3	3,2	4,0	4,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 99. Ludność ogółem i w podziale na płeć w Gminie Wiejskiej Jawornik Polski

	2011	2012	2013	2014
Ogółem	4 648	4 603	4 612	4 555
Kobiety	2 349	2 317	2 336	2 304
Mężczyźni	2 299	2 286	2 276	2 251

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 100. Podmioty gospodarki narodowej ogółem w Gminie Wiejskiej Jawornik Polski

	2012	2013	2014
Przedsiębiorstwa państwowe ogółem	0	0	0
Spółdzielnie ogółem	3	3	3
Spółki handlowe ogółem	2	3	2
Spółki cywilne ogółem	9	8	8

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Tabela 101. Zarejestrowani bezrobotni z Gminy Wiejskiej Jawornik Polski wg poziomu wykształcenia

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
wyższe	45	44	48	43
policealne i średnie zawodowe	84	99	93	81
średnie ogólnokształcące	40	43	47	50
zasadnicze zawodowe	117	117	121	95
gimnazjalne i poniżej	100	101	101	78
Razem	386	404	410	347

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Tabela 102. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki zamieszkałych w Gminie Wiejskiej Jawornik Polski wg ukończonej szkoły

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Inna krajowa szkoła wyższa	2	2	2	2
Liceum ogólnokształcące	2	2	2	4

Policealna szkoła zawodowa lub równorzędna	3	-	1	-
Technikum lub równorzędna szkoła zawodowa	14	12	12	8
Uniwersytet	4	3	5	-
Wyższa szkoła techniczna	1	3	4	3
Zasadnicza szkoła zawodowa	5	4	2	5
Inna krajowa szkoła ponadpodstawowa	-	1	1	-
Akademia wychowania fizycznego	-	-	2	
Szkoła podstawowa lub równorzędna	-	-	1	-
Wyższa szkoła pedagogiczna	-	-	-	1
Razem	31	27	32	23

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Przeworsku.

Tabela 103. Powierzchnia objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z 7 lipca 1994 roku oraz ustawy z 27 marca 2003 roku w Gminie Wiejskiej Jawornik Polski w latach 2011-2014

Zakres przedmiotowy	jedn.	2011	2012	2013	2014
Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami ogółem	**ha**	0	0	0	0
Łączna powierzchnia gruntów rolnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nierolnicze	**ha**	0	0	0	0
Łączna powierzchnia gruntów leśnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nieleśne	**ha**	0	0	0	0
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni Gminy ogółem	**%**	0	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Załącznik 3.
Formularz oferty inwestycyjnej w lokalizacji „Przeworsk - ul. Głęboka"

Położenie	Nazwa lokalizacji	PRZEWORSK - ul. Głęboka
	Miasto/Gmina	Miasto Przeworsk
Powierzchnia nieruchomości	Maksymalna dostępna powierzchnia (w jednym kawałku) (ha)	3,6624
	Możliwości powiększenia terenu (krótki opis)	możliwość powiększenia o 1,35
Cena	Orientacyjna cena gruntu (PLN/m2) (z 23% VAT)	Proponowana cena – ok. 1.000.000 zł (ok. 18,84/m2)
Informacje dotyczące nieruchomości	Właściciel / właściciele	Gmina Miejska Przeworsk
	Nr działki/działek	Działka nr 504/3, Działka nr 504/4
	Nr księgi wieczystej	28000
	Aktualny plan zagospodarowania przestrzennego (T/N)	Nie
	Przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego/decyzja o warunkach zabudowy	Istnieje możliwość wydania decyzji o warunkach zabudowy na zasadach przepisów ustawy z dnia 27.03.2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. 2013r. poz. 267 z późn. zm.). Teren możliwy do zagospodarowania dla zabudowy przemysłowej i magazynowo - składowej.
	Różnica poziomów terenu (m)	3 m
	Obecne użytkowanie	rolnicze
	Zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych	Nie
	Odpady znajdujące się na terenie (T/N)	Nie
	Poziom wód gruntowych (m)	Około 3 – 4 m
	Ryzyko wystąpienia zalań lub obsunięć terenu (T/N)	Nie
	Przeszkody podziemne (T/N)	Nie
	Przeszkody występujące na powierzchni terenu (T/N)	Nie
	Istniejące ograniczenia ekologiczne (T/N)	Nie
	Budynki i zabudowania na terenie (T/N)	Nie
Ograniczenia budowlane	Procent dopuszczalnej zabudowy	----
	Ograniczenia wysokości budynków (m)	----
Połączenia transportowe	Droga dojazdowa do terenu (rodzaj drogi i jej szerokość)	Dojazd od strony ul. Głębokiej drogą asfaltową, na odcinku około 250m droga z betonowych płyt o szerokości 3 m
	Droga krajowa/wojewódzka (km)	1,8 km do drogi nr 835

Istniejąca infrastruktura	Elektryczność na terenie (T/N)	Nie
	Odległość przyłącza od granicy terenu	50 m
	Gaz na terenie (T/N)	Nie
	Odległość przyłącza od granicy działki	200 m
	Woda na terenie (T/N)	Nie
	Odległość przyłącza od granicy terenu	300 m
	Kanalizacja na terenie (T/N)	Nie
	Odległość przyłącza od granicy terenu	50 m
	Ograniczenie zrzutu ścieków	Tak
	Odprowadzenie wód deszczowych na terenie (T/N)	Nie
	Odległość przyłącza od granicy terenu	150 m
Materiały dodatkowe	Mapki, zdjęcia, szkice	Tak
Osoba do kontaktu	Telefony, e-mail,	Wojciech Superson, tel.: 16 648-78-44 e-mail: inwestycje@przeworsk.um.gov.pl

Źródło: Urząd Miejski w Przeworsku.

Załącznik 4.
Formularz oferty inwestycyjnej w lokalizacji Przeworsk - teren przy ul. Gorliczyńskiej

Położenie	Nazwa lokalizacji	przy ul. Gorliczyńskiej
	Miasto/Gmina	Przeworsk
Powierzchnia nieruchomości	Maksymalna dostępna powierzchnia (w jednym kawałku) (ha)	Ok. 15 ha
	Możliwości powiększenia terenu (krótki opis)	Wykup nieruchomości sąsiednich
Cena	Orientacyjna cena gruntu (PLN/m2) włączając 23% VAT	
Informacje dotyczące nieruchomości	Właściciel / właściciele	Gmina Miejska Przeworsk
	Nr działki/działek	Działki nr 46/4; 99; 205 i 220/2
	Nr księgi wieczystej	
	Aktualny plan zagospodarowania przestrzennego (T/N)	Tak w części działki nr ewid. 46/4
	Przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego/decyzja o warunkach zabudowy	Przeznaczenie usługowe – ofertowe (handel, rzemiosło, składy, magazyny), otwarte dla potencjalnych inwestorów
	Różnica poziomów terenu (m)	1,50m
	Obecne użytkowanie	Rolniczo
	Zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych (T/N)	Nie
	Odpady znajdujące się na terenie (T/N)	Nie
	Poziom wód gruntowych (m)	----
	Ryzyko wystąpienia zalań lub obsunięć terenu (T/N)	Nie
	Przeszkody podziemne (T/N)	Nie
	Przeszkody występujące na powierzchni terenu (T/N)	Nie
	Istniejące ograniczenia ekologiczne (T/N)	Nie
	Budynki i zabudowania na terenie (T/N)	Nie
Ograniczenia budowlane	Procent dopuszczalnej zabudowy	----
	Ograniczenia wysokości budynków (m)	Liczba kondygnacji budynku – 1
Połączenia transportowe	Droga dojazdowa do terenu (rodzaj drogi i jej szerokość)	Droga powiatowa asfaltowa
	Droga krajowa/wojewódzka (km)	700 m od drogi wojewódzkiej nr 835
Istniejąca infrastruktura	Elektryczność na terenie (T/N)	Tak
	Odległość przyłącza od granicy terenu	Bezpośrednio na działce
	Gaz na terenie (T/N)	Nie
	Odległość przyłącza od granicy działki	Bezpośrednio przy działce w pasie drogowym
	Woda na terenie (T/N)	Tak
	Odległość przyłącza od granicy terenu	Na terenie działki
	Kanalizacja na terenie (T/N)	Tak
	Odległość przyłącza od granicy terenu	5 m
	Ograniczenie zrzutu ścieków	Brak
	Odprowadzenie wód deszczowych na terenie (T/N)	Brak kanalizacji deszczowej
	Odległość przyłącza od granicy terenu	----

Materiały dodatkowe	Mapki, zdjęcia, szkice	Tak
Osoba do kontaktu	Telefony, e-mail,	Wojciech Superson, tel.: 16 648-78-48-44 e-mail: inwestycje@przeworsk.um.gov.pl

Źródło: Urząd Miejski w Przeworsku.

Załącznik 5.
Formularz oferty inwestycyjnej w lokalizacji „Przeworsk - ul. Janusza Korczaka" Działka nr 73

Położenie	Nazwa lokalizacji	PRZEWORSK - ul. Janusza Korczaka
	Miasto/Gmina	Miasto Przeworsk
Powierzchnia nieruchomości	Maksymalna dostępna powierzchnia (w jednym kawałku) (ha)	0,65
	Możliwości powiększenia terenu (krótki opis)	Tereny sąsiednie przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i drogi
Cena	Orientacyjna cena gruntu (PLN/m2) (z 23% VAT)	
Informacje dotyczące nieruchomości	Właściciel / właściciele	
	Nr działki/działek	Działka nr 73
	Nr księgi wieczystej	
	Aktualny plan zagospodarowania przestrzennego (T/N)	Tak
	Przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego/wydana decyzja o warunkach zabudowy	tereny sportu i rekreacji
	Różnica poziomów terenu (m)	
	Obecne użytkowanie	rolnicze
	Zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych	Nie
	Odpady znajdujące się na terenie (T/N)	Nie
	Poziom wód gruntowych (m)	Około 3 – 4 m
	Ryzyko wystąpienia zalań lub obsunięć terenu (T/N)	Nie
	Przeszkody podziemne (T/N)	Nie
	Przeszkody występujące na powierzchni terenu (T/N)	Nie
	Istniejące ograniczenia ekologiczne (T/N)	Nie
	Budynki i zabudowania na terenie (T/N)	Nie
Ograniczenia budowlane	Procent dopuszczalnej zabudowy	Powierzchnia zabudowy usługowej: maksymalnie 20 % powierzchni działki budowlanej
	Ograniczenia wysokości budynków (m)	Wysokość budynków: maksymalnie 12 m,
Połączenia transportowe	Droga dojazdowa do terenu (rodzaj drogi i jej szerokość)	Dojazd od strony ul. Janusza Korczaka drogą częściowo asfaltową i drogą gruntową na odcinku około 450m
	Droga krajowa/wojewódzka (km)	1,2 km do drogi krajowej nr 4
Istniejąca infrastruktura	Elektryczność na terenie (T/N)	Nie
	Odległość przyłącza od granicy terenu	500 m

	Gaz na terenie (T/N)	Nie
	Odległość przyłącza od granicy działki	500 m
	Woda na terenie (T/N)	Nie
	Odległość przyłącza od granicy terenu	500 m
	Kanalizacja na terenie (T/N)	Nie
	Odległość przyłącza od granicy terenu	500 m
	Ograniczenie zrzutu ścieków	Tak
	Odprowadzenie wód deszczowych na terenie (T/N)	Nie
	Odległość przyłącza od granicy terenu	500 m
Materiały dodatkowe	Mapki, zdjęcia, szkice	Tak
Osoba do kontaktu	Telefony, e-mail,	Wojciech Superson, tel.: 16 648-78-44 e-mail: inwestycje@przeworsk.um.gov.pl

Źródło: Urząd Miejski w Przeworsku.

Załącznik 6.
Formularz oferty inwestycyjnej w lokalizacji „Przeworsk - ul. Lwowska"

Położenie	Nazwa lokalizacji	PRZEWORSK - ul. Lwowska
	Miasto/Gmina	Miasto Przeworsk
Powierzchnia nieruchomości	Maksymalna dostępna powierzchnia (w jednym kawałku) (ha)	ok. 7ha
	Możliwości powiększenia terenu (krótki opis)	Istnieje możliwość zagospodarowania terenu odrębnie na poszczególnych działkach. Możliwość powiększenia po wykupie nieruchomości sąsiednich.
Cena	Orientacyjna cena gruntu (PLN/m2) (z 23% VAT)	
Informacje dotyczące nieruchomości	Właściciel / właściciele	
	Nr działki/działek	Działki nr: 3945/1, 3945/2, 3946, 3947, 3948, 3949, 3950/1, 3950/2, 3951, 3952, 3953, 3954, 3969, 3970, 3971, 3972, 3974, 3975, 3976, 3977, 3978, 3979, 3993/1, 3993/2, 3993/3, 3994, 3995, 3996
	Nr księgi wieczystej	
	Aktualny plan zagospodarowania przestrzennego (T/N)	Tak
	Przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego/wydana decyzja o warunkach zabudowy	Zabudowa przemysłowa, magazynowa, składowa, handel i usługi
	Różnica poziomów terenu (m)	
	Obecne użytkowanie	rolnicze
	Zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych	Nie
	Odpady znajdujące się na terenie (T/N)	Nie
	Poziom wód gruntowych (m)	Około 3 – 4 m
	Ryzyko wystąpienia zalań lub obsunięć terenu (T/N)	Nie
	Przeszkody podziemne (T/N)	Nie
	Przeszkody występujące na powierzchni terenu (T/N)	Nie
	Istniejące ograniczenia ekologiczne (T/N)	Nie
	Budynki i zabudowania na terenie (T/N)	Nie
Ograniczenia budowlane	Procent dopuszczalnej zabudowy	Powierzchnia zabudowy nie większa niż 60% powierzchni działki budowlanej
	Ograniczenia wysokości budynków (m)	Wysokość budynków: do 18 m
Połączenia transportowe	Droga dojazdowa do terenu (rodzaj drogi i jej szerokość)	Dojazd od strony ul. Lwowskiej poprzez planowaną drogę publiczną o szerokości 20m
	Droga krajowa/wojewódzka (km)	Teren przylega do drogi krajowej nr 4 (ul. Lwowska)

Istniejąca infrastruktura	Elektryczność na terenie (T/N)	Tak
	Odległość przyłącza od granicy terenu	200 m
	Gaz na terenie (T/N)	Nie
	Odległość przyłącza od granicy działki	200 m
	Woda na terenie (T/N)	Tak
	Odległość przyłącza od granicy terenu	200 m
	Kanalizacja na terenie (T/N)	Tak
	Odległość przyłącza od granicy terenu	200 m
	Ograniczenie zrzutu ścieków	Nie
	Odprowadzenie wód deszczowych na terenie (T/N)	Nie
	Odległość przyłącza od granicy terenu	200 m
Materiały dodatkowe	Mapki, zdjęcia, szkice	Tak
Osoba do kontaktu	Telefony, e-mail,	Wojciech Superson, tel.: 16 648-78-44 e-mail: inwestycje@przeworsk.um.gov.pl

Źródło: Urząd Miejski w Przeworsku.

Załącznik 7.
Formularz oferty inwestycyjnej w lokalizacji „Przeworsk - przy ul. Solarza"

Położenie	Nazwa lokalizacji	przy ul. Solarza
	Miasto/Gmina	Przeworsk
Powierzchnia nieruchomości	Maksymalna dostępna powierzchnia (w jednym kawałku) (ha)	0,27
	Możliwości powiększenia terenu (krótki opis)	Wykup nieruchomości sąsiednich
Cena	Orientacyjna cena gruntu (PLN/m2) włączając 23% VAT	
Informacje dotyczące nieruchomości	Właściciel / właściciele	
	Nr działki/działek	111/2
	Nr księgi wieczystej	
	Aktualny plan zagospodarowania przestrzennego (T/N)	Nie
	Przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego/decyzja o warunkach zabudowy	Istnieje możliwość wydania decyzji o warunkach zabudowy na zasadach przepisów ustawy z dnia 27.03.2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. 2013r. poz. 267 z późn. zm.).
	Różnica poziomów terenu (m)	0,5 m
	Obecne użytkowanie	Rolnicze
	Zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych (T/N)	Brak
	Odpady znajdujące się na terenie (T/N)	Brak
	Poziom wód gruntowych (m)	----
	Ryzyko wystąpienia zalań lub obsunięć terenu (T/N)	Nie
	Przeszkody podziemne (T/N)	Nie
	Przeszkody występujące na powierzchni terenu (T/N)	Tak (stacja transformatorowa)
	Istniejące ograniczenia ekologiczne (T/N)	Nie
	Budynki i zabudowania na terenie (T/N)	Nie
Ograniczenia budowlane	Procent dopuszczalnej zabudowy	----
	Ograniczenia wysokości budynków (m)	----
Połączenia transportowe	Droga dojazdowa do terenu (rodzaj drogi i jej szerokość)	Droga gminna – 7 m
	Droga krajowa/wojewódzka (km)	150 m od drogi wojewódzkiej nr 835
Istniejąca infrastruktura	Elektryczność na terenie (T/N)	Tak
	Odległość przyłącza od granicy terenu	Bezpośrednio na działce
	Gaz na terenie (T/N)	Tak
	Odległość przyłącza od granicy działki	Bezpośrednio przy działce w pasie drogowym
	Woda na terenie (T/N)	Tak
	Odległość przyłącza od granicy terenu	Na terenie działki
	Kanalizacja na terenie (T/N)	Tak
	Odległość przyłącza od granicy terenu	5 m
	Ograniczenie zrzutu ścieków	Brak
	Odprowadzenie wód deszczowych na terenie (T/N)	Brak kanalizacji deszczowej

	Odległość przyłącza od granicy terenu	----
Materiały dodatkowe	Mapki, zdjęcia, szkice	Tak
Osoba do kontaktu	Telefony, e-mail,	Wojciech Superson, tel.: 16 648-78-44 e-mail: inwestycje@przeworsk.um.gov.pl

Źródło: Urząd Miejski w Przeworsku.